

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 35.—, za mesecemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglas po tarifi.

Uredništvo:

Ljubljana, Kraljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 3073 in 304, ponoči tudi št. 3034.

Rekopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 3036.

Izredni oddelki: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 3037.

Podružnici: Maribor, Aleksandrova št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem črku: Ljubljana št. 11.543 — Praha čisto 78.180, Wien, Nr. 305.341.

Ljubljana, 5. maja.

Jutri se vrši v Albi Juliji veliko zborovanje nacionalno-kmečke stranke, kljub temu, da ga je liberalna vlada Bratjanova prepovedala. Na obeh straneh se vrše za prireditve ogromne priprave; nacionalni zborovalec hočejo spraviti v historično središče Erdeljske vse, kar je mogoče, da dosežejo pred volitvi in prav tako ali še bolj pred vlado čim največji efekt. Kaj si od njega obetajo, je zavito v tajnost, zakaj o tem dajo njihovi listi in politiki le skrivnostna namigavanja, ki pa ipak zvenijo v pretno napram obstoječemu stanju; nemogoče si je o vsebini njihovih načrtov napraviti količnik pozitivno sodbo. Razumljivo, da je tudi vlada napela vse sile, da primerno reagira na veliki nastop svojih fanatičnih nasprotnikov. Zbrala je v Albi Juliji, kakor naglašajo rumunski listi, ogromne množine oborožene sile, tako da bo mogla biti kos eventualnim presenečenjem. Baš sprito tega končni učinek celotne prireditve morda ne bo dosegel pričakovanj.

V bistvu je veliki konflikt med rumunsko vlado in opozicijo samo notranja zadeva Rumunije. Ali vendar vzbuja preko tega interes inozemske javnosti, osobito v tako imenovanih nasledstvenih državah, kamor spadamo tudi mi v Jugoslaviji. Zakaj v rumunskih notranje-političnih nasprotstvih gre ne v zadnji meri tudi za spor med starim državnim ozemljem in novo pridobljenimi, odnosno osvobojenimi pokrajinami. Nacionalni del narodnoznanstvene stranke tvorijo namreč Erdelci, ki imajo namram Bukarešte „prečanske“ zahteve, to je upoštevanje regionalnih interesov, resnično demokratizacijo in modernizacijo ali evropskizacijo uprave in politične prakse sloh.

Spor med opozicijo in vlado v Rumuniji spominja tedaj prav močno na slična nasprotja med prečani in ostalimi strankami v naši kraljevini. Mnogo političnih zahtev in gesel je istih kot pri nas, le da so morda zadeve v naši državi sprito bolj raznolikost pokrajini in elementov še bolj komplicirane. Ali v bistvu gre tako v Rumuniji kot v Jugoslaviji za borbo med starim in novim, med starimi praktikami, ki je dedščina še iz manjših razmer, in novimi težnjami, ki so v svojih bistvenih osnovah odsev zapadno- in srednjeevropskega razvoja ter šole, ki so jo prečanske stranke napravile v njem. S te perspektive je tedaj silna politična borba v Rumuniji interesantna tudi za nas več nego običajna notranja zadeva sosedne ter zavezniške države.

Če razširimo paralelo še nekoliko in se ozremo po sličnih vidikih še na tretjo poglavito nasledstveno državo, hkrati tretjo članico Male antante, moramo v egoističnem smislu z obžalovanjem konstatirati, da so tamkaj bistveno na boljšem glede notranje homogenosti. Tudi CSR sestoji sicer iz dveh po politični in kulturni preteklosti različnih delov, toda tamkaj je vodilni predel države, ki odgovarja staremu jedru Rumunije in Jugoslavije, ekonomsko, politično in kulturno neprimerno naprednejši in Slovaška je namram njemu v obratnem razmerju kakor prečani v južnih dveh zaveznicah. Zato imajo Čehi v notranjih nasprotjih, ki so se seveda morala pojaviti tudi v CSR, mnogo lažje stališče in zato tamkaj notranja borba ni mogla zavzeti onih velikih dimenzij in povzročiti ostrih ter strastnih konfliktov kot na jugu.

Ali nasprotja so tu, so historično muna in stvar prevdarnih državnikov je, da jih reši na čim boljše način. Jutrišnji dan v Albi Juliji bo pokazal, kako se rešujejo v enem področju, v Rumuniji.

Protest KDK proti izključitvi Stepana Radića

Beograd, 5. maja. r. O priliki današnjega poseta pri skupščinskem predsedniku je g. Svetozar Pribičević v imenu KDK najodločnejše protestiral tudi proti izključitvi g. Stepana Radića od 10. sej Narodne skupščine. V svojem protestu je naglasil, da je bila izključitev povsem neupravičena in da smatra KDK to za novo vojno napoved opozicije. Predsednik Narodne skupščine je Stepana Radića sproti kaznoval za vsak neparlamentarni izraz s pisnim opominom in je bila torej izključitev povsem neupravičena. V ostalem pa je bil g. Radić izzvan zaradi postopanja ministrov in poslancev vladne večine, ki so ga žalili s najbolj protaškimi izrazi in so zaslužili vsaj tako kazen, kakor je bila izrečena nad g. Radićem. Če je skupščinski predsednik predlagal kaznovanje g. Spoda Radića, bi bil moral, če bi postopal pravilno in pravično, predlagati enako kazn tudi za ministre in poslance vladne večine. KDK bo na to odgovorila s postavitvijo svoje borbe proti vladi v Narodni skupščini in na shodih med narodom.

Prva seja tarifnega odbora

Beograd, 5. maja p. Tarifni odbor v prometnem ministristvu bo imel plenarno sejo 11. t. m. To bo prva seja tarifnega odbora, ki je bil imenovan s kraljevim ukazom.

S pestmi nad borce proti korupciji

Dejanski napad na posl. Savo Kosanovića

Pri belem dnevu ga je sredi Beograda napadel zet ministra dr. Spaha. — Splošno ogorčenje v javnosti. — Energičen protest KDK pri predsedstvu Narodne skupščine

Beograd, 5. maja r. Danes je bil sredi Beograda pri belem dnevu izvršen na poslance SDS Savo Kosanovića načrtni napad, ki je izzval ne samo v vrstah KDK, marveč tudi v vseh drugih resnih političnih krogih veliko ogorčenje. Ker je očividno, da je napad političnega značaja in izvršen nad poslancem Kosanovičem zgolj zaradi tega, ker je vršil svojo poslansko dolžnost.

Poslanec Kosanović se je dopoldne mudil v Narodni skupščini, odkoder se je okrog 10. vračal proti svojemu stanovanju. Ko je šel mimo hotela „Moskva“, je nenadoma skočil pred njega neznan možki in ga udaril z vso silo po glavi. Poslanec Kosanović je bil v prvem trenutku tako presenečen, da se ni niti postavil v bran. Se-le, ko je neznanec skušal pobegniti, je stopil za njim in pozval bližnjega orožnika. Da je napadalec aretirat in odvedel na policijski komisariat, kjer so ga lektimirali. Izkazalo se je, da je

napadalec zet ministra trgovine dr. Spaha

Šel jugoslovenske trgovinske agencije v Carigradu Hamdija Afzani. S tem je bil poslanen tudi vzrok napada. Posl. Kosanović je namreč že pred meseci, ko je bil Hamdija Afzan imenovan za šefa trgovinske agencije, vložil na ministra za trgovino dr. Spaha interpelacijo glede tega imenovanja. Interpelacija ugotavlja, da Hamdija Afzan ne le nima za to mesto potrebne kvalifikacije, marveč je vrhu tega še v sodni preiskavi zaradi dejanj, ki ga za tako mesto popolnoma diskvalificirajo. Minister za trgovino na to interpelacijo še do danes ni odgovoril, pač pa je sedaj prizadejati Hamdija Afzani poslance Kosanovića dejanski napadel. Poslanec Kosanović je takoj vložil zoper napadaleca tožbo pri sodišču, afera pa bo seveda našla odmev tudi v Narodni skupščini.

Vest o napadu na poslance Kosanovića, ki je postal v Beogradu in po vsej državi posebno popularen zaradi svojega odločnega nastopa proti strašnim razmeram v beograjski Glavnici, se je bliskovito razširila po vsem mestu in izzvala tudi pri treh političnih nasprotnikih napadene poslanca Kosanovića ostrejšo obsodbo. G.

Svetozar Pribičević je v spremstvu napadnega Kosanovića, poslanca Venčeslava Vilderja in zemljoradnika Novice Šaulica posetil predsednika Narodne skupščine g. dr. Perića in vložil

v imenu KDK najodločnejši protest

ker to ni prvi primer napada na poslance, ki ni zaresil ničesar drugega, kakor da vrši dolžnost, ki jih je prevzel s poslanskim mandatom. Že pred par meseci je bil izvršen napad na poslance Kermanovića, ki ga je napadel bivši črnokorski ministri predsednik Jovo Plamenac. G. Pribičević je v imenu KDK zahteval za poslance Kosanovića popolno satisfakcijo in najstrožjo kazn za napadaleca, ker se ne sme ponoviti primer Plamenca, ki je bil odražen z malenkostno denarno globo. Razen tega zahteva KDK od skupščinskega predsedstva, da podvzame učinkovite varnostne ukrepe v zaščito poslancev. Če skupščinski predsedstvo tega ne bo storilo, bo KDK v posebnem proglasu na narod obrazložila, da njeni poslanci zaradi vestnega izpolnjevanja svojih poslanskih dolžnosti v Beogradu niso več varni svojega življenja ter da jih skušajo nasprotniki ne le v Narodni skupščini, marveč celo s fizičnimi napadi onemogočiti da zastopajo interese svojih volilcev in države tako, kakor jim velevala vest in čast. Razen tega bo KDK v tem primeru na lastno pest organizirala obrambo svojih poslancev in obračunala z napadalcem.

Predsednik Narodne skupščine je obžaloval in obsolal napad ter obljubil, da bo svoje strani ukinil vse, kar je v njegovi moči, da dobi napadeni zadoščenje in da se taki obžalovanja vredni primeri ne bodo več ponovili.

Današnji popoldanski beograjski listi obširno poročajo o napadu na poslance Kosanovića in ga splošno obsolajo. Obenem izražajo mnenje, da bo ta afera imela še dalekosežne posledice v Narodni skupščini, ker je le dokaz, da se ne odnosi med vlado in opozicijo postojni do borbe na nož. Po mnenju političnih krogov pa je zaradi tega tudi minister trgovine dr. Spaho tako kompromitiran, da bi moral takoj podati demisijo.

Vukičević se pogaja z radikalsko opozicijo

Odgoditev sej radikalskega kluba. — Finančni in prometni minister naj odstopita

Beograd, 5. maja r. Ker je bila večer Narodna skupščina za teden dni odgojena, je večina poslancev danes odpovala na svoje domove. V Beogradu je zavladovalo zato zopet nekako politično zatišje, ki pa ga bo vlada pač skušala izkoristiti za to, da utrdi svoj skrajno omejen položaj.

Mnogo komentarjev zbujajo dejstvo, da je odgojena tudi seja radikalskega poslanskega kluba, ki je že tri dni razpravljal o političnem položaju. Debatata se je razvijala za g. Vukičevića skrajno neugodno in očividno še ni dosegla viška, ker so kot govorniki najavljali še gg. Boža Maksimović, dr. Ninčić, dr. Srškić in Nikola Uzunović, najhujši nasprotniki g. Vukičevića in glavni voditelji radikalskih nezadovoljencev.

Tej razpravi se je hotel g. Vukičević za vsako ceno izogniti in je zato forsiral odgoditev Narodne skupščine in vzporedno s tem tudi odgoditev sej radikalskega poslanskega kluba. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, je g. Vukičević sedaj pridno na delu, da doseže kompromis z nezadovoljnimi. V tej smeri se zlasti komentirajo sestanki med

bivšim finančnim ministrom dr. Stojadinovićem in Veljo Vukičevićem, ki sta včeraj in danes dolgo konferirala v vladnem predsedstvu. Kakor se zatrjuje, sta razpravljala o kompromisni resoluciji, ki naj bi bila sprejeta po zaključku debate v radikalskem poslanskem klubu.

V zvezi s tem prizadevanjem g. Vukičevića se širijo vesti o skorajšnji rekonstrukciji vlade. Po teh verzijah bi imela vstopiti v vlado dr. Milan Stojadinović kot minister financ in Krsta Miletić kot prometni minister. Danes pa se je zadrževalo, da bi z ozirom na pogajanja za inozemsko posojilo ostal še nekaj časa dr. Marković finančni minister, tako da bi stopil v vlado zaenkrat dr. Stojadinović, ki bi začasno prevzel prometno ministristvo. General Milosavljević bi moral v tem slučaju odstopiti. V vladnih krogih naglašajo, da je kombinacija z generalsko vlado za enkrat odstavljena z dnevnega reda.

Za prihodnjo sejo Narodne skupščine vlada v vseh političnih krogih veliko zanimanje, ker računajo, da bo do takrat situacija že razčiščena.

Sinočnja seja ministrskega sveta

Program javnih del, ki naj se izvrše s pomočjo inozemske posojila. — Nagrade uradnikom v Južni Srbiji. — Direktor Narodne banke sodeluje pri pogajanjih za posojilo

Beograd, 5. maja p. Nocoj od 5. do 9. zvečer je imel ministrski svet sejo. Po izjavah ministrov se je na njej predvsem razpravljalo o posojilu, ki se namerava naizvesti v inozemstvu. Pri odhodu s seje je vojni minister general Hadžić izjavil, da so netočne časopisne vesti o njem, da je bolan in da namerava podati ostavko.

Finančni minister dr. Bogdan Marković je skupno z zunanjim ministrom dr. Marinkovićem sestavil zapisnik vseh javnih del, ki naj bi se izvršile z novim inozemskim posojilom. Ta zapisnik bo vzel dr. Marković s seboj v London kamor bo odpoval na blizu prihodnih tork.

Razen tega le ministrski svet razpravljal o našem vojnem dolgu Grški, ki znaša 7 milijonov zlatih frankov. Ta dolg le naša vlada priznala in naročila finančnemu ministru na blizu potrebne kredite za pokritje.

Ministrski svet se je bavil tudi s sporom, ki je nastal med našo državo in francosko skupino, ki vzdržuje brezlično brzolavne postaje v Beogradu. Ministrski svet je izrazil željo, da bi se v sporu dosegel sporazum.

Minister ver na oddihu

Beograd, 5. maja p. Minister ver Milan Simonović je odpoval v Švicco na odmor. V času njegove odsotnosti ga bo nadomestoval minister pošte dr. Kulundžić. (G. minister Simonović se snoči potoval skozi Ljubljano, kjer pa ni izstopil. Op. ur.)

Pred usodnimi odločitvami v Rumuniji

Veliko zborovanje opozicije v Albi Juliji, ki naj bo mejnik v razvoju rumunske politike. — Vlada se boji nemirov in je podvzela obsežne varnostne mere

Bukarešta, 5. maja, g. Po dosedanjih vesteh je že danes prispelo v Albo Julijo 80 tisoč oseb. Za jutri je sklican zaradi zborovanja v Albi Juliji izredni ministriški svet. Vlada je ukrenila vse, da ohrani mir in red.

Vladni organ „Vitorul“ nadaljuje svojo borbo proti narodni kmečki stranki ter trdi, da je zborovanje v Albi Juliji socialistično-komunistično zborovanje, ki je naperjeno proti interesom države. Temu nasproti pa izjavlja bivši finančni minister Popović, da se v nasprotju z vestmi, ki jih razširja vlada, v Albi Juliji ne bo storilo ničesar, kar bi bilo proti interesom države. Popović naglašja, da so se kmetje tudi l. 1848., ko se je na velikem zborovanju v Blaju sklenila borba proti madžarski vladi, popolnoma mirno podali domov, da so pa kasneje nastopili proti vladi. Tako bo tudi jutri. Na jutrišnjem zborovanju ne bo prišlo do posebnih dogodkov. Na zborovanju se bodo določila nova bojna sredstva proti vladi. V istem smislu se je izjavil tudi podpredsednik stranke Mihalege, ki je sinoči dospel v Albo Julijo. Mihalege je izjavil, da je zakonita borba proti liberalni vladi sedaj dospela do svojega konca. Sedaj prične borba z nezakonitimi sredstvi. Mihalege objavlja v uradnem organu stranke članek, v katerem povdarja, da bo Albi Julija mejnik med staro kraljevino Rumunijo in novo kraljevino svobode in pravice.

Rumunska vlada je budimpeštanskemu rumunskemu poslaniku dala navodila, naj ne dovoli vizuma onim madžarskim novinarjem, ki hočejo oditi v Albo Julijo. Zastopnik madžarskega lista, ki je že bil v Bukarešti, je bil naprošen, naj zapusti Rumunijo.

Davi je poslal državni podtajnik v notranjem ministristvu Tartarescu, ki se mudi v Ajutu v bližini Albe Julije, na predsednika narodne kmečke stranke

Manija brzovajko, v kateri izjavlja, da po informacijah, ki jih je dobila varnostna policija, zborovanje ne bo poteklo mirno in da zaradi tega ne more prevzeti odgovornosti. Manija je odgovoril, da je ta bojazen neutemeljena in da on in njegovi tovariši prevzamejo vso odgovornost za jutrišnje dogodke. Z ozirom na to izjavo je danes vlada umaknila čete iz Albe Julije in jih nastanila v bližnjih vaseh. V Albo Julijo pa je bilo poslanih mnogo tajnih agentov.

Albi Julija, 5. maja, s. Tukaj vlada popoln mir. Voditelji stranke Mania, Vajda in Mihalege so že danes prispeli semkaj. Potrjuje se, da bodo udeleženci na konferenci ostali tudi še v poneдельник v Albi Juliji, kjer bodo počakali na odgovor regentskega sveta na sprejeto resolucijo. Pota v Albo Julijo so popolnoma prosta. Dosedaj še ni bil javljen noben incident.

Bukarešta, 5. maja, g. Politična javnost stoji pod vtisom priprav za jutrišnji kongres narodne kmečke stranke v Albi Juliji. Opozicija se trudi, da ne bi razpalila strasti prebivalstva. Danes objavljeni proglas Narodne kmečke stranke zahteva od svojih pristašev, naj na vsak način na jutrišnjem kongresu ohranijo mir in red. Vodstvo stranke izjavlja, da bo proti vsem pristašem, ki bi se pregrešili proti redu, nastopilo z najostrejšimi ukrepi. Danes je dospelo v Albo Julijo mnogo deputacij narodnih znanstov iz sedmograjskih mest in vasi. Do incidentov ni prišlo. Vlada je koncentrirala mnogo orožništva, da prepreči nezakonitosti. Vodja narodne kmečke stranke Mania je izdal proglas, v katerem najavlja borbo proti sedanjim vladi. V proglasu apelira na udeležence kongresa, naj upoštevajo v duhu svojih patrijotičnih čustev do domovine in naj ne storijo ničesar, kar bi škodovalo državi.

Krvavi boji med Kitajci in Japonci

V Tsinanfu so kitajske nacionalistične čete napadle japonsko posadko in jo razorožile. — Japonci pošiljajo od vseh strani svoje vojaštvo proti nacionalističnim Kitajcem — Japonska vlada prekinila diplomatske zveze z nankinsko vlado. — Pred usodepolnimi dogodki na Daljnem vzhodu

Shanghai, 5. maja. (lo.) V Tsinanfu so kitajske čete umorile nad 800 Japoncev. Razburjenje zaradi usode japonskih državljancev je tem večje, ker so pretrgane vse zveze in je nemogoče dobiti natančnejših informacij. Funkcionirala je edino japonska radio - telegrafska postaja v Tsinanfu, ki pa je včeraj popoldne nenadoma prenehala delovati, tako, da ni bilo dosedaj mogoče prejeti o dogodkih, ki se tamkaj razvijajo, nikakih točnejših poročil.

Paris, 5. maja. d. Vest o dogodkih na Kitajskem so vedno bolj vznemirljive. „Havas“ poroča iz Tokija, da je južna armada včeraj ob 2. zjutraj z vojsko napadla japonsko obrambno črto. Vsi Japonci v Tsinanfu in v okolici ter večina tam naseljenih tujcev, so bili umorjeni. Boj je trajal nad tri ure in je bil nato prekinjen.

Po vestih iz Shanhajja so povzročili konflikt z japonsko garnizijo regularni kitajski vojaki, ki so zaželi streljati na japonske čete. Japonski general Fukuda je takoj protestiral pri Čangkaikju, ki je izdal nato povelje, naj se borba ustavi. Kmalu pa se je vnel zopet nov boj, ker so začeli nacionalistični raz okna in hiše obstreljevati Japonce.

Iz Tsinanfua poročajo, da so regularne kitajske čete vdrle v japonske koncesije, porušile obrambne nasipe, ki obdajajo koncesijo in oplenile mesto. Borba je trajala več ur.

Maršal Iwakura je vpsel v Tsingtau nastanjen japonske čete odpravil v Tsinanfu. V bitki pri Tsinanfu je bilo 40 japonskih oficirjev ubitih. Število civilnih oseb, ki so padle v borbi, se ceni na 100.

Paris, 5. maja, s. Vest iz Kitajske je treba sprejeti zelo previdno. Govori se o detektivski kitajski premoči, ki je obkolila japonske čete ter jih spravila v obupen položaj. Dva tisoč japonskih vojakov koraka proti Tsinanfu. Vest iz Tokija velja, da so bile japonske čete v Tsinanfu že razorožene, ker so se morale vdati zaradi pomanjkanja municije. Poveljnik razoroženih japonskih čet je izvršil harakiri. Posebni poročevalec lista „Petit Parisien“ v Shanhajju javlja, da Čangkaikšek klub dogovorjenemu premirju ni odpočkal svojih čet, ko so napadle japonske koncesije. Japonci, približno 4000 moč so se uprli premoči nacionalistov. Borba je trajala skoraj 24 ur. Končno je bilo dogovorjeno novo premirje, ki pa je trajalo zopet le malo časa. Kmalu se je pred japonsko koncesijo nabralo 42.000 moč, ki so skušali vdreti v koncesijo. Podatki o japonskih izgubah so zelo različni. Japonci sami javljajo, da so izgubili tri častnike in 152 moč. Po drugi vesti pa so izgube Japoncev mnogo večje.

Tokio, 5. maja. d. Zaradi epopadov med japonskimi in nacionalističnimi četami pri Tsinanfu je zavladovala med japonsko in nacionalistično Kitajsko velika napetost. Ja-

ponska vlada namerava podvzeti najostrejšo represalijo proti Kitajcem, kar lahko dovede do nedozgodnih posledic. Vse kaže na to, da stoji Kitajska pred najhujšo krizo, kar jih je bilo zabeležiti tekom zadnjih nemirnih let.

Shanghai, 5. maja. (be.) Včeraj je prišlo med japonskimi in kitajskimi četami v Tsinanfu do hudih bojev, ki so zahtevali med četami in civilnim prebivalstvom veliko žrtev. Iz raznih krajev Kitajske je bilo odpisanih v Tsinanfu več tisoč japonskih vojakov. Iz Tientsina se je odpeljal na mesto oklopni vlak, iz Koreje pa je bilo poslano na bojišče močno zračno brodograd. Iz Japonske prihaja več ladij s močnimi vojaškimi ojačenji. Iz Tsinanfu poročajo, da je japonski konzul izginil. Nepričakovan izbruh sovražnosti v Tsinanfu je vzbudil v Londonu veliko vznemirjenje. Splošno se pričakuje, da bodo zavzeli dogodki na Kitajskem nenaden dramatičen razplet, v katerem bodo Anglija, Amerika in druge države igrale veliko vlogo.

Tokio, 5. maja. (be.) V bližini Tsinanfu so južne kitajske čete razorožile oddelke japonskega vojaštva. Oddelke se je uprli in poveljnik se je ustrelil. Japonski ministriški predsednik je sklenil pretrgati diplomatske odnose z nankinsko vlado in odpočkal generalnega konzula.

London, 5. maja. (lo.) Iz Tsinanfu se poroča, da je padlo v boj med Kitajci in Japonci več kot 100 Japoncev in da je bila japonska posada skoro popolnoma izropana. Japonska posadka se je morala včeraj ves dan težko boriti proti kitajskemu vojaštvu in so boji komaj ponehali proti večeru. Iz Japonske odhaja na Kitajsko neprenehoma vojaštvo.

London, 5. maja. (lo.) Londonsko časopisje smatra položaj v Tsinanfu za skrajno kritičen. Več kot 40.000 kitajskih nacionalističnih čet oblega japonsko koncesijo, katero brani 5000 japonskih vojakov. V Tsinanfu se nahaja tudi mnogo Angležev, Američanov in Nemcev, katerih usoda je skrajno ogrožena.

Včerašnje nogometne tekme na Dunaju

Dunaj, 5. maja s. Hertha je v prvenstveni tekmi zmagala proti Sportklubu 4 : 2 (1 : 1). Prijateljska tekma med FAC in Hakoah je 2 : 2 (1 : 1) ostala neodločena. Rapid : PTE (Bratislava) 4 : 1 (2 : 1). V napadu PTE igra znani Uridil.

Egiptski zunanji minister demisijsional

London, 5. maja. (be.) Egiptski zunanji minister Ghali paša je demisijsional.

Koliko bo znašala nova zemljarina

Današnji hegemonistični režim hoće sedanjno davčno nenakost še povećati

Za »Jutro« napisal g. Juraj Demetrović, narodni poslanec.

Poslanec KDK g. Juraj Demetrović je danas priznao eden najboljih davčnih in finančnih strokovnjakov v Narodni skupščini. Našim čitateljem bo zlasti še v živem spominu njegova energična borba proti naplaku in krivicam novega davčnega zakona. Te krivice bi rada vlada še povečala z uredbo, ki ureja določevanje čistega katastralnega dohodka, po katerem se bo računala nova zemljarina in o kateri razpravlja ravno te dni finančni odbor Narodne skupščine.

Novi zakon o neposrednih davkih predvideva novo ugotavljanje katastralnega čistega donosa na bazi cen v času od 1. julija 1925. do 1. junija 1926. Katastralni čisti donos bo služil kot davčna baza, na podlagi katere se bo odmerjal osnovni in dopolnilni davek.

Sedaj je finančni minister predložil finančnemu odboru Narodne skupščine na odobrenje uredbo o delokrogu s tem zakonom predvidene državne komisije za ugotavljanje donosa zemljišča kakor tudi o načinu ugotavljanja katastralnega čistega donosa in končno za Srbijo in Črno goro o načinu popisovanja in razredovanja zemljišč. Namen vsega tega je, da se dobi davčna osnova za novo zemljarno v vsej državi.

Avstrija in Madžarska s Hrvatsko sta vse preteklo stoletje intenzivno delali na ustvarjanju točnega katastra. Ti katastri predstavljajo evropsko kulturno pridobitev. Sedaj pa naj po zamisli beograjskih vlastodržcev tudi ti katastri utrpijo svojo balkanizacijo. Zakaj? Zato, ker Srbija in Črna gora nimata katastra in je treba izvršiti povsod nivoiranje in uniliti ono, kar je v drugih krajih dobrega in solidnega.

Edino sredstvo proti novim davčnim krivicam.

Novo ugotavljanje katastralnega čistega donosa v krajih, kjer že obstaja kataster, sploh ni potrebno. Tu obstaja čisti donos izračunan v zlatu; zadnja revizija katastra je bila v Avstriji izvršena v letih 1897. do 1911., dočim je bila v Madžarski in na Hrvatskem izvedena v času od 1. 1909. do 1. 1913. Nova zemljarina bi se torej lahko ugotovila ali tako, da se zlati katastralni čisti donos sorazmerno poveča, ali pa tako, da se predvojna zlata zemljarina s pomočjo multiplikatorja poveča, kolikor je potrebno po današnjih razmerah. Na ta način bi vsak vedel, koliko bo znašala zemljarina v teh krajih in prav tako, koliko bo zemljarine plačal vsak posestnik zemljišča.

V Srbiji in Črni gori naj bi se osnovni začasni kataster, dokler se zemlja ne izmeri. Tu bi bilo potrebno izračunati katastralni čisti donos na enak način, kakor se je to delalo pred 100 leti v Avstriji, stremeč pri tem predvsem, da katastralni čisti donos odgovarja donosu v ostalih pokrajinah. Garancija za enako davčno obremenitev zemljišča pa bi se morala najti v kontingentiranju zemljarine po posameznih pokrajinah.

Davčne enakosti nočejo.

Toda enakomernega obdavčenja zemljišč nočejo. Gre za to, da davčna nenakost ostane in poleg tega, da se davek na zemljišča še poveča, odnosno, da se vtihojati znatno povečanje zemljarine. Tako se dela v desetem letu po ujedinenju in v času najtežje krize našega kmetijstva, ki je notorno nerentabilno.

Nenakost davka na zemljišče kakor tudi povišanje bremen, ki se nam obeta, moremo že danes z lahkotjo ugotoviti. V svojem eksperimentu pred Narodno skupščino je zastopnik finančnega ministra dr. Spaho izjavil, da pričakuje od nove zemljarine 570 milijonov dinarjev državnega dohodka. Poskušajmo sedaj izračunati, koliko naj znaša zemljarina v posameznih pokrajinah, če bi — kar pa bi predstavljalo pretirano obdavčenje kmetijstva — zemljarina dosegla višino zlate paritete.

V Hrvatski in Slavoniji s Sremom in Vojvodini je pred vojno znašal čisti katastralni donos 92 milijonov zlatih kron. Zlata zemljarina s 30 odst. predvojno doklado je znašala 23.92 milijona zlatih kron, po zlati pariteti torej 263 milijonov dinarjev.

Slovenija in Dalmacija sta kmeli pred vojno 14.5 milijona zlatih kron čistega katastralnega donosa. Če na enak način računamo zlato zemljarno z doklado, bi po principu enakega obdavčenja imeli Slovenija in Dalmacija plačati 41.47 milijona dinarjev.

Za Bosno in Hercegovino vzamemo enako relacijo obremenitve, kakor jo je imelo finančno ministrstvo v svojih kalkulacijah, ter dobimo na ta način približno 16 milijonov zlatih dinarjev čistega katastralnega donosa, kar pomeni obremenitev zemljišč s 45.76 milijona dinarjev.

Srbija z Južno Srbijo in Črno goro bi torej imela plačati razliko do pričakovanih 570 milijonov dinarjev, to je okrog 220 milijonov dinarjev ali 38.6 odst. od skupne zemljarine.

Kdo bo določal novo zemljarno

Če bi bil davek na zemljišče na ta način razdeljen na posamezne pokrajine, bi obdavčenje zemljišča doseglo zlato pariteto, če vzamemo za podlago predvojno davčno stopnjo v Madžarski in v Hrvatski. Toda Srbija s Črno goro

ne bo plačala 38.6 odst. od skupne zemljarine, temveč komaj polovico tega, približno 18.7 odst., dočim bodo morali ostali kraji plačati sorazmerno več, če hoče državna blagajna dobiti od zemljarine 570 milijonov dinarjev. Kakšna bo davčna osnova in koliko bo znašala v posameznih pokrajinah ter koliko bo znašala višina zemljarine, to je danes popolnoma v rokah slavne naše državne administracije, kajti ona ima po uredbi finančnega ministra suvereno pravico, ugotavljati katastralni čisti donos brez sodelovanja svobodno izvoljenih predstavnikov naroda. V tem pogledu predvideva uredba manjši vpliv in manjše sodelovanje naroda, kakor je to bilo po zakonu madžarskih in hrvatskih fevdalcev iz l. 1875., torej pred 50 leti. Zakon, sankcioniran po cesarju Franju Josipu — pomislite samo! — je bolj demokratski, kakor uredba finančnega ministra demokratske Jugoslavije!

Kako sem dobil številke davčne obremenitve za Srbijo s Črno goro? Na podlagi računa ministrstva financ! Po službenih podatkih merijo v posameznih pokrajinah davku podvržena zemljišča v hektarjih: v Hrvatski in Slavoniji (brez Srema) 3.470.000, v Vojvodini s Sremom 2.310.000, v Sloveniji 1.550.000 v Dalmaciji 1.250.000, v Bosni in Hercegovini 2.500.000, v Severni Srbiji 3.000.000, v Južni Srbiji 700.000 in v Črni gori 200.000. Za karakteristiko, kako se dela, odnosno kakšna je davčna nenakost, navajam procenite površine posameznih pokrajin, po rezultatih državne statistike. Srbija s Črno goro predstavlja 42.3 odst. skupne površine v državi, Bosna in Hercegovina 20.55 odst., Dalmacija 5.13 odst., Hrvatska in Slavonija z Medijurjem, Krkom in Kastvom 14.84 odst., Slovenija s Prekmurjem 6.52 odst. in Vojvodina s Sremom 10.66 odst.

Srbija s Črno goro je torej po površini trikrat večja od Hrvatske in Slavonije, ima pa le malo več davku podvrženega zemljišča: 3.900.000 napram 3.470.000 ha!

Kako ceni sedanja vlada vrednost zemljišč

Sedaj poznamo obseg zemlje, podvržene davku, poznamo pa tudi kalkulacijo finančnega ministrstva o novih, katastralnih čistih donosih v posameznih pokrajinah. Po tej kalkulaciji, osnovani na dosedanjih preiskavi organov finanč-

Novo posojilo bi imelo protiprečanski značaj

Zanimivo situacijsko poročilo KDK dela v parlamentu.

Beograd, 5. maja, p. Nocojšnja »Reč« ugotavlja v članku pod naslovom »Borba v Narodni skupščini«, da vlada ni predložila skupščini nobenega važnega zakonskega načrta v razpravo. Ako bi ne bilo predlogov opozicije, bi skupščinske seje trajale le po par minut. Mora se priznati, da obsegajo predlogi opozicije najnujnejše in najvažnejše zadeve. Seje Narodne skupščine so zopet odgojene do četrtka. Bile bi pa odgovorne za daljši čas, ako ne bi Svetozar Pribičević in Stepan Radić podvzela demarš pri predsedstvu skupščine ter mu sporočila, da bosta predložila obtožbo proti ministrom.

»Reč« nadalje kritizira izjavo dr. Korošca, da je večina uradništva v Južni Srbiji odlična, zlasti ga pa napada zaradi njegove izjave, da je neprijatelj države vsakdo, ki graja režim v Južni Srbiji. »Reč« pravi, da dr. Korošcu pač konvencija režim v Južni Srbiji, ker se klerikalci zavedajo, da odbija ta režim narod od Beograda. Krivdo za vse te razmere pripisuje »Reč« predvsem demokratski stranki, zlasti Ljubi Davidoviću, ki s svojo osebno avtoriteto po-

Tristoletnica gimnazije na Sušaku

Sušak, 5. maja, n. Danes popoldne je došel semkaj prosvetni minister Milan Grol, da se udeležijo jutrišnje proslave 300-letnice sušaške gimnazije. Na proslavo so dospeli tudi poslanca KDK dr. Srdjan Budavljević in prof. Vinko Krpan ter poslanca Davidovičeve demokratske stranke dr. Angjelinović, dr. Ribar in Radoslav Agatonović. Danes si je prosvetni minister ogledal sušaško gimnazijo. Zvečer se je udeležil z ostalimi gosti slavnostne večerje v Parkhotelu.

Jutri popoldne se bo na Sušaku vrnila okrožna konferenca demokratske stranke, ki se je bodo udeležili minister Grol, poslanci dr. Angjelinović, Ribar in Agatonović. S Sušaka bo minister Grol odpotoval za en dan na otok Krk.

Načrt vinskoga zakona

Beograd, 5. maja, p. Poslednja strokovna komisija ministrstva za kmetijstvo je izdelala načrt novega vinskoga zakona. Ta načrt je bil razpisan vsem gospodarskim korporacijam v prosveti, naveden, kakor bo po končni redakciji predložen Narodni skupščini v uzakonitev.

Ustreljen razbojnik

Beograd, 5. maja, p. Iz Ulica poročajo, da so orožniki v boju ustrelili znanega razbojnika Petka Pelovića, na čigar glavo je notranje ministrstvo razpisalo nagrado. Ubili Pelovića je izvršil množičevlarski razbojništvo. Streljanje med njim in orožniki je trajalo knkih 20 minut. Njegovo truplo so prepeljali v mesto.

nega ministrstva, naj bi novi čisti katastralni donos znašal povprečno po hektaru: v Črni gori 20 Din; v Bosni in Hercegovini ter v Južni Srbiji 150 Din; v Severni Srbiji 180 Din; v Dalmaciji 40 Din, to je 20 krat povečan dosednji zlati katastralni čisti donos; v Sloveniji 161 Din, t. j. 23 krat povečan katastralni donos; v Hrvatski in Slavoniji 175 Din ali 25 krat povečan dosednji katastralni donos in v Vojvodini s Sremom 660 Din, kar predstavlja 30 krat povečan katastralni donos.

Po tej kalkulaciji dobimo naslednji rezultat katastralnih čistih donosov v državi: Hrvatska in Slavonija 607 milijonov dinarjev, Vojvodina s Sremom 1524 milijonov dinarjev, Slovenija 250 milijonov dinarjev, Bosna in Hercegovina 375 milijonov dinarjev, Severna Srbija 540 milijonov dinarjev, Južna Srbija 105 milijonov dinarjev, Črna gora 4 milijone dinarjev, Dalmacija 60 milijonov dinarjev. Skupni katastralni čisti donos naj bi po kalkulaciji finančnega ministrstva znašal 3465 milijonov dinarjev, ter bi Srbija s Črno goro pri 649 milijonih dinarjev katastralnega čistega donosa participirala na tem skupnem donosu z 18.7 odst. — kakor sem prej ugotovil.

Vse to, kar sem razložil, jasno kaže tendenco, na podlagi katere je izdelan novi zakon o neposrednih davkih, kakor tudi uredba o ugotavljanju donosa od zemljišča.

Nevarnost birokratične samovoljnosti

Toda to more izpasti še slabše. V prilogi uredbe se n. pr. nahajajo obrazci kot navodila strokovnim organom za izračunavanje čistega katastralnega donosa. Iz teh formularjev izhaja, da bo imela njiva IV. razreda, torej srednje kakovosti, v velikosti enega katastralnega orala, ki je imela dosedaj 14 zlatih dinarjev katastralnega čistega donosa, po novem računanju 536 dinarjev katastralnega čistega donosa ali 39 krat več. Pri njivah najbolje kakovosti (v I. razr.) bi to povečanje znašalo še dvakrat toliko. O tem bodo odločevali samo strokovni organi finančnega ministrstva. Resnično, parola g. dr. Bogdana Markovića o finančni diktaturi je postala stvarna! Po diktatu finančnega ministra se bo odmerjal davek na kmečki narod po turškem načinu in to se nam hoče servirati kot popravljanje katastra! Te metode in to delo, ki je brezprimerno v vsem kulturnem svetu, nas sili, da razmišljamo, kako se naj obranimo in rešimo izkoriščanja in neenakosti in kako naj osvobodimo narod in državo od vladavine nesposobnih in pokvarjenih balkanskih hegemonistov, ki ogromno večino naroda tretirajo kakor kolonijalne sužnje.

Beograjske »Reči« — Edino Dr. Korošec in Južna Srbija

daljšuje življenje Vučkovićevemu režimu.

O posojilu, ki ga namerava vlada najeti v inozemstvu, pravi, da je še vedno piščalka na vrbi. Po najnovejših vestih iz vladnih krogov posojila sploh ne bo mogoče najeti v nameravani višini in se misli sedaj na to, da bi se najelo manjše posojilo. Vprašanje pa je še, ali bo mogoče dobiti manjše posojilo. Tako je predsednik vlade Velja Vučković sam izjavil nekemu svojemu prijatelju iz Srema. V krogih KDK zatirajo, da to do z najostrejšimi sredstvi nastopili proti posojilu v taki obliki, kakor ga namerava najeti vlada. Posojilo se najema pod zelo težkimi pogoji, razen tega pa se namerava uporabiti za čisto neproduktivne svrhe, kar pomenja ruin države. Upoštevati pa je treba tudi to, da bi razpolagala z njimi hegemonistična vlada, ki bi ga izrabila za uničenje prečanskih krajev. V takih razmerah je upravičen najstrožji boj proti temu posojilu. Vsi prečanski kraji se morajo zavedati, da je to posojilo proti njihovim interesom.

Bela Kun bo izpuščen?

Berlin, 5. maja, s. »Vorwärts« objavlja poročila o aretaciji Bele Kuna na Dunaju, ki jih je očitno dal na razpolago nemški državni poslanec dr. Kurt Rosenfeld, ki je na željo Bele Kuna prevzel njegovo obrambo. »Vorwärts« poroča, da je za sedaj gotovo samo to, da bo uvedeno proti Beli Kunu postopanje zaradi napačne prijave. Ni pa nikakih dokazov za to, da je Bela Kun snoval kako zaroto. V takem položaju se more računati, da bo Bela Kun kmalu izpuščen. Dr. Rosenfeld je na Dunaju interveniral pri pravosodnem ministru dr. Dinghoferju, da bi se Beli Kunu dovolilo potovanje v Rusijo preko Nemčije. Dr. Dinghofer je pristal na to, ako bo pruska vlada izdala potrebno dovoljenje. Z ozirom na zahtevo po izročitvi Bele Kuna po Madžarski, pa je nastal nov preokret v tej zadevi.

Spremembe v sovjetski armadi

Moskva, 5. maja (be) Bivši načelnik generalnega štaba rdeče armade Tukačevski je bil imenovan poveljnikom leningradskega vojaškega okrožja. Dosedanji poveljnik moskovskega vojaškega okrožja Šaporšnikov je bil imenovan za načelnika generalnega štaba.

Podpis nemško-ameriške pogodbe

Washington, 5. maja (be.) Danes je bila podpisana nemško-ameriška razsodiščna in pravna pogodba. Za Ameriko je podpisal pogodbo ameriški državni tajnik Kellog, za Nemčijo pa nemški poslanec von Prittwitz.

Novi stanovanjski zakon

Pri točmačenju novega stanovanjskega zakona je treba kmeli pred vsem pred očmi, da je ta zakon samo sklepni člen v zakonodajni glede stanovanjske zaščite in je po svojem nadpisu zakon, s katerim se spreminjajo in dopolnjujejo zakoni o stanovanjih z dne 15. maja 1925, 23. oktobra 1926, in 29. oktobra 1927. Ker se je v vseh temi zakoni omejeval pri svobodnem razpolaganju s stanovanji postopno likvidirala in se je krog zaščitenih najemnikov in njih pravic bolj in bolj zoževal, je jasno, da se določbe novega zakona ne morejo točmčiti v tem smislu, da uživajo po tem zakonu zaščito tudi taki najemniki, ki doslej niso bili zaščiteni ali da bi najemniki, ki ostanejo še nadalje zaščiteni, kmeli večje pravice od onih, ki so jih bili deležni po dosednjih zakonih.

Toliko v splošnem. Kar se tiče

posameznih določb

novega zakona, velja naslednje:

Člen 1. določa, da s 1. majem 1928. preneha vsako dodeljevanje stanovanj. S stanovanji, ki so se izpraznila s 1. majem ali prej in so ostala 1. maja še prazna ali ki se bodo izpraznila v bodoče, tudi če so v starih zgradbah in so stanovanji v njih ali še stanujejo zaščiteni najemniki, sme hišni lastnik svobodno razpolagati. Izpraznjenih stanovanj ni treba torej nikomur več prijavljati. Pravica hišnega lastnika do razpolaganja s takšnimi stanovanji je torej neomejena.

Člen 2 določa, da se oproščajo od omejitve po tem zakonu:

- 1) vsa stanovanja večja od treh sob;
 - 2) stanovanja 3 sob, v katerih stanuje družina z manj nego 3 člani.
 - 3) Stanovanja 2 sob v katerih stanuje samo 1 oseba.
- Glede na zgoraj navedena načela je jasno, da se nanaša ta člen zgolj na doslej zaščiteni stanovanja t. j. stanovanja v starih zgradbah, v katerih stanujejo najemniki, nasteti v čl. 12 zakona z dne 15. maja 1925. Krog teh najemnikov se je zožil, ker niso več zaščiteni, ako ima stanovanje 4 ali več sob, in pri manjših stanovanjih, ako so podani pogoji, navedeni v čl. 2 novega zakona.

Pravico do zaščite

Imajo torej samo tisti najemniki, ki so to zaščito tudi doslej uživali, v kolikor imajo njih družine predpisano število članov in v kolikor ostanejo v dosedanjem stanovanju. Če stanovanje menjajo ne morejo novega stanovanja obremeniti z zaščito, tudi če je v stari zgradbi in če ima predpisano število sob in družina predpisano število članov. Z menjavo stanovanja izgube torej zaščito oni najemniki, ki so ostali z novim zakonom zaščiteni.

Vprašanje je, ali je smatrati kot sobo vsak stanovanjski prostor ne glede na njegov obseg. Da se med sobe ne štejejo: kuhinja, predoba, hodnik, shramba, instalirana kopel in soba za služkinjo, je v zakonu izrecno določeno. Če se upoštevalo razlogi, ki so bili merodajni za uresnitev po čl. 2 novega zakona (izločitev zaščite pri večji udobnosti) bo gotovo v konkretnem primeru preiskovati in ugotoviti, ali ustreza stanovanje s 3 stanovanjskimi prostori (ki ima lahko n. pr. samo 1 sobo in 2 kabine) zakonitemu pojmu 3 oz. 2 sob.

Čl. 3 določa količnik, s katerim se ima pomnožiti

Najemnina

ki se je plačala od 1. junija 1914.: v mestih preko 100.000 prebivalcev 12 kratna, sicer 10 kratna predvojna najemnina. Ta določba pa velja le za najemnike, ki ostanejo tudi po novem zakonu zaščiteni in ki so plačevali doslej nižjo najemnino. Oni najemniki, ki so po posebnem dogovoru plačevali višjo najemnino, jo morajo plačevati tudi nadalje, kajti stanovanjski zakon ne ukinja v tem pogledu že pridobljene pravice hišnega lastnika. Za nehlajljenska stanovanja pa se ima plačevati (dokler se stanovanje ne popravi) najemnina, ki se je plačevala meseca aprila t. l.

Čl. 4 določa

roke za izselitev

onih najemnikov, ki so po čl. 2 izgubili zaščito in ki jim je bilo stanovanje odpovedano pred 1. majem t. l. Tisti, ki imajo stanovanje večje od 3 sob, se morajo izseliti do 1. junia t. l. vsi ostali do 1. junia t. l. Ta določba ne velja torej za najemnike, ki so po čl. 2 izgubili zaščito, ki pa jim stanovanje pred 1. majem t. l. ni bilo odpovedano. Odpoved njihovih stanovanj je dopustna samo v običajnih terminih, ki veljajo sicer za nezaščiteni najemnike. Ker določa čl. 4 izrecno fiksne izselitvene roke, ni dvoma, da se morajo ti rok brezpogojno držati in da ne pridejo v poštev še nedovršene pravde zaradi odpovedi ali še ne pravomočne sodbe. Zadostuje, da je bilo stanovanje odpovedano. V kakšnem štadiju bo določeno pravno postopanje dne 1. junia oziroma 1. julija ni merodajno. Seveda pa se izselitev ne more izvršiti pred temi termini, tudi če je že pred tem terminom potekel v pravomočni sodbi dočeni rok za izselitev.

Druge važne določbe.

Čl. 5. zabranjuje dvoje stanovanj v istem kraju in ponavlja že znano določbo prejšnjih zakonov.

Čl. 6. določa pristojnost občinskih oblasti za preiskavo in ugotovitev nehlajljenskih stanovanj.

Čl. 7. določa za vse spore po tem zakonu pristojnost rednih sodišč, ki imajo uporabljati predpise civilnopravnega reda. Važna je ta določba zaradi stroškov. Doslej je nosila vsaka stranka svoje stroške. Zdaj bo trpela vsa stroške tista, ki pravdo izgubi. Važno je tudi, da se bo taksa odmerjala po vrednosti enomesečne najemnine. Doslej se je plačala na podlagi enoletne najemnine.

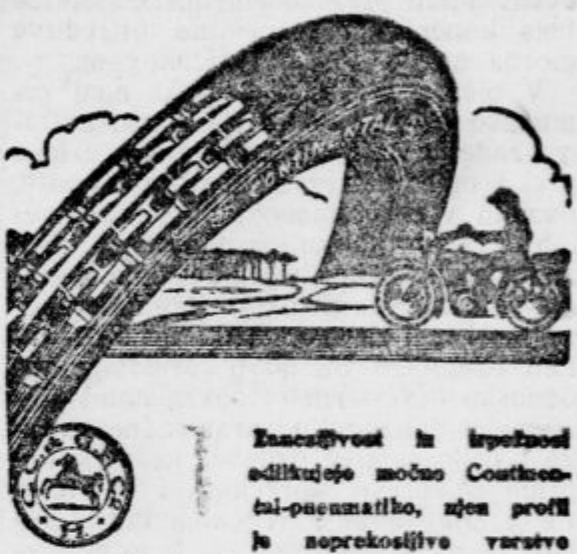
Čl. 8. vzdržuje veljavnost čl. 2. s 1. in 10. zakona z dne 15. maja 1925. Čl. 9. tega zakona našteva izvestne zgradbe, ki so izvzete od omejitev (n. pr. zgradbe invalidov, vojnih vdov itd.), čl. 8. vsebuje prepoved podnajema in čl. 10. našteva v točkah a) do f) pogoje, pod katerimi mora lastnik tudi zaščiteni stanovanja odgovoriti. Dočim je zakon z dne 29. oktobra 1927 določbo čl. 10. samo v točkah d), d), e) in f), se je z novim zakonom 1928 odpovednih pogojev razširil na prvotno moro.

Čl. 10. določa, da prenehajo veljati vse odredbe dosedanjih zakonov o stanovanjih, ki nasprotujejo predpisom tega zakona.

Ne velja torej več določba, da je izpreminjanje stanovanj v poslovne prostore prepovedano. Izpraznjena stanovanja se potemtakem lahko preuredi v poslovne prostore ali sploh, tudi brez preureditve, uporabljajo tudi v druge namene, kakor za stanovanja.

Če povzamemo določbe glede najemnikov, ki tudi po tem zakonu ostanejo zaščiteni, so pravice teh najemnikov v bistvu sledeče: nepremakljivost do 1. maja 1929, dokler ostanejo v sedanjem stanovanju in če ne nastopijo pogoji za izredno odpoved po čl. 10. zakona z dne 15. maja 1925; nadalje maksimaliranje najemnine do 1. maja 1929 s 10-kratno odnosno 12-kratno predvojno najemnino, če se je doslej plačevala nižja najemnina.

Dr. G.

Zanesljivost in izdržljivost aditivne moči Continental-pnevmatiko, njen profil je neprekosljivo varstvo prot drsenju. Impodrežanje preproščlo na ruvali oseb posebnih gumijevih snižki, na ovinkih pa 3 obstranska robra in obstranski oklepi. Moč Continental balonski obrabi vam nudijo vse udobnosti, ki jih daje idealna prožnost.

Continental

Nobile čaka...

Oslo, 5. maja. s. Zrakoplov »Italia« ču ka v Vadsö na to, da ponehajo snežni viharji na Spitzbergu. General Nobile in del posadke je ostal v gondolah, dočim je ostali del odšel na kopno, da se spov čije. Ni še določeno, kdaj bo Nobile na daljave polet na severni tečaj.

Vadsö, 5. maja. (be.) Po zadnjih poročilih je zrakoplov »Italia« v zelo kritičnem položaju. Ogroža ga hud vihar.

Velik komunistični proces v Nemčiji

Lipso, 5. maja. d. Pred kazenskim sodnim državnega sodišča se je večeraj pričela glavna razprava v veleizdajniškem procesu proti komunistu Otonu Braunu in tovarišem. Ker sta Braun ter njegova ljubica in tajnica Olga Benario pobegnili iz ječnice, se vrši razprava brez glavnih obtožencev. Prič je povabljenih približno 45 in bo trajalo njih zasliševanje najmanj 5 dni. Otonu Braunu očita obtožnica, da je v letih 1923 in 1924 izvrševal funkcije šefa generalnega štaba rdeče armade, ki se je formalna na Turinškem ter da je bil vojaški organizator prevrata. Polov to ga je obtožen veleizdajniškega delovanja pri berlinski komunistični centrali, kjer se je udeleževal kot vodja poročevalske službe do aretacije oktobra meseca 1926. Soobtoženi so berlinski mehanik Oton Odenburg, Gustav Daldisa iz Brezena, Viljem Müller iz Kaiserlauterna, urednik Karel Gans iz Monakovega in monakovski trgovski zastopnik Jurij Semmelman. Ta koj pri začetku razprave je prišlo do incidenta. Ko je predsednik pri čitanju personalni med drugim navedel, da je bil Gans kaznovan o priliki monakovega puča, je Gans planil pokonci in zaklical: »Če navedate ono samotno obsodbo izjemnega sodišča, ki je bilo sestavljeno iz monarhiističnih oficijev, se vsi vnaprej vidi vsa tendenca današnjega procesa! Za razpravo vlada v političnih krogih veliko zanimanja, napovedujejo pa se tudi senzacionalna razkritja o delovanju nemških komunistov.

Afganistanski kralj v Moskvi

Moskva, 5. maja. (be.) Afganistanski kralj je kmel s sovjetskimi komisarjem za srujanje svede čiščenom daljši razgovor glede podaljšanja rusko-afganistanske pogodbe o nenapadanju. Afganistanski kralj je položil na grob Ljenina venec.

Požar v italijanskem hangarju

Trst, 5. maja. o. V velikem hangarju italijanske družbe za zračni promet Sisa v Portorose je v pretekli noči izbruhnil požar, ki je s pešeli 3 veliki lopi in 4 hidroplane ter poškodoval še več drugih letal. Požar je nastal menda zaradi električnega kratkega stika. Škodo cenijo na približno 2 milijona lir.

500 hiš pogorelo

Rangoon, 5. maja. (lo.) V kraju Uyanunglio v Burmi je pogorelo 500 hiš. Nad 2000 oseb je brez streha.

Naši kraji in ljudje

Posl. SDS Sava Kosanović, na katerega je bil večeraj dopoldne izvršen v Beogradu napad. Posl. Kosanović je znan po svojem odličnem nastopu proti korupcionistom in je zaslovel zlasti po svoji borbi za izboljšanje razmer v zloglasni beograjski Glavnici. Udeležil se je tudi shoda KDK v Ljubljani, kjer je bil predmet navdušenih ovacij.

Za Bolgare!

Do 5. t. m. je »Jutro« prejelo za žrtve potresne katastrofe na Bolgarskem tele prispevke:

Neimenovani uradniki direk. držav. žel. tu 30 Din, V. M. Celje 20 Din, neimenovani tu 35 Din, Peter Grasselli tu, 100 Din, Anton Klum, Maribor 50 Din, Hilda Klum, Maribor 50 Din, Joško Majaron, les. ind. Borovnica 100 Din, Jakob Gerk, Rožni dol-Semič 10 Din, Fran in Ivana Crnolozar, Rožni dol-Semič 20 Din, Slov. kult. društvo »Triglav«, Kragujevac 100 Din, Iv. Rahne, trgov., SSelo pri Ljubljani 100 Din, Rudolf Oswald, restav. Jesenice 100 Din, Zdravko Koren tu 15 Din, Osmoš. III. drž. real. gim. tu 46 Din, J. Vrbovšek, H. Vovk, Fr. Hodnik, Fr. Fertin, Iv. Kenič, Fr. Manner, nem., vsi po 10 Din, Barb. Langerholz 5 Din, neimenovani 5 Din in Kegjski klub »Primorac« v Mariboru 100 Din, skupaj 956 Din, v celotni pa 12.325 Din 75 p. Iskrena hvala!

Uspešna turneja mariborske Glasbene Matice v Švici

Včeraj, 2. t. m., so si jutraj mariborski pevci, sveži in spočiti, ogledovali Basel. Predvsem jih je mikal izredno bogati zoološki vrt, oče Ren, starodavni »Rathaus« s Holbeinovimi slikami, Münster s krasnim »Kreuzgangom«, muzej, itd. itd. Še jutraj je bil kratek nastop v koncertni dvorani, ki obsega 1500 sedežev in ima velikanski oder s modernimi orgli. Okoli 70 matičarjev se je čutilo na tem velikem odru kakor otroček na morju. Ta poskusni nastop pa je pokazal, da so pevci v najboljši formi.

Popoldne jim je tramvajška krožna vožnja po mestu in okolici pokazala lepoto baselskega kantona ter jih celo zavedla v soedno Nemčijo za par minut. Ob pol 4. je bil v slavnostni dvorani »Rathaus« svečan sprejem. Vladni svetnik dr. Adolf Im Hof je pozdravil Matičarje kot predsednik kantona Basel in kot predsednik mestne občine. Odgovoril je dr. Tominešek z vznemirjenimi besedami, nakar so pevci zapeli »Gor čez Jezero«. Občinstvo je naše pevce pred mestno hišo živahno pozdravljalo. Nato je odšla mala deputacija k slavnemu dirigentu F. Weingartnerju, da ga povabi na koncert. Ljubezni gospod, žal, tega ni mogel obljubiti, ker je zvečer dirigiral v tukajšnji operi »Tristana in Izoldo«.

Ob 8. zvečer točno je prišel koncert. Velikanska dvorana seveda vsled premajhne reklame, prekrateke dobe tukajšnjih priprav za koncert itd. ni bila polno zasedena, vendar so smeli biti naši pevci z obiskom zadovoljni, kajti veliki moralni uspeh tega prvega koncerta je prav gotovo izravnal manjši materialni uspeh. Koncert je posetila najodličnejša baselska publika, predstavniki kantonske vlade, vsi v Baslu nahajajoči se konzuli tujih držav itd. Pevski zbor se je ves čas večera krepko in korajžno držal. Izpovedka nekoliko plahi glasovi so se čim dalje bolj okrepili, vzpodbujeni po čim dalje bolj naraščajočem in končno do skoro elementarnih izbruhov dočeli odobravalni entuziasmične publike. Vse pevske točke so bile podane precizno in so zlasti dinamično izredno lepo izdelane. Najbolj so užigale slovenske narodne pesmi, Gotovac »Jadovanko za teletom«, Mokranjčev »Kozar«, obe bolgarski pesmi D. Hristova »Mari mome, crnooko« in »Ergen djelec«, moja »Marija in brodar« v zadnjem delu pa je pevski zbor moral točko za točko ponavljati ter je vrhunec navdušenja dosegel z mojim »Mladim junakom«. Publika ni hotela oditi iz dvorane in so bili pevci prisiljeni dodati še tri narodne pesmi. Led je bil prebit in častitke so deževale od vseh strani. Podrobno o koncertu in izvajanju poročam pozneje. Po koncertu je bil v slavnostni dvorani vesel družabni večer, ki ga je Mariborčanom priredila tukajšnja »Liedertafel«.

V imenu »Liedertafel« je njen predsednik E. Keiser-Hanschin pozdravil najprej navzočega predstavnika vlade g. dr. Im Hofa, nato našega jugoslovenskega konzula g. Guggenheima, zastopnike baselskih pevskih društev, od katerih so se nekatera koncerta in prijateljskega večera udeležila koropornitno, dalje »Jugoslovenski klub«, predstavnik časopisa in končno naše pevce, posebej še oba predsednika dr. Tomineška in Arnuša ter dirigenta Hladeka. Nato je pevski zbor baselske »Liedertafel« odlično zapel več pesmi. Slišali smo tudi izvršne domače soliste. Dvorana je bila okrašena z veliko švicarsko in vis-a-vis z našo ponosno zastavo z državnim grbom. Na pozdravni govor g. Keiserja je odgovoril v toplih besedah najprej vladni svetnik dr. Im Hof, naglašajoč vedno bolj poglobljajoče se vse-

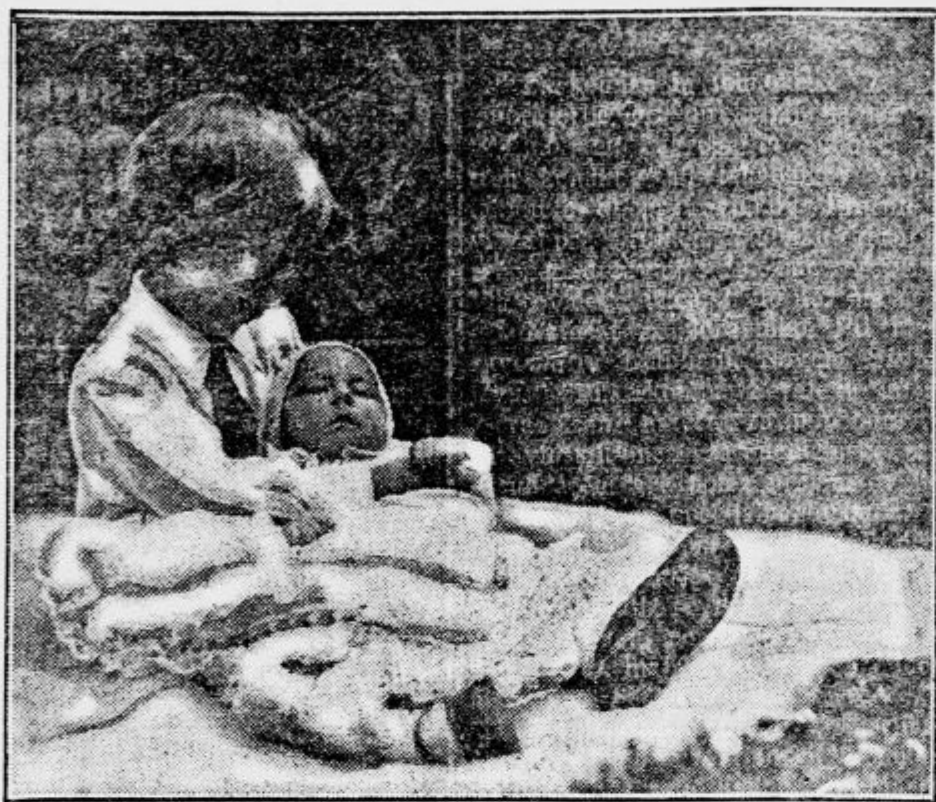
stranske stike z Jugoslavijo, napil naši državi, kraljevi rodbini in našim pevcem. Nato je nazdravil naš konzul g. Guggenheim kantonski vladi in se zahvalil v imenu naše države in Mariborčanov za ljubezno pomoč in lep sprejem, odgovarjali so dr. Tominešek, predsednik Arnuš itd. itd., izmenjavali lepa spominska darila in se končno tako rekoč oficijelno med seboj pobratili. Mariborčani so g. Keiserja na licu mesta izbrali svojim častnim članom. Končno so Matičarji zapeli še švicarski psalm, s katerim so začeli tudi svoj koncert. Navdušenja in v resnici iskrenega, odkritostnega prijateljstva je bilo čuda mnogo. Nato seveda še ples do ranega jutra. Baselski mešanje se niso mogli načuditi lepoti naših narodnih noš, so aklamirali vsak hip naše pevke ter se podali z njimi v vrtnice »Kolac. Baselski

slasličarji so pevce obdarovali s slaščicami, tiskarji z razglednicami, vrtnarji s cvetlicami itd. Danes, 3. t. m., potuje pevski zbor k svojemu drugemu koncertu v Zürich. Včerajšnji, nad vse pričakovanje srečni začetek koncertne turnee Mariborčanov opravičuje najlepše nade tudi v dobro uspehi nadaljnji potek njihovega pevskega pola. —č.

Krasen uspeh koncerta v Curihu

Č— Curih, 5. maja. Drugi koncert mariborske Glasbene Matice je bil izvršen. Dvorana nabit polna, uspeh visoko umetniški. Odobravanju ni bilo kraja. Dirigentu in zboru so bile izrečene številne čestitke.

Pomlad na našem dvoru

Princa Peter in Tomislav na bratskem sestanku

Mali Tomislav občuduje pomladni svet

Peterček nabira prve pomladanske cvetlice

Fot. Vlad. Benčić, Beograd.

Beograd, v maju.

Po ulici kralja Milana, po Terazijah, šumi življenje, a tu v kraljevem dvoru, tik ob glavni prometni žili naše prestolnice, vlada dostojanstvena tišina, prekinjena samo z menjavanjem straž. Velika okna blestijo v svitu majskega solca in tam po parkih se polgrava lahen vetrič s cvetjem in sveže zelenim listjem dreves... Toda ne bi bilo pomladi na dvoru brez obeh mladih princev. Njima velja vsa skrb in ljubezen, onadva sta radost vsega dvora. A dočim uživa mlajši Tomislav najvestnejšo nego svoje kraljevske matere in se čvrsto razvija v mehkih plenica, je prestolonaslednik Petar že strogo vezan na svoj dnevni red. Le malo mu ostaja časa za brezskrbno igranje in razvedrilo v dvorskem vrtu, kjer krmi zajčke, preizkuša svojega ponija in nabira prvo znanje v prirodoslovju. Najsrečnejša pa je zanj popoldanska ura, ko ga okrog 17. pozvoda k čaju ob strani svojih staršev. Tu se sestane tudi s svojim malim bratcem Tomislavom, ki strmeče gleda vanj in kakor zamaknjen posluša njegovo veselo čebljanje, velika razodetja o vselem igranju na dvorskem vrtu in še v marsičem drugem. Saj res, toliko izkušeni ima prestolonaslednik Petar že za seboj, da kar ne more pomisliti, zakaj njegov mali bratec še ne skoči na noge in se ne druži z njim v

vseh prostih urah. Ko mu dopovedo, da se bo to zgodilo prihodnje pomlad, se prestolonaslednik zadovolji, poučeka svojega brata in zopet odhiti po širokih koridorjih in stopnicah ven, v svet, na svoje igrišče... In medtem, ko odmevajo njegovi radostni klici in se izgublja v šumenju, ki valovi z ulice, sniva njegov mali bratec zadovoljno v mehkih plenica.

To je cvetoča pomlad na našem

Pismo iz prestolice

Beograd, začetkom maja. Mogoče je nespodobno, kar bom sedaj zapisal, ampak ljubi kristjani, ali morem kaj za to, da je moj karakter takšen, da mi pero v reproduciranju misli ne trpi olepšavanja! Norenje namreč ni protokolirana specialiteta samo naših neštehtih problematičnih vlad, nego tudi beograjskega vremena. N. pr. tale maj v Beogradu! V drugih krajih naše mile domovine v maju vse kipi od zelenja in solnce greje prijetno, božajoče, ne preveč in ne premalo, baš kakor si to žele mlade zaljubljene in sanjave nature.

Maj v Beogradu se pa sentimentalnost brezobzirno krohoče v obraz. Včeraj vročina, neznosna sopenarica. Gospodična Fanika iz Ljubljane, ki pestuje na Kalemegdanu otroke, zdihuje: »Ja, veste, tudi avgusta se v Ljubljani nisem nikoli toliko potila, kakor se potim tukaj sedaj, začetkom

Varujte

svoje noge ter nosite sedaj poleti sandale, katere kupite v najboljši kakovosti pri

R. STERMECKI Celje,

po sledečih nizkih cenah:
št. 19—24 Din 32, št. 30—35 Din 68,
št. 25—29 Din 37, št. 36—42 Din 96,
št. 43—46 Din 109.—

Naročite ilustrirani cenik!

maja! Kaj šele bo čez par mesecev? Uboga gospodična — ne poznaš še šeg beograjskega vremena! Pljusnil bo dež, od Duva bo zapihal veter in jutri te bo v zimski jopici spreletavala od mraza kurla polt...

Pred durmi kopalne sezone smo. Na bregovih Save in Dunava se že pojavljajo prvi kopalci in kopalke. Navdušeni sportniki predvsem, kajpak! Clovek, ki gleda iz daljave, bi mislil, da se po bregovih sprehajajo slokonoge čaple. Pa so to le nadebudni sinovi in hčere Adama in Eve, ki so kraj vode pometali s sebe nadležno obleko in se opasali z oblatnim figovim peresom. Njihova telesa so še čisto bela, od solca še nič zarjavela. Podrobijo malo po vodi, prekopicejo se enkrat, dvakrat v valovih in hitijo nazaj na obalo. Prehladna je še voda. Zato se rajše sprehajajo po obali, izpostavljajoč svoje ude blagodejnemu vplivu solčnih žarkov, pri čemer nežne damice v sila važnem kramljanju izražajo svojo srčno željo, da bi čimprej potemnele od solca kakor Malajke, ker je bronasto-rjava polt sedaj moderna.

Smo prav tako tudi pred durmi sezone konjskih dirk. Beograd je — to se razume samo ob sebi — prvo sportno mesto v Jugoslaviji. Za sport se navdušuje tukaj vse, kar leze ino gre, od prvega ministra do zadnjega čevljarskega vajenca. Posebno navdušenje vlada za konjske dirke, ki se ob lepih nedeljskih popoldnevih prirejajo na prostirani ravni pri Topčideru. Okrog dirkališča se zbira elita Beograda. Prav za prav je tu dvojna tekma: tekma konj v hitrosti in — tekma dam in gospodov v briljantju toalet! Polnokrvne angleške kobile in njihova slava, ako na dirkah zmaga, so predmet živahnega debatiranja zlasti med beograjskimi brivskimi mojstri, ki svojim klientom z brivtvo v roki zamahovaje že več dni pred dirkami radi dokazujejo, da bo zmagal ta, a ne oni konj. Slavne kobile, slavni konjički! Ako bi vedeli, da zaradi njihovega dirkanja marsikateri beograjski mešan v navdušeni stav izgubi precejšnjo vsoto, to sem prepričan, da bi potočili solzo sožalja, samo da bi se otresli neizbežnega prokletstva...

Mladim zaljubljenim v prestolnici zelo priljubljene izletne točke ob nedeljah so sedaj Topčider, Košutnjak in Kijevo s svojimi zelenimi hrastovimi šumicami. Da bi znale te šumice govoriti! Skoraj za vsakim grmom pritajeno šepetanje, izpovedi srca, neutešenega koprnenja, priseganje zvestobe do groba. Odmev poljuba, pečata ljubezni. Poredno hihitanje devotke, razigrane ob temperamentnem kavalirju. Od nekdaj iz daljave vrisk pijanega veselja. Nad pojočeno trato, po globoko nagnjenih bukovih vejah, spreletavajoči se ptički, žvrgoleči, v solncu srebrno bleščeči...

Muhast je maj v Beogradu, nestanovit, brez primere, sedaj vroč, sedaj spet hladen, ali kljub temu je on tudi tu predvsem — ljubezni čas.

—J.

Sreča v nesreči

Leskovec, 5. maja.

Pred kratkim se je po odsotstvu poldruga leta vrnil na kratek dopust na svoj domači kraj naš odlični rojak, g. Vladimir Pfeifer, fregatni kapitan v jugoslovenski mornarici. Pred tem se je mudil na Angleskem, kamor ga je bilo poslalo vojno ministrstvo, da je kot izborni strokovnjak — podmorničar nadzoroval gradnjo novih podmornic. Eno od njih, podmornico »Nebojša« je privedel kot komandant iz Anglije freg. kap. g. Pfeifer sam. Nas, njegove rojake, vesel, da je bila baš njemu poverjena ta častna in odgovorna naloga; vesel smo tega tem bolj, ker vemo, da je bil on eden izmed redkih slov. častnikov v avstrijski armadi, ki so brez strahu in glasno priznavali narodnost ter v ustvaritvi Jugoslavije videli svoj ideal. Bil je tudi v najnevarnejših časih član revolucionarne »Omladine«. To dejstvo samo govori glasneje nego včasih še tako glasno »most festum« zatrekvanje o nacionalnem mišljenju in prekljevanju.

Pred nekaj dnevi pa je g. Pfeiferja domala zadela smrtna nesreča. Splasil se je domači konj, in ko ga je g. Pfeifer hotel ujeti, se je spotaknil in padel, konj pa ga je z vso silo s kopitom udaril po glavi in ga nevarno ranil. G. Pfeifer je več ur ležal v hudi omotici, in le njegovi izredno trdni konstrukciji ter pristni »kranjski glavi« gre hvala, da ga ni plašna žival do smrti pobila. Vest o nezgodi se je bliskoma razširila po bližnji in daljnji okolici. Dokaz, kako priljubljen je g. Pfeifer po svoji ožji domovini, le dejstvo, da prihaja dan na dan od vsepovsod ljudje najrazličnejših stanov povpraševati po njegovem zdravju.

G. Pfeifer si je bil pridobil toliko naklonjenost zlasti še s svojim junaškim činom pred leti, ko je hkrati rešil tri dečke iz deročih savskih valov, dva med njimi že nezvesta. Planil je oblečen v vodo in z nadčloveškim naporom ter sam v smrtni nevarnosti ugrabil Savi mlade žrtve. Nikdo drug si tega ni upal, dasi je stalo več odraslih plavčev v kopalnih oblekah v neposredni bližini. Za svoj pogumni čin je prejel g. freg. kap. odlikovanje, ali še danes mu je najlepše zadoščenje zavest, da

MAGNA
PURGA

Čisti

osvežuje, desinficira želodec in čreva

Odstranjuje

žeravico (zgago),

napetost,

vzpehavanje,

katar

Izdeluje

Laboratorij

Alga - Sušak

Za 2 poskusna omota priložite naročilo 10 Din v znakmah.

Dobiva se po vseh lekarnah omoč za 4 Din.

je rešil troje življenj in da si je pridobil srečo vsega svojega okraja.

Čujemo, da se g. Pfeiferju obrača zdravje že na bolje. Želimu njemu skorajšnjega popolnega okrevanja, mornarici pa čestitamo, da ji je ostal ohranjen tako izborni, strokovno na višku stoječ častnik, ki ji utegne biti v njenem razvoju in procvitu s svojo energijo, delavnostjo in zmožnostjo še v odlično pomoč.

Neurje nad Vuzenico in Muto

Vuzenica, 4. maja.

Leto 1928. obeta postati za okoliš Vuzenice-Muta uprav nevarno. Ze koncem marca je tako nalivalo, da se je bilo bati večje škode. Zadnjega aprila in 1. maja pa je bilo kakor iz šaka. Sejem, ki bi se bil moral vršiti 1. maja na Muti, je odpadel. Okoli poldneva so začeli vsi potoki grozeče naraščati, reki Cerkevica in Bistrica do nepomnjene višine.

Kakor čujemo, je odnesla Bistrica na tisoče hlodov, ki so bili ob reki pripravljeni za spajljanje. Tudi so pravili ljudje, kako je neki s hlodi natovorjen voz z živino vred izginil v valovih Bistrice.

V vuzenški občini je nalivalo posebno močno 1. maja med 11 in 12. uro popoldne. Posledice so se takoj pokazale. Cerkevica in vsi potoki so tako narasli, da je moralo stopiti v akcijo domače gasilno društvo. K sreči razen številnih plazov in poplavljenih cest ni bilo večje katastrofe, ker se je vreme kmalu obrnilo na lepo in so že po 2. uri vode zopet začele padati. Vsekakor se ceni škoda na plazovih, ki so jo utrpeli zlasti kmetje POKERŠNIK, KUHNELNIK, VINDIŠ, BAVH, KANOP, CANK, POK in še več drugih, na blizu 100.000 Din. — Posebno močno so prizadete občinske ceste. Čeravno je še precej dževalo tudi 2. in 3. maja, vendar ta dež ni povzročil škode.

Zloglasni vlomilec in tat Vinko Gačnik,

p. d. Kene iz St. Ruperta na Dolenjskem, ki ga orožniki že dolgo zasledujejo radi raznih hudih deliktov. Komur je znano njegovo bivališče, naj o tem obvesti najbližjo orožniško stano.

Vlomilci v tovarne vagonne pod ključem

Drzni vlomilci v tovarne vagonne na postaji v Lazah, o katerih smo večeraj poročali, so že pod ključem. Jože Loboda in Jakob Levičnik sta bila aretirana takoj naslednje jutro, v četrtek po izvršenem vlovu. Prijeli so ju v Ljubljani, kamor sta se zjutraj zopet mirno podala na delo, kakor da se ni potoči nič zgodilo. Glavni aranžer vlovov Janez Mahkovec, ki se je po izvršenem vlovu skrival v okolici Laz, pa je doživel presenečenje v noči od petka na soboto, ko se ga v neki šupi okrog 3. zjutraj našli vsaki orožniki.

Vlomilci so bili večeraj izročeni v ljubljanske zapore in je zdaj zadeva v rokah državnega pravdnika. Vsi trije vlomilci odkrito priznavajo svoj zločin. Izpovedujejo, da so se že dva dni prej dogovorili, da se v sredo zvečer ob 8. sestanejo v Lazah in pričnejo z vlamljanjem v tovarne vagonne. Skupna škoda, ki so jo povzročili, je naslednja: 800 Din na galici, po 450 Din

pa rpi škodo železniška uprava pri vsakem vagonu, ki ji je bilo pet. Skupno torej 3050 Din.

Priznanje za naglo izleditev vromilske trojke, ki je gotovo imela načrte že za nova vromilska podjetja, velja vevskim orožnikom, ki so intenzivno vodili zasledovanje ter poleg ukradenega materiala v najkrajšem času izsledili tudi storilce.

Uveljavljanje novega voz-nega reda na železnicah

Dne 15. maja se uveljavi na vseh progah drž. železnice nov vozni red za leto 1928/29, ki velja za dobro enega leta.

Spremembe niso znatne, vendar pa so časi nekaterih vlakov radi priključkov na inozemske proge nekoliko premaknjeni. — Vazne in obenem zelo ugodne so nekatere svezne na Gorenjsko, ki bodo v sezoni lahko kos navalu izletnikov in turistov.

Tako odhajajo iz Ljubljane osebni vlaki:
proti Mariboru: ob 5.17 (prih. v Celje 7.40, v Maribor 9.37), 7.38 (prih. v Zidani most ob 9.12), ob 12.15 (prih. v Celje 14.34, v Maribor 16.34), 14.10 (prih. v Celje 16.28), 17.40 (prih. v Celje 20.01, v Maribor ob 22.00) in 23.08 (prih. v Celje 2.04, v Maribor 4.01). Isti vlaki imajo tudi zveze do Zagreba; razen njih vozi ob nedeljah in praznikih še izletniški vlak ob 21.30 s prihodom v Zagreb ob 1.04.

proti Jesenicam in Bohinju: ob 5.28 (izletniški), 6.50, 8.10 (turistovski od septembra dalje), 11.40, 14.20 (kopalni, po odredbi direktije), 14.40, 17.20 (do Kranja) in 18.50.

proti Kamniku: ob 5.37 (izletniški), 7.54, 14.08 in 18.20.

proti Karlovcu ozir. Kočevju: ob 7.33, 11.50, 13.18 in 18.45.

proti Rakeku: ob 6.10, 14.13, 18.30 in 23.00.

proti Vrhniki: ob 7.50, 13.25, 18.17 in 22.25 (nedeljski do 16. IX.).

V Ljubljano pa prihajajo osebni vlaki:

iz Maribora: ob 7.28 (odhod iz Celja ob 5.05), 9.59 (odhod iz Maribora 5.20, iz Celja 7.17), 13.53 (odhod iz Maribora 9.20, iz Celja 11.17), 18.12 (odhod iz Maribora ob 13.25, iz Celja 15.47), 21.45 (odhod iz Maribora 17.20, iz Celja 19.19) in 3.50 (odhod iz Maribora 23.25, iz Celja 1.25). Z istimi vlaki so zvezani z Ljubljano tudi vlaki iz Zagreba.

iz Jesenic, ozir. Bohinja: ob 7.23 (iz Kranja), 8.07, 10.16 (nedeljski po 17. IX.), 11.35, 16.42, 19.23 (iz Kranja), 21.08 in 22.20 (izletniški do 17. IX.).

iz Kamnika: ob 6.58, 7.42 (omejeno), 13.00, 17.28 in 21.20 (izletniški, vsako nedeljo).

iz Karlova, ozir. Kočevja: ob 7.15, 9.08, 14.30 in 20.30.

iz Rakeka: ob 7.19, 10.48, 14.35 in 22.02.

iz Vrhnike: ob 6.43, 10.30, 17.15 in 20.40 (nedeljski do 16. IX.).

Brzovlaki odhajajo iz Ljubljane:
Ob 0.35 (orijentekspres proti Beogradu), ob 1.21 (proti Mariboru in Dunaju) ob 4.12 (simplicni ekspres proti Trstu), ob 4.57 (proti Trstu), ob 5.26 (proti Trstu), ob 8.40 (proti Trstu), ob 8.45 (proti Jesenicam in Monakovo), ob 9.00 (proti Beogradu), ob 12.08 (proti Mariboru in Dunaju), ob 17.27 (proti Trstu), ob 20.00 (proti Beogradu in ob 23.56 (proti Pragerskem in Budimpešti).

V Ljubljano pa prihajajo brzovlaki:
Ob 0.26 (eksp. iz Trsta), ob 1.13 (iz Trsta) ob 4.03 (eksp. iz Beograda), ob 4.49 (iz Dunaja in Maribora), ob 5.16 (iz Budimpešte in Pragerskega), ob 8.12 (iz Beograda), ob 8.35 (iz Monakova in Jesenic), ob 12.00 (iz Trsta), ob 17.22 (iz Dunaja in Prage), ob 19.28 (iz Trsta), ob 19.38 (iz Monakova in Jesenic) ob 20.49 (iz Beograda) in ob 23.48 (iz Trsta).

Osveta ljubosumnega prvega hlapca

Kotredaž, 4. maja.
Janez iz Kotredaže je res pravi kranjski Janez! Jak je kakor zelen hrast v gori, in rdečih lic kakor breskvin cvet ob južnem zidu. In priden kakor mravlja. Vsak dan je prvi pokonci, pa leže zadnji v posteljo. Janez je namreč za »prvega« hlapca pri bogatem kotredaškem kmetu. Prvi hlapec pa je nekaj gospodarjev namestnik, ki mora gledati pri hiši na vse. Janez se je tega držal do pičice natančno, zato je gledal najraje in pazljivo na domačo hčerko Julko. Kdo ve, kaj si je pri tem Janez mislil, in kakšne skrivne načrte je pri tem koval? Res pa je; čim bolj je gledal Janeza na Julko, brhki cvet, tem bolj jezero je streljal z očmi na fanta Matevža, ki je povsod iskal prilike za pomenkovanje z Julko.

Janeza je grizlo, da ne mara Julči nič za njegove prilazne besede, nič za njegove za-

peljive pogledi, nič za njegove saljubne vzdihle, sploh za njega nič. Le za onim preklemanim Matevžem si brusil oči in pete. Zapostavljen v ljubezni je legal Janez zadnji k počitku, da bi zaslužil kje nečlovega Matevža, ki bi ga morda ljubezen prignala po vasi pod okno. Janez je vstajal prvi, da bi našel morebiti kako sled za nočnim pohajčem, kar bi mu dalo povod za fantovski obračun. Potem bi imel za to pravico in dolžnost. Dolžnost in pravica prvega hlapca.

In v nedeljo se mu je pa le mudila na pol prilika. Janez jo je do dobra izkoristil. Pri dan je bil Janez ves dan v »službi«. Tam majhni podružnici je bilo zeganje. Vino je teklo in harmonike so hropelo, fantje in dekleta so pa v zakajeni krčmi plesali na vse višje. Najbolj pa Matevž z Julko. Janez je le s stranske sope pogledaval na oba in pil na vso jezo. Okrog polnoči so se vseljaki razhajali. Proti Julkinemu domu je izginil parček, tih objem in šepetajoč... Se luna se je sramežljivo od časa do časa skrila za oblak... Za srečnim parom pa je hodil kakor senca nesrečni Janez. A ne sam! Res ni vedel, kdaj mu je prišel v roke potežkan kol. Tam pred domačo hišo, kjer se cesta nad strmim bregom zavije, se je parček ustavil — tisti hip pa je že Matevž zmanjkalo. Nekaj je močno udarilo, Matevž je zastakal od bolečine, trenutek nato se je pa že valil po bregu navzdol.

Tisti hip se je troje glasov združilo v eno: Matevž je zaklical stokajoč in na pol v omedlevici izpod brega na pomoč; Julka, ki je bila na tako nagel način ob fantu, je kriknila od groze, iz teme pa je zavriskal Janez, ki je z enim mahom tako dobro pogodil svojega tekmeča... Zavriskal je tako junaško, kakor razodena domači petelin vsej soseski, da je napodil tujega, ki se je vstulil med njegove jarcice... Se celo luna se je ustrašila neobičajnega akorda, in se je prestrašeno skrila...

Zdaj pa raziskujemo vso zadevo orožniški. Matevž je bil podoben prve dni zamorcu. Ko se je valil po bregu navzdol, se je ves obtočel in zadobil pri padcu težke podplutbe. Pa tudi za Janeza se stvar ne bo dobro iztekla. Ga bodo prišli zaradi prekoračenja »uradne dolžnosti«. Tudi prvemu hlapcu ni vse dovoljeno. Posebno pa ne sme pristihi k posestvu in živinici domače hčerke, če tudi je to brhka in stasita Julka...

Zopet drzen kolesarski tat v rokah pravice

Ljubljana, 5. maja.
Našim varnostnim oblastim se je končno vendarle posrečilo spraviti v zapor proslulega kolesarskega tatu 29 letnega Idrilčana Pavla Kogelja, ki je kradel kolesa širom Slovenije, se zadrževal po vseh slovenskih mestih, najraje in najdalje časa pa v Ljubljani.

Pavle Kogelj je bil svoj čas rudar, toda se je kmalu naveličal težkega rudarskega dela ter jo leta 1921. popihal čez gore v Jugoslavijo. Tujak je nekaj časa služil pri raznih posestnikih v okolici Logatca, pa se je kmalu naveličal tudi kmetovati ter odšel v Ljubljano. V Ljubljani je bil sem in tja v službah pri raznih prevoznikih, pa mu tudi ta posel ni dišal. Jel se je potepati po mestu in okolici in kmalu ga je bilo videti kako se je pogumno voziral okrog s kolesom. Njegovi tovariši so se sicer čudili, kako da ima skoro sieherni dan drugačno kolo, vendar se je brhna butica znal izgovarjati, da je dobil mesto pri mehaniku, ki poseduje več koles, on pa ima nekako zastopstvo in kolesa prodaja. Seveda pa Kogelj ni prodajal koles svojim nekdanjim tovarišem in znancom, marveč je šel s kolesi na deželo ter jih tamkaj spravil v denar in to za smešno nizko ceno po 300 do 400 Din, kar je prav lahko storil, saj njega niso stala niti pare.

Samo lani in letos je pokradel Kogelj v Ljubljani in okolici nad 15 koles. Poiskali jih je po največ v veži OUZD, dalje iz veže poslopja bivše Okrajne botniške blagajne v Gradišču pa tudi v večah raznih gostilni. Čim je prišel Kogelj zopet do tujega kolesa se je vsakikrat odpeljal z njim na deželo, sedaj v Domžale, drugič proti Lokatcu ali na Gorenjsko ter jih oddal najraje raznim kmečkim fantom. Kogelj pa je pokradel mnogo koles tudi po Štajerskem: V Celju, Žalcu, Laškem in Mariboru.

Z dežele se je zopet vračal v Ljubljano in imel pri sebi vedno precej denarja. Bil

je vnet obiskovalec kinematografov, kmalu navadno ni zahajal sam, marveč v ženski družbi. V Ljubljani je imel tudi svojo stalno ljubico, neko Nežko, kateri je zaupal, na kakšen način se preživlja. Nežki se je zadel Pavle pravi junak in je bila vsa navdušena zanj in za svojo romantično ljubezen. Kadar je šla predla in so mu bili z petami detektivji, je fant vedno našel pri njej ugodno zavetišče in skrivališče. Drugo svojo ljubico je imel Pavle v okolici Žalca in jo je včasih celo zmotno podpiral iz izkupitka ukradenih koles.

Po aretaciji je postal prekančen tat, kakor je bil preje vedno korajžen in podjeten strašno malodušen in je varnostnim organom zatrdel celo, da se bo poboljšal... Prekanega priča so snoči oddali v zaporo deželnega sodišča.

Prodaja poznanih IKKOLJ-vezenin

Poroča se nam, da je stara in ugledna trgovka C. J. Hamam v Ljubljani. Mestni trg 8 od tvornice IKKOLJ sprejela tvorniško zalogo poznanih »IKKOLJ« — vezenin. Iz te zaloge bo vsakomur redno prodajala najnovše izdelke po originalnih tovarniških cenah.

Imenovane tvornice pa so se ob tej priliki tudi odločile, da dajo večjo množino svojih pletenin za poskušnjo po izredno znižanih tovarniških cenah na prodaj, da bi imelo občinstvo tako v večjem obsegu priliko preizkusiti se o izredni kakovosti izdelkov »IKKOLJ«.

Množina pletenin, ki se bo tako prodala, je pa omejena, vsled česar se bo prodaja po izredno znižanih tovarniških cenah vršila le v času od 12. do 24. maja t. l.

Opozorjamo p. n. občinstvo na možnost tega priljubljene nakupa s priporočilom, da se obilo poslužijo te izredne prilike cenene nakupa prvovrstnega blaga.

Manifestacija slovenskega učiteljstva za osemletno šolsko obveznost

Včeraj se je vršilo zborovanje sedmih učiteljskih društev, v Ljubljani v dvorani hotela Union. Zborovala so: ljubljansko, kranjsko, kamniško, logaško, litjsko, radovljiško in ljubljansko - okoliško učiteljsko društvo, skupno 600 učiteljev in učiteljic. Kot prva točka dnevnega reda se je obravnavala nevarnost, da bo s novim šolskim zakonom uvedena kot načelno štiriletna šolska obveznost in osemletna samo kot izjema, o čemer so listi že poročali. Na zborovanju je bila sprejeta naslednja resolucija:

Slovensko učiteljstvo sedmerih okrajnih učiteljskih društev, zborujoče dne 5. maja v Ljubljani, izjavlja, opito na zavezo, da je slovenska javnost s njim solidarna, sledeče:

1. Z vznemirjenjem sprejemamo vest o formulaciji čl. 9 projekta o. n. šol. zakona glede šolske obveznosti. Zavračamo vsako misel, da bi radi neke umetne, mehanične unifikacije šolstva trpeli naši kulturni interesi ter smo si edini v tem, da se vprašajo šolske obveznosti ne da s splošno, za vso državo veljavno zakon, določbo drugače kot okvirno rešiti in so specialne, diferencirane določbe za njegovo stvarno ureitev v posameznih delih države neobhodno potrebne.

2. Zadržujemo, da pride do jasne izraza načelo, da bodi vsak pouk v dobri splošne obveznosti v normalnih razmerah reden pouk in vsak skrben pouk izjema, glede katere je treba točnih določb, kje in v kolikoli so dopustne.

3. Vsako določbo, ki bi dopuščala stalno omejitve rednega pouka na prva štiri šolska leta, torej njegovo prekinjenje v dobi, ko postaja mladina že sposobna za intenzivnejši in poklicno vsmerjen pouk, označujemo kot reakcionarno in naperjeno pravičnosti proti kulturnemu dvigu širokih plasti kmetijskega ljudstva, brez katerega ni in ne more biti kulturnega in gospodarskega napredka naroda in države. Smatramo naravno kot dolžnost države, da posveča podvojeno skrb pouku zrelejši mladine v o. n. šoli tam, kjer ji ne more nuditi nobene druge izobraževalne prilike. Vsako misel na štednjo v škodo tej mladini moramo z ogorčenjem zavrniti.

4. Pozdravljamo uvažanje osemletne šolske obveznosti v vsej državi, nočemo pa, da bi se reševal viden osemletne šole na ta način, da se ta umetno loči v nižji in višji tečaj in se za višji tečaj uvaja kak ničvreden surogat rednega pouka. Bolje je po našem mnenju, da se tam, kjer obstojajo danes še nepremagljive ovire za izvedbo polne osemletne šolske obveznosti, obvezna starost za vstop v šolo napram sedanjemu zvišja za toliko, za kolikor je skrajšanje osemletnega rednega pouka trenutno neizogibno. Na vsak način mora 13- in 14letna mladina biti deležna rednega pouka.

5. Olajšave v šolskem obisku smatramo kot dopustne le pri osemletnem šolskem obisku zadnji dve šolski leti. Urejene morajo biti s potrebnimi diferenciacijami enotno po pokrajnah ali oblastih in ne more odločitev o njih načinu biti prepuščena krajevnim činiteljem. Za pretežno dobo šol. leta mora ostati redni, to je celodnevni, ves teden trajajoči pouk neokrnjen.

6. Ne zadovoljuje in ne pomirjuje s stališča slovenskih kulturnih interesov obljubljena garancija, da ostane redna osemletna šola, kjer je že vpeljana, nedotaknjena. Hočemo trdnih garancij za svobodno razmah in razvoj slovenskega šolstva, hočemo, da se šolska obveznost za vso Slovenijo izenači in se vpelje štetni redni pouk tudi tam, kjer dejansko še obstoja šestletna redna šola, s dveletno ponavljajočo šolo, o kateri smo vsi edini, da je že skrajni čas za njeno ukinitve.

Sokol

Izbirna tekma JSS za olimpijado v Amsterdamu

Po sklepu TOJSS se vrši danes dopoldne ob 9. v telovadnici Narodnega doma izbirna tekma članov in članic v predpisanih obveznih vajah na orožju za olimpijado v Amsterdamu. Ze pregledne tekme članov in članic Lj. Sokola in Sokola I. so pokazale, da bo tekma na višku in da bo vrsta JSS častno zastopala naše barve v Amsterdamu. Do zdaj se je prijavilo k izbirni tekmi 12 članov iz Lj. Sokola in Sokola I. ter 20 članic iz društev Lj. Sokol, Sokol I. Celje in Metlika. Kot sodniki bodo fungirali naši proizkušeni sokolski delavci bratje Smrtnik, Vidmar, Svetlič, Miklavc in ing. Poženel; pri članicah pa bodo sodile članice saveznega TO. Ker bo izbirna tekma nudila lep telovadni užitek, pozivamo Sokolstvo in njemu naklonjeno občinstvo k mnogobrojni udeležbi. Prostovoljni prispevki za amsterdamski sklad se bodo hvaležno sprejemali. Zdravilo

Nekoliko statistike jugoslovenskega Sokolstva. Koncem leta 1927. je štela jugoslovenska sokolska organizacija 22 žup, ki so imele včlanjenih 441 društev. Tekom leta 1927. je bilo na novo ustanovljenih oziroma oživljenih 19 društev, med njimi Bihac, Beograd II, Novi Karlovci, Kuršumlija itd. Izbrisalo pa se je radi nedelavnosti itd. 18 edinic, večinoma malih odsekov, kjer zaenkrat še ni osnovnih pogojev za delovanje. — Članstva je štelo Sokolstvo skupaj 35.654 moških in 8733 ženskih članov, 6892 moškega in 3917 ženskega narasčaja in 7538 moške ter 6065 ženske dece, kar da skupno 68.799 sokolskih pripadnikov. — Sokolskih domov je bilo 67, 4 društva so imela samo lastne telovadnice brez ostalih prostorov, 13 jih je vezbalo po Narodnih domih, 122 v šolah in 164 po privatnih dvorah. Sokolskih godb je nad 35, orkestrovi 11 in 34 tamburaških zborov. Iz tega je razvidno, da se glasba zelo pridno goli po društvih.

Sokol I na Taboru izreka iskreno zahvalo svojemu dolgoletnemu odborniku in članu br. Jošku Peršiču, poštenemu talniku in nlegovnim kolegom in kolegijam pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani za svoto 449 Din, nabrano ob priliki njegovega slovesa v prid gradbe društvenega doma Sokola I na Taboru.

Sokol I vabi svoje članstvo, da se po možnosti udeleži pogreba gospe Apolonije Skrajnc, matere naše zaslužne članice sestre Helene Selkove, danes ob pol 16. izpred hiše žalosti, Boričeva ulica 25. Kroj civilni z znakom.

Dopisi

VRHNIKA. Odbor za Cankarjev spomenik bo priredil v nedeljo 13. t. m. »Cankarjev dan«. Ob 11. na križpotu koncert domače godbe; ob 19.30 v »Rokodelskem domu« recitacijski večer z zelo pestrim sporedom. — Spomnite se našega Ivana Cankarja ob 10-letnici njegove smrti in posetite recitacijski večer v obilnem številu! Odbor.

SKOFLJICA. Gasilno društvo v Skofljici bo priredilo v nedeljo 6. t. m. veliko veselico v vseh prostorih Jamnika, Laniše, na kateri boste postreženi s pristnimi riževimi in mesnimi poklbasami. K obilni udeležbi vabi odbor.

ZELEZNKI. (Jakob Dermota 50letnik.) Dne 30. aprila je Sokol v Zeleznikih skromno, a prisrčno proslavil 50letnico svojega ustanovitelja, mnogoletnega staroste, predsednika žir. odseka itd., brat Jakoba Dermota. Pevski odsek mu je priredil podoknico, odborniki Sokola in Bralnega društva pa so mu k jubileju iskreno čestitali z nado in željami, naj nam bo ohranjen še mnogo let kot brat med brati, svoji družini pa kot skrben oče in vzoren gospodar.

HRASNICI. Danes popoldne ob petih koncert pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v dvorani Narodnega doma. Ne pozabite posetiti to lepo prireditev!

VISNJA GORA. Res, velika udobnost je dobra električna razsvetljava, ako je vzdrževanje pravilno. Pri nas imamo že nekaj let sem tudi to dobroto, a dejansko so pri nas z elektriko mnogi križi. Prav posebno v zadnjem času, odkar je prevzela deželna oblast centralo v Zagradcu in vse napeljave iz te centralo: zgodaj zvečer nam kar na lepem ugasujejo luči. Poleg vsega nereda imamo za tok tako visoko ceno, kot nikjer drugod. Če je tej pretirani ceni vzrok zanikarna izpeljava in sedanja obilica popravil, tega pač nismo konsumenti sami krivi, ampak edino le tisti organi, ki so vso napravo pred prevzemom ocenili previsoko in s tem napravili oblasti kopico popravil in stroškov. Prosimo torej temeljito remediure!

KRIŽE NA GORENJSKEM. Dne 13. t. m. bomo odkrili spomenik vojakom, padlim v svetovni vojni, katerih število v naši fari je 58. Ob 9. sprejem godbe »Sloga« iz Ljubljane in drugih društev ter gostov. Nato bo šel spoved z godbami, zastavami in venci od postaje skozi vas Krize in nazaj v farno cerkev, kjer bo sv. maša za vse padle vojake. Pri sv. maši bo sodelovala godba »Sloga«, nato odkritje spomenika in slavnostni govor vojnega kurata g. Bonača ter drugih, polaganje vencev, godba in petje žalostnih ter cerkvene molitve za padlimi. Popoldne ob pol 15. se bo vršil veliki vrtni koncert z godbo in petjem ter z drugo zabavo. Vstop

Danes ob pol 11., 3., 5., četrti na 8., četrti na 10.

[2 urne predstave]

Največji uspeh ta sezona! — Vse predstave razprodane! — Mojsirsko čelo slavnega Prizma Lanza, Ula Film Berlin.

Špijoni

Najboljša bitja, katere svoje brate na mal čenar prodajo na ljudsko morišče!

Poleg njih velike žene, katere svoje tajne strasti stavljajo v službo teh gigantskih podležev! Haghi, mojstrski špijoni — oni, ki se igravo z življenjem! — Coprice, ples strasti in zločinov! — Izdajstvo!

Predprodaja vstupnic od 10.—12. dop.

Telefon 2730 KINO »DVOR«

nine ni. Vabljeni ste, da pridete ta dan pogledat k nam, ker je spomenik eden največjih in umetniško izjelen iz kraškega marmorja. Izgovoril je spomenik g. Toman v Ljubljani. Spomenik predstavlja žalujbo ženo, ki kleči pred napis. Vse spomenik stane nad 30.000 Din in še ni ves plačan. Za vsestransko postrežbo bo na prireditvi preskrbljeno. Na svidenje!

DRAVSKA DOLINA. Dočim snovanje posebne pevske župe za mariborsko oblast v Mariboru dosedaj ni rodilo večjega uspeha in je menda splavalo po vodi, so se zdramili naši vrli pevci v Zgor. Dravski in Spodnji Mežiški dolini. Sedaj so že na delu, da priredijo skupen nastop, nekako okrožno pevsko prireditev. Ta pomembna prireditev se bo vršila v nedeljo 13. t. m. v Dravogradu, kjer bodo nastopili: Pevsko in godbeno društvo iz Guštanja z mešanim in moškim zborom, moški zbor Sokolskega društva v Dravogradu, mešani zbor iz Vuzenice ter moški zbor Pevskega društva »Pod Velikim (Brezno). Skupno bodo zapeli vsi navedeni moški zbori (nad 50 pevcev) E. Adamičev »Dan slovenske«. Vodstvo prireditve je v rokah g. Petra Močnika, šolskega nadzornika na Prevaljah. Kar je posebno razveseljivo, je dejstvo, da je ljubezen do petja združila pevce, ki so sicer pristali vseh mogočih političnih strank in struj. Taka sloga v nastopu je pa zlasti potrebna za kraje, kjer bodo pevci nastopali. Saj je v teh krajih pred vojno le malokdaj bilo čuti lepo, ubrano slovensko pesem.

Naši onstran granic

— Italijanizacija prtljkov. Tržaška komisija je poitalijanila zopet nad 500 prtljkov. Med temi čitamo: Bajec Bacci, Battisti Battini, Bednarz Bennari, Brgine Bergh, Bevelli, Bev Benzzi, Bobič Favetti, Brinšek Berini, Bruckner Bricchi, Buchberger Montaggio, drugi Buchberger Monteliro, Kalcic Calici, Crnivec Cernuzzi, Česnik Cesini, Coen Sacerdoti, Kozlovic Cosulli, Defar Defardi, Dežman Decimani, Dolezal Dolcetti, Dovgan Dolgani, Ehrenfeld Campanore, Elender, Elleni, Grmek Ghernetti, Grželj Gherzi, Goldschmidt Orefici, Grün Grini, Hofer Corti, Holzer Cozzi, Hribar Monti, Hrovatin Rovatti, Kostial Costiale, Kranjc Carnieri, Lah Laggi, Lust Lieti, Maurer Muratori, Morgenstern Morganti, Naberger Naveri, Pečenko Pirzeno, Pepevnik Cenerini, Perhavec Peruzzi, Piščane Polli, Premrov Premiani, Pukl Pucchi, Schneider Sartori, Sedmak Settimo, Smrekar Smeraldi, Svab Soave, Tavčer Tauzzi, Umek Savini, Zakrajšek Sacrati, Zima Cima, Zivice Sivini.

— Odhajajo. — Iz Drage je odšel v Jugoslavijo duhovnik Josip Knava, ki je služboval tam 15 let. Draga, Klanez in Boršt so sedaj brez duhovnika.

— V Renčah imajo sedaj prefekturnega komisarja Moretija. Prejšnji podčastnik Graziani je premeščen v Gravano. Odpuščen je iz službe občinski tajnik Zov in podtajnik Faconti ter neki sluga Tajniško posle vodi začasno dornberski tajnik Harej.

— Okrajna posojilnica v Idriji je štela koncem leta 1927. skupno 704 člane s 851 deleži. Vrednost deležev znaša 13.392.680 lir. Redni rezervni sklad znaša 21.472.230 lir, izredni 65.150.641. Vrednost posestev za druge je izkazana z 218.260 lirami. Vlog je za 2.984.539.62 lir. Posojila so narasla lani na 2.015.894.99 napram 1.405.744.58 lir prejšnjega leta. Mali posestnik in obrtnik potrebuje pomoči denarnih zavodov. Čisti dobiček znaša 6.727.26 lir.

— »Tržaški Lloyd« je izkazal na svojem letošnjem običnem zboru za preteklo leto računsko izgubo 874.863 lir; pokrita je z računskim prebitkom prejšnjega leta. Dividende ne bo nič. Lloydove delnice notajo na tržaški borzi po 600. Predsednik je Alfredo Dentia, v odboru sta tudi Gvildon in Anton Kozulic.

— Za pogodbovanje Istre je določeni po uradnih poročilih 900.000 lir. Posaditi hočejo letos 4 milijone sadik. Pri pogodbovalnih delih je zaposlenih 800 oseb.

— »Stabilimento tecnico Triestino« je podal na svojem običnem zboru bilanco, ki izkazuje čistega dobička 4.155.263 lir z včetim prenosom iz prejšnjega leta. Razdeli se 5 odst. dividenda. Družbeni kapital znaša 60 milijonov.

— Italijanizacija prtljkov v Gorici. Gorška komisija je izpremenila zopet večje število prtljkov v italijanski obliko: Achteschin Acini, Bassa von Scherersperg Bassa de Montonsori, Bratus Bardi, en Kocjančič je postal Coccani, drugi pa Coccianni, Kolenc Collenzini, Draščak Daresi, Kos Cossi, Dolenc Dollini, Fikfak Fiorelli, Handolf Candolfo, Krpan Cerani, Klino Cline, Ličen Liceni, Mahnič Machini, Mark Marchi, Muslavici Monsalvi, Pahor Pace, Planinšek Planissi, Podgornik Piemonti, Sirk Sirtori, Škodnik Ševdini, Zivc Sivilotto Starchi, Steindler Staineri, Strasser Strasserini, Sulgiog Sulligoi, Vodorri Vorrissi, Zakrajšek Zaccarelli, Zwitter Zuitari.

— V Pazinu se je vršila razprava proti Zorki Marčeljevi, ki je šla čez mejo brez dovoljenja in je sedaj učiteljica v Jugoslaviji. V obtožnici je pisano, da Marčeljeva goji slovensko idejo in da je enakega mišljenja vsa družina. Tudi dva njena brata sta odšla v Jugoslavijo brez potnega lista. Vzrok izselitve je političen, Marčeljeva se obzodi na globo 2000 lir, ki je pa ne bo vdrar plačala.

Danes! Očarljivo! Monumentalni velefilm nepopisne lepote! Danes! Edinstveno!

Noč ljubavi

Pravica poročne noči. Jus primae noctis.

V glavnih vlogah prekrasni ljubavni par

Vilma Banky in Ronald Colman

Okratul vojvoda zahteva čeno svojega podanika v poročni noči. — Raje v smrt kakor v obljubo nasilnika. — Osveta ob mrtvem truplu ljubljene soproge. — Mesto maščevanja — iskrena ljubezen. — Očarljivo lepa vojvodinja in cigankava. — Orgije na dvoru vojvode. — Kasno — smrt na grmadi. — Rešitev in pobuna tlačenege naroda.

Krasna, ganljiva godba!

Predstave danes ob: 3., pol 5., 6., pol 8. in 9.

Predprodaja vstupnic od 11. do pol 1. in od 2. ure naprej.

ELITNI KINO MATICA

Telefon št. 2124.

Danes! Pretresljivo! Danes! Nedosegljivo! Danes!

Čitajte „Ponedeljek“!

KO ZIMA ODHAJA S PLANIN

Na Komni

Vso noč smo se vzpenjali skozi redko hosto po stari vijugasti vojaški poti, pod nami je grmela Savica, okrog nas trda noč, neprodna megla, iz megle naliv, sadra, toča, potem droben dež, sneg, sneg, gore snega. Vkljub megli nad nami vihar. Nobena jopa ni vzdržala, pelerina nam je kofutala okrog ušes, kapa je ostala na glavi le, če je bila privezana pod brado, ali pa z bogom! Drevo je ječalo, v Komarči je od časa do časa zabobnel kamenit plaz. Dasi smo bili premočeni do zadnje nitke in dasi so prsti kar mrli v mokrih rokavicah, nam je po licih in hrbtih vseeno bil vroč znoj. Smučke

odpade, kombinirana maža se izkaže zares praktična. Toda v novi megli ne vidiš skoraj prstov lastne roke. Kje smo, kod drži smer. Kje je sploh sever, kje jug? Kakor muhe v močniku smo v tej megli, in nekaj klicanja je treba, preden se raztopena rojna vrsta naše petorice strne v skupino, od katere se ne, sme nihče oddaljiti, da se ne izgubi. K sreči ima eden med nami v nahrbtniku kompas, Bézardovo busolo. Pa brez karte. Vendar poznamo teren v splošnem toliko, da zadostuje busola za splošno orijentacijo. To je seveda za Komno še vse premalo. Tu se vrste kotanje in nepričakovani sko-

menda nekoč rezervirana kot zaščiten del, zabranjen juncem in poletnim turistom sploh. Še preval in v smuku navzdol — pri Belem kamnu smo. Stotine turistov hodi po leti tod. Saj nimajo pojma, kako izgleda tu po zimi. Za vzpon od Belega kamna do vrha terase nad njimi rabiš poleti 5—10 minut. Mi smo se vzpenjali sedaj tričetrt ure, in od tod še dve uri navzgor, skozi hosto, v megli, in ko smo še nekaj časa hiteli po zgornjem plateauju, smo obstali. Kje smo? Ali smo šli preveč na desno? Ali na levo? Smo sploh na Jezerih? Ali že naprej? Dva sva tu, kje so oni trije? Hej, halo! — Nič odgovora! Na desno! Tod je vedno bolj strmo. Na levo navzdol. Iz enakomernih beline štrli grm, potem vse enako; neskončna poševna ploskev. Kje je to? Naenkrat, — tam! — v smuku do tja. Razočaranje! To ni koč, to je velik bolvan, lepo na štiri ogle, kakor kocka. Sredi ravnine leži, črn, z belo kapo. Povsem neznan. Kje si se vzel? Še nikdar ga nisem videl. Kje sva, kje so drugi?

Zopet naprej, dalje po navidezni ravnini. Evo, zopet skala, črna, ko stolp. Jezerska skala to ni, tista je drugačna. Še sto korakov naprej. — stoj. Ali čuješ? Desno nekeje nad nami šum. Vihar, plaz, domišljija?

Busola kaže sever. Torej je bila dosedanja smer prava. Kje za vrata vendar tičiva midva, in kje drugi? Ali niso za nama? Nek trhel štor štrli črno iz snega, za njim večji kup. Vanj gledam in ne vem, ali naj ugibam, ali naj čakam. Megla ne valovi okrog naju, stoji kakor nepremičen, brezizra-

zen nič, kakor bela neprosojna stena, kakor gluha sluz. Takšen privid morajo imeti paralizirani, kadar strme pred se v steno bolnice in prisluškujejo svoji notranjosti.

Naenkrat potegne zopet lahen vetrč. Megle ni razgibal, pač pa se je razgibal klopotec, pritrtjen vrh drevesa. Hura, civilizacija! Klopotec na drevesu, dvajset korakov od Jezerske koč! Muzika! Čez pol minute smo pred v koč iz Ljubljane dan pred nami! In zapuščena, mi pa smo domnevali, da najdemo v njej drugo partijo, ki je šla koč iz Ljubljane dan pred nami! In mi brez ključa, samo z nekaj grizljaji... brr! Na verandi prestopava z noge na nogo, oblačiva bluze. Od Kopic dolji brije prav neusmiljen krivec.

Cetr ure pozneje smo vsa petorica zopet na smučeh, nazaj na Komno, to pot po lastnih smučinah. Ob sedmi zvečer, v temi, smo na Kraju, pri bajtah, pri ognju, pri loncu. Ko smo nasičeni, sedimo okrog plamena, bezamo v žerjavo, puhamo iz pipic. Bolj redkobesedni smo in še kmalu zlekemo in vrnemo. Zunaj zopet sneži, veter zavija kakor kiskaj.

Na povratku štejemo plazove v Komarči. Povprečno dvajset tekem one ure, ko me neso smučke skozi jarek in hosto od Kraja do tablic pri Savici. Kamniti plazovi in rjav sneg.

Pri Sv. Janezu se koplje, brijemo, oblačimo, in jemo. jemo, jemo, kakor je le zdelan sportnik po trudu. Potem pride na vrsto »Jutros«, in prvo poročilo, ki ga prečitam: Kapitan Hinchcliffe se pogreša, vzeli so ga pomladni viharji nad oceanom.

ga zavalili po bregu v dolino, kjer se je razbil in Vehtra ni imela več moči, ker so jo tako neusmiljeno kotalicali. Vendar Vehtra-baba ni vedno hudobna, ker daje izsušenim in od solnca ožganim pašnikom dežja, zato jo po planinah prosijo pastirji:

Vehtra-baba, dežja daj, lanu ti dam debel kučaj. Če jih še ne usliši, oblečejo pastirico v plašč, spleten iz bičja, kakršne še nosijo čredniki v Beli Krajini in na Kočevskem, jo polivajo z vodo in plešejo okrog nje, prepevaje:

Vehtra-baba, daj pšenice, moji kravici travice!

Vse te navade so pa že tako stare, da so po večini že izginile. Morebiti še pastirji niso pozabili, da morajo v Beli krajini na križevu, drugje pa na binkoštno nedeljo praj zgodaj prignati na pašo. V Poljanah nad Škofjo Loko so se na žegnanje pastirje kosali, kdo bo bolj zgođen, zato so nekateri prignali že opolnoči. Povsod je zadnji sprejet z lepimi verzi in zbadljivimi priimki, ki so v zvezi z zadnjim delom telesa. Lenobo počakajo tudi z batina-mi in v Rožu na Koroškem ga nabunkajo, mu skušajo obesiti žabo ali krastačo na vrat ter se mu kot »binkoštnemu kralju« priklanjajo z velikimi ceremonijami in pozdravi:

Potolci ga, pomolzi ga, vrzi ga za plot in daj mu skledo pečenih krot!

Davno že ni več veselja in ni več starih navad na paši. To je bilo tedaj, ko še ni bilo šolske obveznosti in so hribovci imeli še velike črede ovac. Gospodarji so najemali pastirje in pastirice že o sv. Martinu, ko so starejši napredovali za male hlapce in dekle. Pastirska služba ni bila lahka in zaslu-

POMLAD SE JE RAZLILA ČEZ DOLINE

S pastirci po lokah in tratah

Nikdo se pomladi ne navzije tako kakor pastirji po lokah in tratah. O sv. Jurju prvokrat ženo na pašo ovce in tudi govejo živino, okrašeno z zelenjem in cvetjem. Užitek jim pa kvari šola, ki jih zapira v dolgočasne sobe, ko je zunaj najlepše sonce in prepevajo ptičice kakor za stavo. Najbolj pri srcu jim je med pticami rumeno pisani kobilar, ki mu ponekod po Štajerskem pravijo vuga. Na Gorenjskem nagaji-

Ta dan pastirji posebno pazijo, da ne bi krav prignali na pašo pred solnčnim vzhodom, sicer bi jih pomolze čarovnice in krave vse leto ne bi imele mleka. Tudi je dobro, če pastir ta dan obleče vso obleko narobe, ker potem spozna vse coprnice in se jih ve varovati ter čuvati živino pred njimi.

Na križevu dobe pastirji in pastirice zjutraj s seboj na pašo sira, kruha, jajc in celo žganja, popoldne pa suhe-

vec vprašuje pastirje, še raje pa odraslejšje pastirice: »Al' si bil, al' si bil?« Dekle se popraska za ušesi in misli, kako je bilo lepo in kako bo to težko povedati pri spovedi, ki odlašja z njo že čez Veliko noč, listek pa mora oddati vsaj do Vnebohoda. Pastirji se pa vuge ne plaše in jo ogovarjajo:

Stric motovilo, si videl moje kobilo? Tam na gomili so jo gonili...

Komaj odleti kobilar, se že menijo s škrjancem, ko se dviga nad pašnikom in poje:

Bom šel v nebesa luknje vrtat,, luknje vrtat, luknje vrtat...

in padajoč žvrgoli: Sem svedrič spodaj pozabil, spodaj pozabil, spodaj pozabil...

Tudi čopaste smrdokavre, ki jo na Štajerskem kličejo za udeba, ker si v debela nanosi smrdljivo gnezdo, ne morejo pustiti pri miru in jo dražijo:

Up, up, udeb, 'maš zgnušen rep, vendar vse veš, pa nič ne poveš!

In tako se menijo pastirji ves dan s pticami, pikapolonicami, hrošči in z vsem, kar leta in lazi okrog njih.

Kadar zagruli divji golob v logu, ga posnemajo:

Bom skuhal krompir, da bo jedel pastir, da bo žvižgal in pel, veselo živel...

Za jed jim je sploh precej in so vedno lačni, kar sami najbolje znajo:

Ura je osem, pa še nisem kosil.

Ura je devet, imam že trebuh napet.

Ura je deset, sem že lačen spet!

Do siteda se najdejo ob svojem velikem prazniku, na Vnebohodu ali na križevu, kakor prazniku pravijo v Beli Krajini.

ga mesa, kračo in vina. Vsega tega morajo imeti dosti in če gospodar nima vsega pri hiši, pastirjem kupi, da ni sramote in je sreča pri živini. Že davno prej se mladina veseli gostije, ki pogosto konča s prvo pijanostjo in lasanjem ter metanjem.

Taka zabava je seveda le enkrat v letu, drugače si pa pastirji preganjajo dolgčas z igrami in s pečenjem krompirja, jabolk in kostanja. Ob ognju zapoje v hribih nad Mariborom:

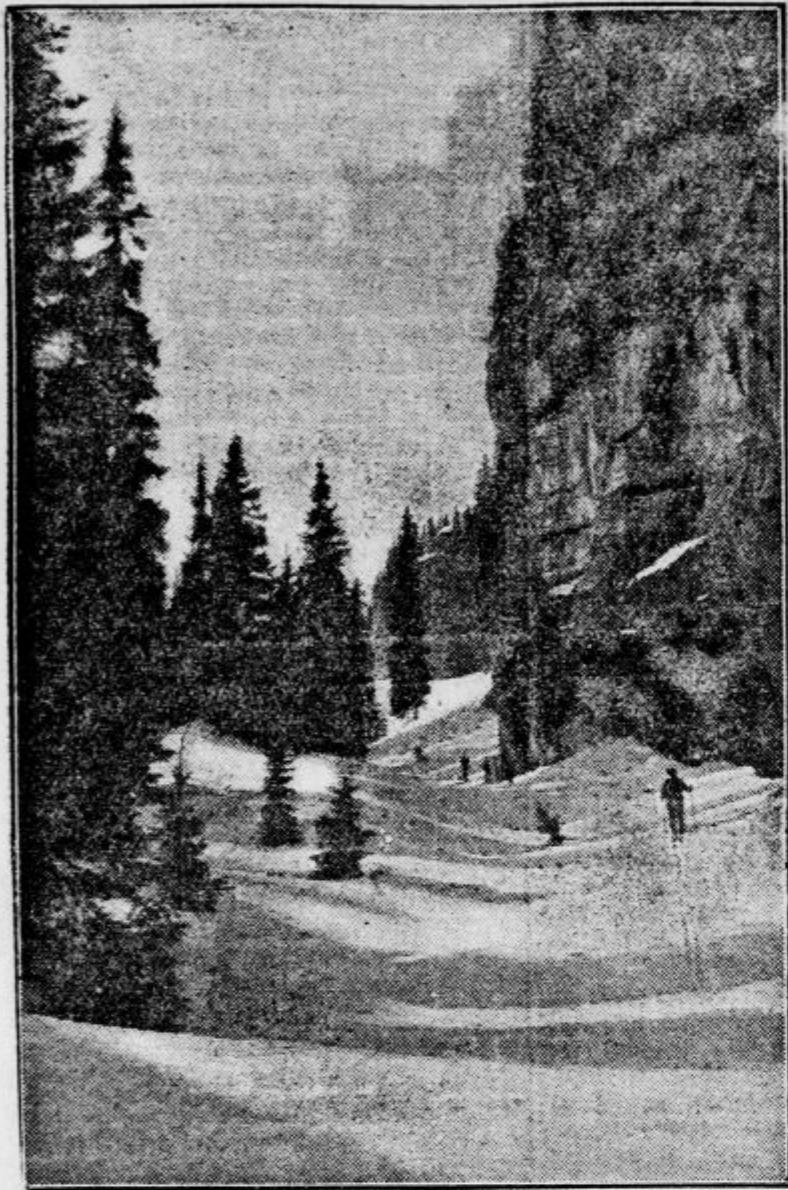
Matejče hosto vlejče, Toma hosto loma, Juri gori kuri, Miha gori piha, Sima z glavo kima, Jaka zraven čaka, Blaže si kostanje praže, Andreje se pri ognju greje.

Ali gori pri Mariboru so večji fantje že navihani in jim hodijo po glavi že tudi take-le:

Krave pasel, smolo bral, domu nesel, dekli dal. Dekla rekla: Tak je prav, drevi boš pri meni spav.

Mnogo ni iz tega, ker se pastirci boje še veltre-babe, ki jo poznajo po planinah na Gorenjskem pa tja do Pohorja. Ta huda žena, ki je kraljica belih žen, stanuje v logih in po gorah ali pa še celo na dnu jezerskih globočin. Pozimi dela droban sneg, ki mu pravijo »bahja kaša« ali »bahje pšeng«. Pozimi vehtra dremle v kaki duplini in ne trpi pasjega lajanja. Ker pozimi prede, ji poleti pastirice pred jamo namečejo lenu, da jim blagoslovi čredo. V mraku jo vidi pastirji na najvišji skali z zlato kanglo ali pa vehtro (= kad) Vehtra ni namreč nobena druga, kakor tista baba, ki jo žagajo sredpostno sredo. V Trčiču so nekdanj na ta dan napolnili sod z vodo in kamenjem in

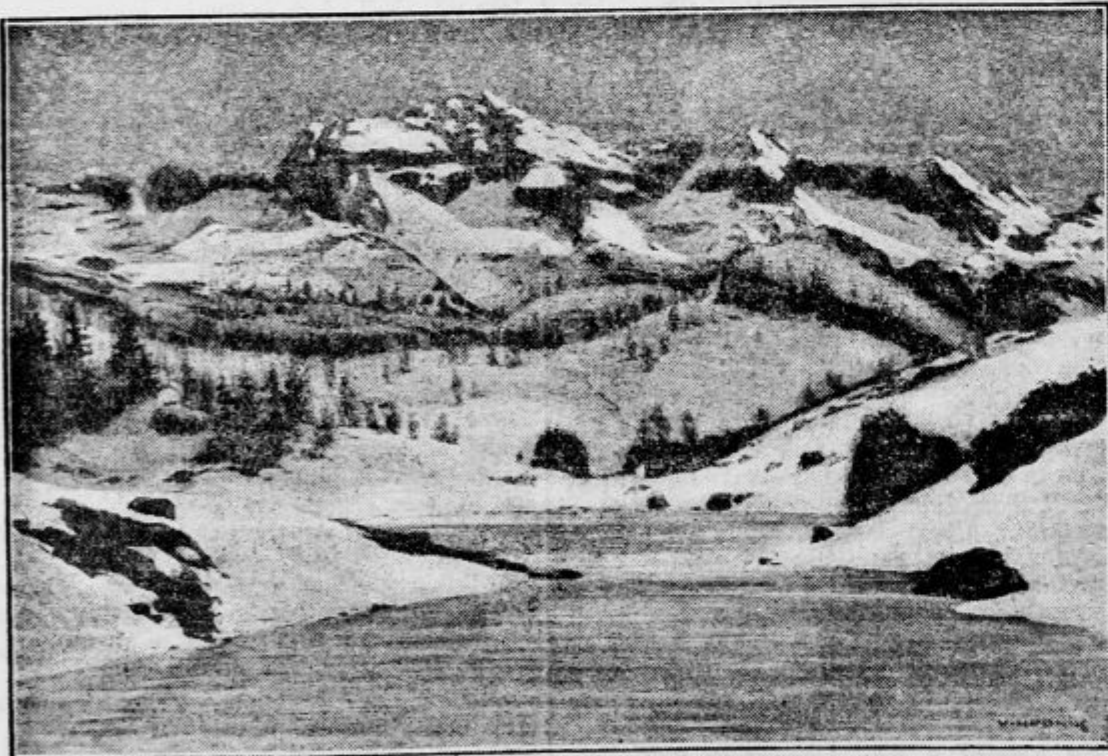
Beli Kamen

so nas nesle dva koraka naprej, enega nazaj, se vdiral v sveži sneg z nogo do gležnja in včasih do kolena. Na luč nisi smel misliti. Svetiljke so že zdavnaj spravljene, žepne baterije pa premočene in brez struje. V trdi temi si smer mogel kvečjemu slutiti in jo otipati s konico palice, ki je nekako oživila. Kakor da je tvoje živčevje preraslo skozi pest in prste v leskovko in njeno kapljico in v jekleno konico. Ob robu strme poti si včasih sprožil kepo snega in sprožil manjši plaz, se boril za ravnotežje in polagoma rinil dalje in višje. Brke so se izpremenile v ledeno kepo, uhlji so odmrli in v prstih je vroče in ostro zbadalo. »Petnajst pod ničlo, taksiram!« mi pravi Janez, in mehanično odgovorim: »Okrog poltretje bo!« Bila nas je petorica, in hodili smo na Komno ono noč, ko sta odšla kapitan Hinchcliffe in hči lorda Inchape s svojim letalom nad večno morje. Spomnili smo se jih, ko je nad

ki, planjave, grebeni, kotličji, jarki, da te tudi najboljši lokalni spomin in najzanesljivejši orientacijski dar zapusti. Megla, gosta ko mlečni riž, ti ne dovoljuje razgleda ni na pet metrov. Polomljeni macesni so drug drugemu enaki. Če obstanemo, da ne šume smučki po snegu, ne slišiš glasu razen utripa lastnega srca. Ko da se je ves svet pogreznil in da vlada okrog tebe slep in gluhi molk in je vse izumrlo.

Rimeš naprej in skozi jarugo, ki se ti zdi znana. Juruga konča v plitvi kotanji, iz kotanje ležež na okrogel hrbet, naenkrat si na robu. Kaj je pod teboj? Smuk, skok, prepad, ali je tu ravno? Ko napeto zreš in ugibaš, potegne mirzel veter, odnese krpo megle, in zavzet zagledaš pod seboj divjo docela neznano pokrajino, kakor kratre na mescu. Na desni črna stena, na levo rob, za njim nekaj macesnov. Ali smo blizu Lepenice, ali smo višje v smeri na Lanševico, ali je to sploh še Kom-

Koča pri Triglavskih jezerih

(Slikal V. Hodnik)

nami in nad bližnjimi vrhovi tulilo, ko da se vragovi selijo z južnega pola na severni in nazaj.

Okrog četrte zjutraj smo kidali sneg iz dimnika, kurili in si brisali oči, solzne in rdeče od dima. Ob petih smo bili v suhih srajcah in se odžejali z vročim čajem, ob desetih smo se prvič zbudili na trdih ležiščih, konstatirali, da zunaj kar siplje sneg in da ga je čez noč in v jutro zapadlo skoraj za meter svežega, na to je pričela menaža, obed in večerja skupaj v enem, in zopet vse popoldne, večer in noč pod odejo. Spati, spati, spati!

Drugo jutro — jasno, prejasno, hladno. V globokem mehkem pršiču na sedlo Bogatinovo, odtod v smeri na Kovk, po sredi Komne, da dosežemo kočjo na Jezerih. Vsakih pet minut hodi drug v celo. Okrog poldne nove megle, jug, in kmalu dež. Pršič se izpremeni v svinec, na vsaki nogi ti visi nekaj kg. K sreči ta prtljaga kmalu

na? V smuk, med steno in robom, doblje se megla trga, v smuk in spurt, dečki, en' dva tri, ali en' dva, kakor stroji, naprej nagnjeni, nizko v kolena, brado naprej nad krivinami, roke in rame se poganjajo s palicami, smučiči drse kakor motorji, en'dva, en'dva, en'dva. Kotanja je za nami, čez prag, v smuk navzdol, okrog roba, stop! Levo zopet črna stena, ravnica, pred nami vrh, desno rob. Znano naenkrat vse, hej, na Kalu smo! Desno zavij, pred nami greben, na njem zopet megla in krog in krog nas mlečni riž in iz njega zopet dež, in veter s severa in juga in kakor da bi pihal izpod nas od tal! Pa sedaj vemo, kje smo, in vemo kod in kam in kako! Po robovih, vrh strmega pobočja, v klinčih. Zopet se razteza megla za hip, globoko pod nami macesnova hosta.

Tu je stara planina, po feti se tu dolji pasejo bohinski junci, kmalu onstran njih pričinja parcela, ki je bila

Belokranjski črednik

žek je bil majhen: na leto čevlje na kveder, hlače in srajco iz domačega platna in o sv. Martinu, ko se je nehala paša, je dobil vsak svojega janjčka. Ko je prišel kupovat mesar, je moral dati tudi pastirju cvancarico. Če ni zapadel sneg, so morali gnati še po sv. Martinu na pašo in že pred sv. Jurjem, če je bila le kaka melina kje kopna.

Kakor že rečeno, se je paša nehala o sv. Martinu. Na ta dan so vsi pastirji z Loških hribov in s Sorškega polja prišli k maši v Crngrob, kjer so šli okrog oltarja in je vsak daroval Materi Božji šon volne, ki jo je odstrigel svojemu janjčku. Pobožno so se spominjali tudi sv. Izidorja, ki ovčice pase. Ni več tako lepo, kakor je bilo, ali vendar še

Pastirica kravce pase...

Sport

Ljubljana i Gradec

Danes se sestane v Ljubljani prvi nogometni reprezentativni tim Ljubljane i Grada. Gradiški tim nastopi v osmici, ki je preteklo nedelje z 2:0 porazila reprezentanto Zagreba. Mednarodna ekipa Ljubljana i Gradec je zelo veselega pomena za prestol našega sporta — jugoslovenskega i posebej slovenskega — v bližnjem izostanosti. Tudi s čisto sportnih vidikov je priprava tekme veliko važnost. Za to se govori samo tekmi visoka kvaliteta gradaškega tima, temveč je bolj okoliščina, da se nudi ravno ljubljanskemu timu prva prilika, da popravi neuspeh našega sporta v Gradcu, kar brez dvoma je izid tekme Gradec — Zagreb. Načrt, pred katero stoji ljubljanski tim, je sicer težak, toda hvaležna in nikakor ne neizvedljiva. Naša sportna publika bo gotovo stala kot en mod za našim mestnim timom.

Tekma se vrši na igrišču Ilirije in se prične ob 10. uri.

Izlet avtomobilistov v Nemčijo. Avtomobilski klub ponovno opozarja svoje člane na izlet, ki bo nudi vsem mnogo naravnih lepot i zabave. Dosedaj se je samo iz ljubljanske oblasti prijavilo že 18 avtomobilistov ter se naprosto tudi ostali člani, ki se nameravajo udeležiti izleta, da čimprej pošljejo svoje prijave tajništva sekcije Ljubljana, odnosno Maribor. Na prijave po 20. maju se ne bo moglo več ohraniti, ker se morajo v avto točnega funkcioniranja sode že poprej naročiti. Ljubljanska sekcija Avtomobilisti se je potrudila, da izpolni čimveč ugodnosti pri prenočitih, garajah itd., kar se je tudi v polni meri posrečilo. Vsa izletnika, ki bo absolvirala vožnjo do Münchena, dobi lepo spominsko plaketo v emajlu, ki bo v okras vsakemu avtomobilu.

T. K. Skala postavlja vse redne člane in članice, da oddajo do 15. t. m. tarpe kontrolne polje. Vsi redni člani i članice, ki do dolocene roka ne bodo dali oddati, bodo glasom klubovih pravil prevedeni v podporno članstvo.

Odbor.

Po svetu

8000 oseb bo približno sodelovalo v Amsterdamu; od teh bo gotovo dve tretjini tekmovalci, ostali bodo zastopali sportne organizacije. Gledalcev ne morejo prečeti, ker je valuta visoka. Najmočnejše bodo zastopale Argentina i nad 100, Nemčija s 230, Amerika s 300, Anglija s 300, Švica s 200, Poljska s nad 100 in Španija s nad 100 udeležencev. Manj številni, toda na polju močni bodo Japonci, Finci, Norvežani, Kanadci, Čehoslovaci, Avstrijci, Urugvajci (v nogometu), Francozi itd. O mnogih državah se še ne ve do podrobnosti. — Luksemburžani, o katerih gotovo ne bo slišati mnogo, bodo poslali kakih 70 ljudi; poslanska zbornica je za olimpijske priprave določila 70.000 frankov. Razen tega je časopisje organiziralo pobiranje prostovoljnih prispevkov. — Predlog pripravljalnega odbora za olimpijski nogometni turnir, da naj bi se tekme med posameznimi državnimi reprezentancami ne vršile po pokalnem sistemu, menda ne bo našel potrebne večine. Kot najmočnejše je sicer pripadla proti njemu tajnik Fife Hirschmann, ki nastopljiva, da pokalni sistem ni pravičen, vendar pa je mnenja, da ima novi način igranja tudi preveč slabih strani. Nekatera moštva bi morala po novem predlogu v prekratnem času odigrati kar sedem ali osem iger. Končno se mora, tako pravi g. Hirschmann, vsako moštvo zavedati, da bo moralo po prvi izgubljeni bitki vzeti pot pod nož. To je končno manj neprijetno kot par tedaj iger zaporedoma, ki lahko prinesejo še večja razočaranja. Mi bomo sedaj čakali na zbiranje, ostalega pa se zavedamo!

V nogometu zaznamujemo pričetkom maja velik pomladanski sezon. Letos je bolj živahno, ker znamo po Evropi polno olimpijskih garancij, ki se polagoma spravljajo na Nizozemsko. Urugvajci so se izkazali v Le Havru in je takoj zgodilo tamošnjemu sportnemu klubu. Odpravili so ga s 6:0! Turkom ne gre ravno najbolje; igrali so s Kladnom neodločno 2:2. Angličje so se tepli dalje za prvenstvo; Everton je vsled zadnjega poraza Haddersfilda postal prvak angleške l. lige. Tem ostrejši bo boj za zadnjeplasnost v l. ligi, kjer grozi kar šestim klubom nevarnost, da gadejo v II. ligo. Pokalni zmagovalci Blackburn Rovers priidejo sredi maja v Budimpešto in na Dunaj. Razen tega bodo imeli po olimpijadi tamkaj tudi Urugvajci in Argentine v gostih. — Čehi se pripravljajo radi prekinjenega pokalnega finala med Sparto in Slavijo. — V Pragi se je l. t. m. sestel odbor za srednjeevropski pokal, ki je kljub pritiskom s raznih strani odbral dosedanje udeležence (po dva kluba Avstrije, Madžarske in Čehoslovaške). Ker je pa hotel pritegniti v konkurenco tudi Rumunijo, je sklenil, da mora drugi zastopnik Jugoslavije, BSK, odigrati dve kvalifikacijski tekmi s rumunskim prvacom Kinizjem. Gradjaniki pa zastopa Jugoslavijo a prišli Danes se vrše na raznih nogometnih frouah veliki boji: na Dunaju med nami in Avstrijo, v Budimpešti med Avstrijo in Madžarsko, v Beogradu med nami in Rumunijo in v Bazlu med Švicco in Nizozemcem.

Dr. Pelner, nemški lahkoatletski prvak, si je poškodoval nogo in menda sploh ne bo mogel nastopiti v Amsterdamu. Sreča v nesreči, ker bi bil sicer areal svoje ameriške prijateljice in bi se mu najbrže ne godilo posebno dobro. — Istočasno, ko prihajajo vesti o doživljenjski kvalifikaciji Norvežana Hoffa, ki je osvojil svet s skokom 4,20 m od palice, javljajo iz New Yorka, da je mladi študent Leo Barnes na mitingu neke kalifornijske univerze postavil nov svetovni rekord v tej disciplini s znakom 4,31 m! S tem je vrzel Carrov rekord s dne 28. maja 1927 (4,267 m), ki pa še ni bil verificiran. — Na istem mitingu je vrzel Kuck skokom 15,56 m in postavil nov svetovni rekord. Senzacionalen je met diska 49,1 m, ki ga je dosegel Kreutz pri treningu v New Yorku. — V boji preko Amerike se atleti posopoma bližajo Chicagu. Italijan Gavuzzi je še vedno prvi. Umek pa si je pomagaj že na deželno mesto.

Francois Odisei, Alain Gerbault, je zapustil Kapsko mesto na jugu Afrike in odjadrati okoli ručka Dobre nade. V mestu so mu delali precej neprilike, dokler si ni uredil svoje oblake, ki je zaradi pomorskih naporov zelo izpela. Najtežje se je pred dobrih letov poslovlj z ootja Wallis v Tihem oceanu, kjer so mu obljubili kraljevsko krono, ako ostane tamkaj. Gerbault pa jo je skri-val popihal. Vsekakor pa pravi, da je videl na poti tako krasne kraje, da se bo — po povratku v Pariz — stalno naselil tamkaj.

Sedaj so se pričela na vseh frontah tekmovalna prvega kola za Davisov pokal. O rezultatih bomo poročali pregledno. Helena Wills je prispevala v Pariz, si ogledala mode in delila intervjuje; sedaj je sirota zbolela, tako da se ne bo mogla kmalu udeležiti kakega turnirja. — Trije francoski »Be«, ki so od pričetka zime potovali po južni Ameriki, Avstraliji, Novi Zelandiji in južni Afriki, se vračajo domov. V splošnem s uspehi! — Wimbledonski zmagovalce Cochet je gostoval v Lipskem in je dokazal svojo formo. — Lacoste je zmagal v Angliji na highburkem turnirju proti Turnbullu v singlu in s Turnbullom proti Fyace-Pittu v mixtu.

Španec Paozino, o katerem smo središče rekli da je bil na odmor, je te dni podpisal pogodbo, da se bo l. julija boksaj v San Sebastianu s Bertizalom. — V Parizu je evropski prvak mušje teže Pladner premagal Anglija Crozona. Sodnik je bil že v četrtem krogu zaključil, ker je bil Anglie že opetovano na tleh. — V New Yorku je Delaney podlegel Jacku Sharkeyu v 1. min. 13 sek. k. o. Boks je gledalo 20.000 ljudi, med njimi Köhl in tovariši s »Bremen« ter newyorški župan Walker.

Za čisti sport

Izjava odbora SK Ilirije.

Z odzrom na človek, ki je izšel pod gorim naslovom v »Jutru« št. 103, izjavlja odbor SK Ilirije, da je odstavek v tem članku: »Od obeh v prvenstvu interesiranih strani so se stavile ponudbe v bolj ali manj sramežljivi obliki...« absolutno neosnovan, vsikolikor morda meri na SK Ilirijo. Sportni klub »Ilirija« ni stvil SK Slovane nikakih ponudb glede prvenstvene tekme Slovani: Primorje ne oficijelno ne neoficijelno, temveč je tudi v tem slučaju popolnoma saupal v tradicionalno sportno zavestnost SK Slovane. To je: Ilirija je bila prepričana, da bo Slovani zavzeli morebitnim nasprotnim vplivom nastopil s kompletnim l. moštvom ter da bo odigral tekmo po najboljših sposobnostih svoje ga moštva. Brez vsakega dvoma je, da je pri-čakovala od SK Slovane to vsa javnost, ki s objektivnim razumevanjem spremlja naše sportne prireditve in razvoj našega sporta.

Da se v tem oziru javnost ni varala, more vsakega resničnega sportnika neglede na njegovo klubsko pripadnost le radovali.

Ljubljana, 4. maja 1923.

Odbor SK Ilirije.

Avstrija smagala nad Filipini. Včeraj je bila odločena borba med Avstrijo in Filipino za Davisov pokal. Artens-Salm sta v petih setih zmaga-la nad filipinsko dvojico Aragon-Ingayo 6:2, 4:6, 11:13, 6:0, 6:3. Jutri se odigra še dva singla, ki pa na končnem rezultatu ne moreta ničesar izpremeniti, ker je Avstrija od petih iger že dobila tri. V drugi rundi, ki se mora odigrati do 20. maja, nastopi Avstrija brčasa proti Dansk, ki vodi v Varšavi proti Poljski 2:0. ad sport.

Pekarski SK : Ameter 3 : 1. V torek na l. maja je gostoval v Trbovljah l. Pekar-ski sportni klub iz Zagreba proti SK Ameterju, katerega je premagal s 3 : 1 (počas 1 : 1). Domačini so igrali izredno poztvovno ter v polju mnogo nadržljive valj Zagrebčane, ali pred golom se niso znašli, kar je zakrivilo njihov poraz. Sport-ska publika (skoro 1000) je s zanimanjem sledila poteku igre. — Sodnik G. Ristić iz Zagreba je zadovoljil.

SK Svoboda. Trening valed slabega vremena odpade. — Načelnik.

SK Reka. Danes pop. ob 14.30 prijateljska nogometna tekma z A.S.K. Primorje rez. na igrišču SK Ilirije. Postava moštva nasledja: Koren, Bögel, Wohlt, Thuma, Gašić, Mržlikar, Urbančić, Böhmel II, Böhmel I, Zucatto, Cimperman. — Kapetan I.

SK Mladica. Današnje tekme: Dopoldne ob 10.30 igra l. moštvo z Adrio. — Popoldne ob 13.30 tekmuje juniorsko moštvo s Jun. Reke. — Ob 16.30, ne pa ob 13.30, kakor je bilo sklenjeno na petkovem sestanku, gostuje le ob ugodnem vremenu komb. moštvo Jadrana s rezervno. — Prvo moštvo gostuje danes popoldne ob 14. na Rakovniku. — Poudarjamo še enkrat: vse tekme se vršijo le ob ugodnem vremenu. — Načelnik.

ASK Primorje (hazena sekcija). Danes ob lepem vremenu ob 9. uri dop. trening vseh haza-našic na igrišču. Trener.

SK Ilirija. Plenarna odborova seja se vrši v ponedeljek 7. t. m. ob 20. v posebni sobi kavarna »Evropa«. G. m. načelniki sportnih sekcij in raznih odskov se naprošajo, da predložijo plenu-mu predpisana poročila in predloge. Opozor-jam na važnost seje ter prosim polnoštevilne in točne udeležbe. — Predsednik.

Iz sekcije ZNS. (Službeno). Za tekme dne 6. t. m. se delegirajo: Reka : Primorje rez. z. Smole; Ljubljana : Graz g. Vodišek; Elan : Disk v Novem mestu g. Kramaršič; Javornik : Suv-nika na Rakeu g. Cimperman. — Tajnik.

SK Ilirija (lahkoatletska sekcija). V nedeljo ob 10.45 naj bodo sledeti atleti pred Narodnim domom: Stepišnik, Režek, Habič, Pero, Outrata, Vrecko. Današnji sport v mariborski oblasti. V Ma-riboru se bo vršila ob vsakem vremenu medna-rodna tekma Gradec—Maribor ob 16. na igrišču v ljudskem vrtu. Gradjani so naprej dogoteno postavili svojega tima precej spremenili in oja-čili. Nastopijo namreč s temle teamom: Brünner (Stršbn.); Stanek I, Steinkogler (Stršb.); Pa-sching, Stani, Lamot (GAK); Riedner (Stršb.); Reiter (GAK); Kowanda (Stršb.); Dörner (Sturm); in Stanek II (Strasseubacher). Izgleda Steinkogler, Stani, Pasching, Lamot, Stanek II, zlasti pa internacionalce Kowanda, so nastopili pogosto v prvi garnituri Stajerske. Stani je igral celo v amaterski meddržavni tekmi Avstrija—Madžarska.

Tudi mariborski team bo spremenjen. Mesto Prevolnika, ki mu je umrl oče, nastopi Stauber ali Klippstädter, v napad pa je postavljen tudi Gujo Hrešćak.

Ob 14. odigra tekmo prvi mladini I SSK Maribora in SK Zelezničarja ob 10. dopoldne pa drugi mladini istih klubov.

V Ptuj se srečajo: rezerva Zelezničarja s kombiniranim moštvom Ptuja, mladina Zelez-ničarja s kombinirano mladino in rezerva Ptuja ter prvi hazenski družini Mure in Ptuja.

Službeno iz LLAP. (Iz seje u. o. dne 3. maja t. l.) SK Ilirija in Sportna reprezentanca sluša-telj Ljubljanske univerze se pozivata, da pisme-no javita člane, ki so se prijavili za sodniški iz-pit. — Propagandni tek na 7500 m, ki bi se imel vršiti 13. t. m., se preloži valed tehničnih ovir na olimpijski dan. — Tek za Jadranov pokal Ljubljana—Kranj se razpiše na dan 21. junija t. l. Razpiše se nacionalni lahkoatletični miting SK Ilirije, ki se vrši 7. junija, se vzame na znanje.

Kopališče Piestan

na reki Vag v Karpatih. CSR. Vufk. žvepi. močvirni vrelci iz globine 1000 m (670° C). z brezprimernimi uspehi pri zdravljenju Revme — Ishiasa — Protina — Eksudatov. Idealno bivanje v hotelih, ki so direktno zvezani s kopalnici:

Therma-Palace la. Pro Patria IIa. po-čenšji od KČ 45. Krassen park. obalne in solne kopeli, zabave vsake vrste.

Poisnila tudi glede zdravljenja v hiši: L. Schreiber, Zagreb, Akademski trg 1/II.

Dopis KAS v Zagreb glede državnega prvenstva, ki se vrši 14. in 16. junija t. l. v Ljubli-ni, se vzame na znanje. — Posovno prošnje vs. klube, da javijo svoje verificirane lahkoatle-te in poravnajo članarino! — Tajnik I.

Kolesarstvo

Klub slov. kolesarjev »Celje« priredi dne 13. maja veliko propagandno dirko na Vransko v sporazumu z ljubljanskimi klubi, ki vozijo isti dan na Vransko. Podrobnosti še objavimo.

Koles. klub v Šoštanj. Kakor dosna-vamo od Kluba Slov. koles. Celje, se bo še tekom letošnje sezone obnovil koles. klub v Šoštanju, ki zadnjih par let ni de-loval. — Ta korak je vsekakor pozdraviti.

Koles. klub »Vransko 1923«. Pod tem naslovom je osnovan na Vranskem priprav-ljalni odbor, ki je ukrenil že vse potrebno in vložil klubska pravila na odobritev. — Novemu klubu, čigar bodoči funkcionarji in dober kolesarski material jamčijo že danes za najboljšo uspehe, je želeli naj-lepšega razvoja.

Koles. klub »Zalec 1923«. Tudi v Zalcu v Savinjski dolini se snuje kolesarski klub. Potrebno je le še malo dobre volje in stvar bo perfektna. Torej krepko in s voljo — uresničenja.

Kolesarski klub v Trbovljah. Idejo po ustanovitvi kluba v Trbovljah je vsekakor pozdraviti. Priprave so vrše že par mesecev ter je upati, da bomo v kratkem imeli priliko videti na koles, prire-ditvah tudi čile trboveljske kolesarje.

Koles. savez kraljevine SHS, pododbor Celje (pripr. odbor). Pod okriljem najsta-rejšega koles. kluba Slovenije Kluba slov. koles. v Celju je ustanovljen pripravljalni odbor koles. saveza SHS, pododbor Celje, — v čigar področje bodo spadali sledeči že ustanovljeni, oziroma snujoči se koles. klubi: Koles. klub Vransko 1923., koles. klub Zalec 1923., koles. klub Šoštanj, koles. klub Trbovlje, Klub slov. kolesarjev Celje. S tem dobi Slovenija najlepše kolesarsko-sportne zveze, ki bodo omogočale razvoj in napredek pri nas še razmeroma mladega koles. sporta.

Gospodarstvo

Uredba o odpiranju in zapiranju trgovskih obratovališč

Kakor smo že včeraj kratko poročali, sta minister za socialno politiko g. Čeda Rado-vić in minister za trgovino in industrijo dr. Spaho podpisala uredbo o delovnem času pomožnega osebja v trgovskih in obrtnih obratovališčih osebno podjetjih in o odpiranju in zapiranju teh obratovališč. O vsebini uredbe je inspektor ministrstva za socialno politiko g. Dušan Jeremić dal novinarjem naslednja pojasnila.

Uredba je izdelana v sporazumu s trgo-vinskim ministrom na podlagi kompro-misa. Njena definitivna redakcija se je iz-vršila na bazi mišljenj delavskih in deloda-jalskih zbornic iz vse države kakor tudi predlogov, iznešenih na konferenci zastop-nikov delodajalcev in delojemalcev, ki se je vršila 7. in 8. februarja v Beogradu.

Uredba regulira predvsem vprašanje de-lovnega časa pomožnega osebja v trgovskih in obrtnih obratovališčih in čas odpiranja in zapiranja tako ob delavnih, nedeljah ter državnih in verskih praznikih. Dalje re-gulira uredba prepoved nedeljskega dela v pekarskih obratih, delovni čas pri grad-behnih delih, prepoved nočnega dela za žene brez razlike starosti ter za moške izpod 18 let starosti.

Glede delovnega časa pomožnega osebja predpisuje uredba v principu 9urni delovni čas. Izjemno uvaja 8urni delovni čas v vseh bančnih, zavarovalnih in sličnih podjetjih, v podjetjih za nakladanje in izkladanje bla-ga na železnih, rečnih pristaniščih in morsk-kih lukah, za dela v tunelih in kasonih, v vseh vrstah tiskarske obrti, v pralnicah perila ter v zavodih za higiensko čiščenje in barvanje obleke in perila, v usnarskih, juvelirskih, zlatarskih, kolarskih, ključavničarskih, kovarskih, klenarskih, kotlarskih de-lavnih, v obrtnih livnicah za kovine, v brusilnicah, kamnoseških podjetjih, v pre-delovalnicah kovin in izdelovalnicah akumu-latorjev, v steklarskih brusilnicah, v pekar-nah, za natakarsko delo, v delavnih, kjer se dela s svincom in živim srebrom sploh, kakor tudi v delavnih za ogledala, v liv-nicah za izdelovanje predmetov iz svinca, v elektrotehničnih in steklarskih delavnih ter ostalih delavnih, ki delajo s svincom, živim srebrom ali zlitinami, v delavnih za predelavo živinskih odpadkov ter v delav-nih za izdelavo glavnikov, ščetk in za pre-delavo čreves.

10urni delovni čas

se uvaja v trgovinah s življenjskimi potreb-ščinami (živili), v trgovinah s kolonijalnimi blagom, z delikatesami in drobnarijo, v sa-mostojnih tobačnih maloprodajalnicah (iz-vestih v postranskih tobačnih maloprodaj-alnicah) v časopisnih prodajalnicah, v cvetli-čarnah in podjetjih, ki se bavijo z mlekar-stvom. Če je v kateri teh obrti in trgovin vpeljan za pomožno osebje krajši delovni čas, velja ta delovni čas za pomožno osebje vseh obratov dotične stroke za vso oblast.

Nedeljski počitek je načeloma vpeljan po-vod, izvezmiš v mestih z manj kakor 10.000 prebivalci, in to z gotovimi omejitvami. Možnost je izjeme predvideva že zakon o zaščiti delavcev ter z uredbo niso kršeni predpisi tega zakona.

Za odpiranje in zapiranje trgovskih in obrtnih obratovališč so določene meje, pre-ko katerih ta obratovališča ne smejo biti odprta. Ta meja je za čas od 1. oktobra do 31. marca (pozimi) ob 7. uri zjutraj in ob 8. uri zvečer z opoldanskim odmorom od najmanj 1 ure v času od 12.—3. ure. Za čas od 1. aprila do 30. septembra (poleti) pa je ta meja ob 6. uri zjutraj in ob 8. uri zvečer. Veliki župani so dolžni, da v roku od 2 me-secev od dneva publiciranja te uredbe s po-sebno naredbo v navedenih mejah točno do-ložijo čas odpiranja in zapiranja obratova-lišč v sporazumu z delodajalstvi in delav-skimi zbornicami.

Pripomniti je treba, da se ima po uredbi čas, v katerem so obratovališča odprta, uje-mati z delovnim časom pomožnega osebja za dotično kategorijo. V podjetjih, kjer to ni izvedljivo, sme razlika med delovnim časom pomožnega osebja in časom, v katerem je obratovališče odprto, znašati največ 1 uro. Dalje je prepovedano delo v pekarnah od 4. ure zjutraj v ponedeljek. Za žene, brez razlike starosti, in za mladeniče pod 18. leti starosti je prepovedano nočno delo v času od 10. ure zvečer do 5. ure zjutraj. Za grad-bena podjetja je predviden povprečni 8urni delovni čas, izračunan za razdobje 3 mese-cev, tako da more v posameznih dneh zna-šati 10 ur. Poleg tega sta dovoljeni za ta razdobje 2 nadurni dnevo. Mladeničem pod 18. leti je zamčen 8urni delavnik in polni nedeljski odmor.

— Našli novega enotnega trgovinskega prava. Zagrebški vseučilišni profesor dr. M. Stranicki, ki je član komisije za izdelavo načrta novega enotnega trgovinskega prava, je te dni izjavil v Beogradu, da posl pri izdelavi tega načrta napredujejo le počasi, predvsem zaradi različnosti zakonodajstva v naši državi. Gotovi osnovni pojmi novega trgovinskega zakona, kakor n. pr. pojmi trgo-vca, trgovinskega registra, trgovske firme, so že določeni. Veliko pomnost posveča komisija proučevanju prava delniških družb, o katerem bo komisija razpravljala v jese-ni. Pomorsko pravo ne bo vnešeno v tr-go-vinski zakon, prav tako tudi ne rečno bro-darsko pravo. Komisija bo skušala, da čim prej dovrši svoje delo, ker je potreba po enotnem trgovinskem pravu v naši državi nujna. Čim bo projekt izdelan, bo poslan

v izjavo vsem gospodarskim ustanovam, na-kar se bo komisija ponovno sestala, da na podlagi iznešenih predlogov izvrši definitivno redakcijo zakonskega predloga.

— Povratek generalnega direktorja Na-rodne banke iz Londona. Kakor poročajo iz Beograda, bo te dni prispel iz Londona generalni direktor Narodne banke gosp. Drag. Novaković, ki je pred tedni odpotoval po nalogu finančnega ministarstva, da nadalju-je pogajanja za naše zunanje posojilo in da informira posojilodajalce o načinu, kako se namerava izvesti stabilizacija naše valute ali kako se nameravajo porabiti sredstva iz tega posojila. O uspehih gosp. Novakovića v Londonu pristojna mesta v Beogradu ne dajejo nikakih pojasnil.

— Veliko jugoslovenske narodne srednje-evropskemu železarskemu kartelu. Naša železniška uprava je po veeh iz Dunaja zad-nje dni oddala srednjeevropskemu železar-skemu kartelu naročilo za 3000 vagonov tratič in železniškega materiala v vrednos-ti 10 milijonov šilingov (80 milijonov Din). Razdelitev tega naročila na posamezna pod-jetja (avstrijska, čehoslovaška, madžarska in poljska) se bo izvršila po kartelnem klju-ču. Družba Alpine Montan bo dobavila 500 vagonov.

— Konferenca srednjeevropskih borz. Ka-kor smo poročali, so se nedavno sestali na Dunaju tajniki dunajske, praške, zagrebške in budimpeštanske borze h konferenci, na kateri se je razpravljalo o enotni ureditvi glede borznega poslovanja. Na podlagi re-zultatov te konference se bo 21. t. m. vrši-la ponovna in širša konferenca, na kateri bodo zastopane vse srednjeevropske borze.

— Nova tržišča za izvoz naših svinj. Po poročilih, ki jih je prejelo ministristvo za kmetijstvo in vode, je bilo zadnje dni pro-danih mnogo naših svinj na tržiščih v Lyo-nu, Curihu in Milanu, in sicer po zelo po-voljnih cenah.

— Znižanje delniške glavnice. Ministristvo za trgovino in industrijo je odobrilo zni-žanje delniške glavnice Splošne stvb. družbe v Mariboru od 10 na 5 milijonov Din po-tom znižanja nominalne delnic od 100 na 50 Din. Znižanje delniške glavnice se ima izvr-šiti na podlagi sklepa občnega zbora od 4. avgusta 1927.

— Konkurs je razglašen o imovini Janka Artmana, trgovca v St. Jurju ob južni Že-leznici, registrovanega pod firmo Franc Kartin, nael. J. Artman (prvi zbor upnikov 21. t. m., oglasitveni rok do 10. junija in gotovitveni narok 25. junija), o imovini Vitorima Dolinskega, trgovca v Celju, Gospo-ska ulica 4 (prvi zbor upn 21. t. m., oglas-rok do 10. junija, ugot. narok 25. junija), ter o imovini Lina-Drage Vrečkove, trgovke v Celju (prvi zbor upn. 21. t. m., oglas. rok do 5. junija, ugotov. narok 11. junija).

— Odpravljen je konkurs o imovini Lote Trautmanove, trgovke v Murski Soboti, ker so temu pritrtili vsi upniki.

— Redni občni zbor Konjerejskega dru-štva za ljubljansko oblast se bo vršil 23. t. m. ob 11. dopoldne v dvorani Kmetijske druž-be v Ljubljani na Turjaškem trgu.

— Občni zbori. Dne 18. t. m. se bo vršil občni zbor Mehanične vrvarne, terlinice la-nu in konoplje ter predilnice, Anton Sinko-vec, d. d. na Grosupljem pri Ljubljani v posvetovalnici Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani (bilanca 1927, znižanje delniške glavnice od 2,5 na 0,25 milijona Din); 20. t. m. redni občni zbor tvrdke A. Westen, d. d. v Celju v družbeni pisarni v Celju-Gabru-ju (bilanca 1927); 20. t. m. redni občni zbor Tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku, d. d. na družbenem sedežu v Celju (bilanca 1927).

— V trgovinski register so se vpisale na-stopne tvrdke: Modic Ludovik, trgovina s lesom in živino na Bloški Polci; Lekarna v Domžalah; Albert Jark, trgovina z mešanim blagom v Gabrju pri Celju; Anton Sfiligoi, trgovina s galanterijskim blagom, papirjem in pisarniskimi potrebščinami v Ljubljani; Josip Susteršič, trgovina s vinom, v Semi-čih pri Medvodah; Karol Sinko, trgovina s perutnino, jajci in sadjem v Slavkovich, Franc

Pri boleznih v grlu, hripavosti glasu, na-hodu — so neobhodno potrebne okusno

ANACOT PASTILE
URS WARDEN
NORWAY
Z
ŽICON
KEJČ

najboljše, najtrajnejše, zato
načelnice!

Marček, trgovina s lesom v Slovenjgradcu; Anton Marček, unparjstvo in trgovina s us-njem in čevljarskimi potrebščinami v Slo-venjski Bistrici; Ivan Zalest, domača žga-narna, izdelovanje in prodajanje likerjev, ruma in drugih vrst domačega žganja na de-belo in drobno v Stanečičah, pošta št. Vid nad Ljubljano; Franc Zalest, kuhanje in prodajanje žganja v Vižmarjihi.

— V sadrži register sta se vpisale na-stopni zadruzi: Poljedelska zakupna zadru-ga, r. z. s. o. z. v Ljubljani in Gospodarska in prometna zadruga v Makolah, r. z. s. o. z.

Položaj na naših borzah

Devizni promet na ljubljanski borzi 18,5 milijona Din. Vojna škoda napreduje.

Ljubljana, 5. maja. Tudi pretekli teden je bil devizni promet na ljubljanski borzi precej živahen. Skupni tedenski devizni promet je znašal 18,5 milijona Din namram 19, 18, 17,1 in 15,9 milijona Din v zadnjih štirih tednih. Tečaj deviz se niso bistveno spremenili. Deviz na Dunaj in Prago sta se napram zadnjemu tednu okrepili, deviza na London pa je za malenkost popustila. Potrebo v devizah na Trst in New York je vsa teden krila privat-na ponudba, deloma tudi v devizah na Bu-dimpešto, Berlin in Pariz, vso ostalo potrebo pa, kakor običajno, Narodna banka. Med efekti so se večje pričele trgovati po od-bitku kupona za l. 1927. (8 Din). Glede na istočasno izdajo gratis — delnic (na 4 stare l. 1927.) notirajo sedaj 105 denar. Od ostalih papirjev je bil zaključen ščetir po 105.

Na zagrebškem efektnem tržišču so se te-žaji Vojne škode gibali ves teden na višini zadnjega tedna. Povpraševanje po Vojni ško-di je nekoliko popustilo, zato je bil tudi promet v tem papirju slabši. Prompna se je koncem tedna trgovala po 437. Investicijsko posojilo pa je bilo ves teden precej čvr-sto ter se je trgovalo po 91,5 — 92. Agrar-ne obveznice so se v početku tedna trgoval-e po 59, proti koncu tedna pa so nekoliko popustile.

Med bančnimi papirji je večje zanimanje za ljubljansko kreditno banko pri tečaju 130 (zaključki). Praštediona se je pri krep-kejši tendenci trgovala po 810 do 812,5. Da-lje so se trgovale Jugobanka po 87 — 88, Srpska po 135 — 140, Hipotekarna po 55,5 in Zemaljska Sarajevo po 144 — 146. Indus-trijske vrednote so bile zanemarljive. Proti koncu tedna se je Slavonija okrepila od 12 na 14, delnice Tvornice vagonov (Brod) pa so se ponovno dvignile od 75 na 85 (za-ključ.). Trboveljska je ves teden notirala skoro nespremenjeno 525 — 530.

Ljubljana. (Prosti promet.) Dunaj 8,0, Berlin 18,

Za Vaše
otroke

Din 58

MILO

Sivi ali drap

Din 189

Krekov
trg

Domače vesti

* Angleški poslanik na lovu v Kranjski gori. Angleški poslanik na našem dvoru g. Kennard in njegov trgovski ataše g. Harvey sta z večerajšnjim jutranjim brzovalom prispela v Ljubljano. Oba gospoda sta se takoj odpeljala z avtom v Kranjsko goro na lov, kjer sta gosta g. Praprotnika.

* Poset francoskih profesorjev. Tekom prihodnjega tedna se bodo nahajali v naši sredi v Ljubljani profesorji francoskih univerz iz Lilla in Strasbourg. Dne 10. maja bo predaval g. Guérin du Guer, profesor na filozofski fakulteti lillske univerze o razmerah v industrijskih krajih na severu Francije, s sklopičnimi slikami. 11. in 12. maja bo imel g. Robert Redslob, profesor mednarodnega prava na univerzi v Strasbourg, naslednje tri predavanja: 1.) Francoska revolucija in mednarodno pravo, 2.) Društvo narodov, 3.) Alizacija (s sklopičnimi slikami). Čas in kraj teh predavanj bomo objavili pozneje.

* Odlikovanja. S kraljevim ukazom so odlikovani: načelnik ministrstva za trgovino in industrijo dr. Rudolf Steinhilber-Sorodolski z redom sv. Save 3. razreda; inšpektor v istem ministrstvu dr. Ciril Žizek z redom sv. Save 4. razreda. Nadalje so odlikovani slovenski šolniki: dr. Ludovik Böhm, direktor trgovske akademije v Ljubljani, z redom sv. Save 3. razreda; ravnatelj trgovske šole v Ljubljani Josip Gogola ter profesorja Pavel Kril in Stanko Premelj na Srednji tehnični šoli z redom sv. Save 4. razreda, strokovni učitelj Josip Beran na Srednji tehnični šoli v Ljubljani pa z redom sv. Save 5. razreda.

* Odlikovanja češkoslovaških državljani. Na predlog min. prosv. so bili odlikovani: prof. kirurgije na univerzi v Bratislavi dr. Stanislav Kostlivy z redom sv. Save 3. razreda; pogodbeni docent za nemški jezik na beograjski univerzi dr. Edmund Schneeweiss z redom sv. Save 4. razreda, lektor češkega jezika na univerzi v Beogradu Otokar Kolman pa z redom sv. Save 5. razreda.

* Izpizemlje v prometni službi. Naš rojak Josip Cugmus, doslej pri generalni direkciji državnih železnic, je imenovan za referenta v komercialnih in tarifnih vprašanjih v prometnem ministrstvu. V območju direkcije državnih železnic v Ljubljani sta imenovana: Ivan Soklič za šefa železniške posaje Kranj in Emilija Jeras za uradnico pri direkciji državnih železnic v Ljubljani. Načelnik komercialnega oddelka direkcije državnih železnic v Ljubljani Ernest Varžazov je stavljen na razpoložnost. Upokojeni pa so uradniki Franc Arko, Franc Rebec, Franc Zorc, Jakob Kovač in Alojzij Nekrep.

* Inženjski izpit iz inženjske stroke je položil na tehniški fakulteti v Ljubljani g. Jože Tiringor iz Slapa pri Trzinu. Mlademu inženjerju čestitamo!

* K usposobljenostnim izpitom, ki so se vršili v času od 27. aprila do 5. t. m. na moškem učiteljskem v Ljubljani pod predstvom ravnatelja Antona Doklerja, se je prijavilo 17 kandidatov in 47 kandidatkin. Usposobljeni so bili: a) za laščino: s. Pavla Dovč, s. Franciška Fras, Ana Simič in Marija Zidar; b) za srbohrvaščino na meščanskih šolah: s. Justina Končič; c) za osnovne šole: Stanko Andolšek, Avgust Binder, Karol Christof, Franc Gruden, Mirko Kokoli, Ivan Kopriva, Franc Lunaček, Josip Novčanec, Celestin Perko- vac, Josip Pirnat, Tomo Podnar, Milan Razen, Anton Robič, Filip Slokan, Stane Šiler, Ivan Zupan in Martin Zeleznik; Ljudmila Andolšek, Marija Anžič, Valerija Bašca, Josipina Cetin, Cirila Erjavce, Marija Ferenčak, Marija Gale, Stana Gerlovič, Terezija Glasener, Marija Gorčič, Angela Gospodarič, Gizela Gregorič, Marija Jerin, Julijana Kadunc, Franja Kokali, Olga Koželj (z odliko), Emilija Kristan, Vida Kuhar, Ana Lavrenčič, Jelica Leban (z odliko), Ana Markelj, Matilda Martinčič, Florijana Mokorel, Marija Ozvald (z odliko), Pavla Perpar (z odliko), Kristina Petek (z odliko), Roza Petelin, Marija Polak, Marjeta Poznik, Antonija Prevec, Antonija Pungartnik, Cecilija Rapč-Jelenc, Antonija Sedel, Ljudmila Sila, Marija Suštar, Julijana Sušteršič

(z odliko), Marija Trtnik, Marija Umnik, Marija Urbančič, Marija Verovšek (z odliko), Elizabeta Vračko in Ferdinanda Završnik.

* Izstop iz naše državljanske zveze. Izstop iz naše državljanske zveze je dovoljen dr. Edvardu Luschnu, bančnemu uradniku na Dunaju, rodom iz Ljubljane; Francu Petku, inž. v Moranu pristojnemu v Sp. Sečovo pri Smarju, ter Luki Antiču, inž. v Pragi, rodom iz Selca v Primorju.

* Sedemstoletnica lavantinske škofije. V sredo in četrtek bodo v Mariboru slovesno proslavili 700 letnico obstoja lavantinske škofije. Cerkvene proslave se udeležijo tudi muncij Pelegrinetti, ki bo slovesno sprejel v sredo ob 14.48. V četrtek bo v stolnici odkritje spominske plošče s slavnostnim govorom in pontifikalno maso.

* Dvojezične tiskovine duhovnega urada deželne bonice v Ljubljani. Kakor nam poročajo, uporablja ta urad še sedaj vedno tiskovino »Zapiske iz rolnice in krstne knjige deželne bonice v Ljubljani« v slovensko - nemški nakladi. Menimo, da je v desetletju po osvoboditvi pač že zanj čas, da se naklada izpremeni.

* Poroka. V petek 4. t. m. se je poročil v Ljubljani g. Mirko Lovšin z gđ. Poldko Cajnko iz zavedne rodbine g. Cajnka, postajenačelnika na Polzeli. — Na Brezjah se je večeraj poročil gosp. Otmar Fritsch, član redakcije »Slov. Naroda«, z gđ. Drago Hafnerjevo. — Novoporočencem iskrene čestitke!

Izbira finih oblek

najskrbnejše izdelave, najmodernejših vzorcev za gospode je samo pri tvrdki F. LUKIČ, LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA

* Smrtna kosa. V Ljubljani je umrla vdova za Apolonija Škerjančeva, katere dom hiša tipično kmečkega slovenskega značaja se nahaja na oglu Bohoričeve ceste in ulice Na zavrtih. Pokojnica je bila mati pesnika in pisatelja Ivana Škerjanca, ki ga je pokopila v 29. letu letika. Ivan Škerjanec je plodovito sodeloval kot podlistar v »Slovenskem Narodu«, kot urednik v nekdanjem (Hilbarjevem) celjskem »Koledarju«, ter je priloževal pesmi v duhaški »Vesni« in v »Ljubljanskem Zvonu«. Podpisoval se je Iv. S. Mrakov. »Pri Mrakovih« se namreč imenuje njegov dom. Pokojnica je bila inteligentna in odlično narodna žena. — V splošni bolnici je umrl ključavničarski pomočnik g. Anton Baloh, pogreb bo danes 6. t. m. ob 15.30 iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. Blag jima spomin, prizadetim naše sožalje!

* Dvojni jubilej. Danes praznujeta g. Rafko Thaler, veletržec v Škofji Loki, in njegova soproga g. Režika, rojena Jurunova, v krogu svojih otrok Radeta. Jelice ter Melite, ki vneta sodelujejo pri Sokolu, 65-letnico obstoja svoje manufakturne trgovine. Obenem praznujeta tudi svojo srebrno poroko. K obema jubilejem iskreno čestitamo!

* Upravni in nadzorni odbor Slovenskega kulturnega društva »Triglav« je na svoji plenarni seji 30. aprila t. l. vodil iz društvene blaginje za nesrečne žrtve potresa v Bolgariji skromni znesek 100 Din z načelom: »Odprli roke, odprli srce, odprli bratovske solze«

* Sombor zahteva deložacijo vojaštva. Mestna občina Sombor je pri tamkajšnjem sodišču vložila zahtevo, da se volajoči izseli iz vojašnice »Kralja Petra« do 1. novembra letos. Mestna občina motivira zahtevo z navedbo, da ministrstvo vojske in mornarice že od leta 1920 ni plačalo nikake najemnine za poslopje, ki je last občine. Dolg na najemščini znaša 2.500.000 dinarjev.

* Razširjenje telefonskih central. Po odredbi ministrstva pošte in brzojav se bodo letos primerno razširile telefonske centrale v Celju, Sevnici, Novem Sadu, Novem Vrbsu, v Brodu in Vinkovcih.

* Za kemike in tehnologe. Za kemijske laboratorije pri direktoratu javnih železnic v Ljubljani, Zagrebu in Subotici je treba tri kemikov ali tehnologov z dovršeno fakulteto — pripravnikov. Prošnje naj se vložijo pri strojnem oddelku generalne direkcije državnih železnic v Beogradu, Vojkovičeva ulica 2. do 15. maja.

* Natečaj za zdravnike. Pri higijenskih zavodih v Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu, Nišu, Skoplju, Sarajevu in Trogirju je razpisan natečaj za popolnitev šestih zdravniških mest za medicinsko statistiko. Kandidatom gre poleg prejemkov po uradniškem zakonu specialna doklada, tako da znašajo njih skupni prejemki v prvem letu do 4000 dinarjev na mesec. Prošnje naj se vložijo pri strojnem oddelku generalne direkcije državnih železnic v Beogradu, Vojkovičeva ulica 2. do 15. maja.

* Sprejem gojencev v artiljerijsko podčastniško šolo v Mariboru. V oddelku artiljerijske podčastniške šole v Mariboru se sprejme letos 150 mladeničev. Interesente opozarjamo na tozadevni razpis v 43. številki »Uradnega lista«.

* Absolventi juristične fakultete, ki hočejo opraviti državoslovni državni izpit tekem poletnega semetra 1927/28., se opozarjajo, da se javijo najkasneje do 15. maja t. l. ob torkih od pol 12.—12. ure pri predsedniku komisije g. Kremenšku v palači velikega župana pritličje, soba 1, vhod z Erjavčeve ceste 13. Poznejše prijave se ne bodo sprejemale.

* Najbednejši med bednimi. Prejeli smo: Staroupokojenci smo najsrečnejši ljudje v državi. Pri nas se je vse spremenilo, samo naša pokojnina je ostala kronska. Kakor je bila v Avstriji. Prejšnja leta in vseskozi do lanskega skupščinskega volitev so poslanci in časopisi izkazovali neljubno luč na naše stanje zboljša, in v skupščini so sklenili, da se prevedejo kronske pokojnine v dinarske. Ta beraški dar naj bi se nam bil nakazoval že lansko leto. Al je kdo že kaj dobil? Nihče! Sklep v skupščini je bil sprejet, glavna kontrola je izplačila zadržala. Prevodba se ni izvršila, ker se noben krst resno ne zavzame za nas, pač pa smo dobili davke. Ni dovolj, da so nam požrl v proračunu odmerjene zneske, sedaj so začeli še glodati naše beraške pare? Srečni so le tisti staroupokojenci, ki so šli živat pokojnino na britof. Naša beda je tolika, da ponovno, čeprav brejpno, pozivamo poslance, naj se enkrat resno zavzamejo za to, da se nam izplačajo vsaj tiste borne pare, ki so nam že dovoljene.

* Upravičena pritožba tobačnih trafikantov. Prejeli smo: Ljubljanska tobačna tovarna izdala svoje izdelke trafikantom v ograjenem prostoru med tovarno in mitnico na Traški cesti. Tam se zbirajo odjemalci z nahrbtniki, ročnimi vozčki ali s konjsko vprego. Tu se odigrava milijonski promet, toda vodstvu tobačne tovarne, oziroma monopolne uprave v Beogradu se ne zdi vredno, da bi napravilo čisto primerno nakladišče za množice, ki prinašajo milijonske vsote. Tako nakladišče bi bilo nujno potrebno, da bi mogli odjemalci med čakanjem biti pod streho, kjer bi tudi živino privezali. Prava sramota za bogato monopolno upravo je, da morajo ljudje, ki ji donajajo milijone, posedati pri vsakem slabem vremenu po stopnicah, ali pa tavaljo z nahrbtniki okrog kakor sivolčasno berači pred Uršulinskim samostanom, čakajoč na kosto.

* Savski Brestovec je postal zopet Rajhenburg. Naziv železniške postaje Savski Brestovec je, ustrežajoč želji tamkajšnjega prebivalstva, izpremenjen v prejšnji naziv Rajhenburg.

* Kolonialno blago prihaja preko naših pristanišč. Večar je prispela v Split s Cosulichevim preokceanskim parobrodrom prva pošiljka kolonialnega blaga s Kanarskih otokov za nekatere beograjske trgovce. Nadalje pošiljke se pričakujejo. Doslej je kolonialno blago, namenjeno za Jugoslavo, prihajalo preko Trsta s posredovanjem italijanskih trgovcev. Sedaj, ko smo se osamosvojili od italijanskih trgovcev, bo blago prispelo direktno preko naših pristanišč.

* Občni zbor občinskega odbora UJNZB Ljubljana se bo vršil 6. t. m. ob 8. ujurju v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, Miklošičeva cesta. In ne v Mestnem domu, kakor je bilo objavljeno v strokovnem glasilu. Pozivamo članstvo, da se občnega zbora v čim večjem številu udeleži.

* Planincem. Večar je bila otvorjena spodnja kočna na Golici, ki bo odprta vse poletje ter bo dobro oskrbovana in založena z vsem potrebnim.

* Binkoštni izlet v Salzburg. München. Innsbruck bo priredil Gospodarski procvit. Ljubljana, Resljeva cesta 13., od 25 do 30. t. m. Skupni stroški 1500 Din. Prijava do 10. t. m.

* Nov tednik. V Splitu prične t. dni izhajati nov tednik »Savremeni vidici«, ki se bo bavil s svobodnimi socialnimi in kulturnimi vprašanji.

* Skovirje. Izšla je 8. številka »Skovirja« ki je prav pestra in raznovrstna, da se človek, ki si požel lahkega razvedrila, gotovo ne dolgočas, ko jo vzame v roke. Številka napoveduje, da bo začel v »Skovirju« v kratkem izhajati zanimiv roman. List stane 15 Din četrtletno itd. Uprava je v Rožni dolini pri Ljubljani.

* Nagelov vzorec »dečve«. Ustrežajoč interesom občinstva objavljamo, da je slikal nagelov vzorec »dečve« naš narodni slikar M. Gaspari po zamislih g. M. Saričeve. Jugoslovenska Matica je vzorec kot pravilno naroden potrdila. Vzorec je kot narodna lastnina zavarovan doma in v inozemstvu.

* »Dečva«. Tem potom sporočamo vsem naročnikom izvršene »dečve«, da smo pričeli z razpošiljanjem ter jo bomo do konca meseca vsem doposlali. Propaganda »dečve«, Kongresni trg 4-1, nad Obrtno banko.

Tako nežno je in čisto

skozi in skozi parfimirano, prijetno osvežujoče, svetlo v barvi. Lepo zavito. Elida kvaliteta, najprihljubljenejša milo, favorit vseh.

ELIDA Favorit MILO

* U znaku preporoda. Pod tem naslovom je t. dni izšla v Sarajevu obsežna knjiga, ki obsega znatno množico dokumentov o delu in uspehu Vidovičevega prosvetno-etičnega pokreta v narodni. Razen revije »Novi vidici« in »Novi čovjek« je Vidovičev pokret nedavno ustanovil tudi kmečki list pod naslovom »Kultura sela«. Petrovičeva knjiga »U znaku preporoda« je važna za našo kulturno zgodovino in bodo radi posegali po njej vsi prijatelji tega prosvetno-etičnega pokreta.

Turisti, lovci
vse športne in lovske potrebščine
priporoča
P. Magdič, Ljubljana
Oglejte si izložbe

* Zrebanje loterije Jadranske straže. Prvo zrebanje loterije Jadranske straže se je vršilo 1. maja pri direktoratu državnih dolgov v finančnem ministrstvu. Izrebanih je bilo 2250 dobitkov v vrednosti 400.000 Din. Glavni dobitki so padli na sledeče serije in številke srečk: serija A št. 7551 avto, št. 5438 pianino, št. 14.798 motokoli, št. 22.359 potovanje in 15 dnevno bivanje v Dubrovniku; št. 18.010 ženska zlata ura; serija B. št. 43.838 potovanje London-Pariz-Nica, št. 24.652 potovanje in 15 dnevno bivanje v Dubrovniku; serija C. št. 14.191 potovanje in 15 dnevno bivanje v Splitu št. 4524 moška zlata ura, št. 87.561 ženska zlata ura; serija D. št. 10.802 potovanje in 15 dnevno bivanje v Splitu; serija E. št. 26.488 potovanje Praga, Varšava, Bukarešta. št. 6819 potovanje v Beograd-Nica. št. 47.671 potovanje in 15 dnevno bivanje na Sušaku; serija F. št. 13.484 potovanje in 15 dnevno bivanje na Sušaku in serija G. št. 3131.514 moška zlata ura Neizrebane srečke naj se hranijo do glavnega zrebanja, ki se bo vršilo 7. in 8. septembra.

* Sin ubil lastnega očeta. Policija v Subotici je prišla na sled groznemu zločinu. Pred dvema mesecema so našli posesnika Ivana Bačiča v Bikovcu v njegovi sobi v mlaki krvi. Prva ga je opazila njegova žena, kateri je sin končno priznal, da je s pomočjo dveh hlapcev ubil svojega očeta, s katerim je živel v pogostih prepirih. Mati je nekoliko časa oklevala, končno pa je vendar o zadevi obvestila policijo, ki je sina in oba hlapca aretirala. Vsi trije tale. Predvčerajšnjim je bilo truplo umorjenca ekshumirano. Komisija je ugotovila, da je bil Bačič umorjen; imel je s sekro razbito lobanjo. Policija išče sedaj zdravnika, ki je dopustil pokop umorjenca.

* Naš rojak v Južni Ameriki reši življenje potapljalčemu se Poljaku. Pišejo nam: Naš rojak France Weiss je potegnil na veliki petek po hudem naporu in z veliko nevarnostjo za lastno življenje iz valov reke Salado pri mestu Esperanza, provinca San-

Slovo!

Dobro ste zadel. Vi pravičniki! Ne veste pa, da maščevanje ni Vaše in da Drugi povrne?

Ker Vas resnica v oči bode, ste potvrdili dejstvo, samo da ste dosegli svoj namen. Izgovarjate se z neresnico. Ko odhajam iz Ljubljane, kličem vsej beli Ljubljani v slovo in pozdrav lep, iskren in prisrčen — Zdravo!

Joško Peršič.

STRAŠII! KJE? DUHOVI!

V kinu Ideal Nepopisen strah
spreletava prelepo Lauro la Plante
v senzacionalnem filmu

Grad strahov

Starinski grad s tajinstvenimi pošastmi. — Špijoni in skrivnostni ogleduhi. — Bogata dedščina in lepa dedinja. — Težki pogoji podelitve. — Razkrinkani lopovi. — Kazen.

Predstave danes ob: pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri

VSI V
KINO IDEAL

VSI V
KINO IDEAL

Valec slučajnih smrtnih neizgovorljivih 249 oseb: ponesrečilo se jih je zaradi različnih poškodb 120, utonilo jih je 56, opeklo se jih je 16, po nesreči se jih je zadušilo 12, vlak je povzročil 8, v rudniku se jih je ponesrečilo 6, zmrznilo jih je 6, po nesreči je bilo ustrlelih 5, strela je ubila 4, električni tok je ubil 4, umrlo jih je zaradi avtomobilne ali motorne nesreče 5, izkrcavale so na porodu 3, po nesreči so se zastrupile z alkoholom 3. Samomor je izvršilo 15, na alkohol 3, naldena ročna granata pa je ubila 1 osebo. Samomor je izvršilo 95 oseb: obehlo se jih je 37, ustrelilo se jih je 19, zastrupilo se jih je 16, utonilo se jih je 9, skočilo jih je pod vlak 9, skočilo sta skozi okno 2, usmrtila se je z električnim tokom 1, ranila si je srce 1 in prežala si je sapnik 1. Umorjenih in ubitih je bilo 36 oseb: zabodenih v tepežu je bilo 20, ubitih je bilo 9, ustreljeno so bile 4, dete sta umorili 2, umorjena pa je bila 1 oseba.

ITO — zobna pasta najboljša.

* **Rogaška slatina**, najbolj renomirano zdravilsko proti boleznim žolodca, čreves, mehurja, žolodčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Izven glavne sezone izredno nizke cene. Zahtevajte prospekte!

* **Pri neenakem krvnem toku**, boleznih srca, nadihu, razdražljivosti živcev migreni, slabem spanju, vam povzroča raba prirodne grenčice »Franz-Josef« redno telesno odvajanje, zmanjša velik krvni pritisk in poveča odpornost. Najznamenitejši zdravnik ki tega stotletja so vodo »Franz-Josef« z velikim uspehom porabljali. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijah trgovinah.

Za dame neobhodno potrebno idealno desinfekcijsko sredstvo Sanofom se dobi v vseh lekarnah in drogerijah. Stalna zaloga v Mariboru: drogerija M. Wolfram naslednik M. Kanc, Gosposka ul. 33.

* **Tamoli priznano sredstvo** proti molom, dobite v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvajalec »Chemotechnica«, Ljubljana, Mestni trg 10 (na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne).

* **Birmanske ure, veržice, obeske, uhane** itd. v veliki izbiri in po najnižji ceni kupite najugodnejše pri tvrdki Ed. Škopek, Ljubljana, Mestni trg 8.

* **Za desinfekcijo uporabljamo** najboljšo Sanitol. Zahtevajte v lekarni in drogerijah le originalne steklenice! Proizvajalec »Chemotechnica«, Ljubljana, Mestni trg 10.

* **Vedno najnovše dunajske bluze, krasne otroške obleke**. Kristoflič - Bučar, Stari trg.

* **Obleke kemično čist**, barva pilsira in lika tovarna Jos. Relch.

Iz Ljubljane

* **Prilodnja sela občinskega sveta** Ljubljane se bo vršila v torek 8. t. m. ob 18. na dnevnem redu bodo med drugim naslednja poročila: o nakupu Nušakove vojašnice; o pravilniku o kreditih za zgradbo malih stanovanjskih hiš; o ustanovitvi stanovanjskega urada; nadalje nudi predlog občinskih odborov Tavčarja in Kreka glede podpore mestne občine Ljubljane za po potresu prizadeto prebivalstvo v Bolgariji ter nudi predlog obč. odbornika Rebeka glede pobiranja mestne užitnine na kolodvorih ter samostojni predlog obč. odbornika Šterka glede reorganizacije uradnega poslovanja na mestnem magistratu.

* **Slovensko zdravniško društvo** v Ljubljani je priredilo nedavno družben večer v proslavo socialne misli med zdravniškim povodom 25-letnice šefzdravnika dr. Zajca v službi socialnega zavarovanja. Dobro obiskan večer je potoke v najboljšem razpoloženju, ki ga je ves čas vzdrževal odlični zdravniški orkester s strumnim izvajanjem izbranih koncertnih komadov. V pozdravnem govoru je označil predsednik društva veliki pomen socialnega zavarovanja, v katerem so se pokazali zdravniški za največje prijatelje delavstva. Predsednik Zdravniške zbornice mestni fizik g. dr. Rus je opisal velike zasluge dr. Zajca za organizacijo socialnega zavarovanja ter naglasil njegovo vzorno poštenost in izvirnost v izvrševanju taj. poslov Zdravniške zbornice. Veterani socialnega zavarovanja, častni predsednik in primarij dr. Gregorič je očrtal kraško zgodovino socialne zaštite in ugotovil velikanski napredek izza njegovih časov, nakar je občinski odbor dr. Breclj predstavil ljubljana kot kolego in prijatelja, osobito pa kot uspešnega vzgojitelja zdravniškega naraščaja v pojmovanju socialne dolžnosti. V zahvalnem govoru je prikazal šefzdravnika dr. Zajca socialno zavarovanje s tako svetlega stališča, da so stopile vse sence v ozadje. Ponosno je poudaril slavljence, da so med Slovenci zdravniški prvi stan, v katerem je skupni socialnodružabni interes premagal vsa druga nasprotja in ga zli v enotno družino, enotno tudi v socialni zavesti s svojim ljudstvom. Dobra volja je priklopila do vrhunca ob resni latinski čestitki dr. Dereanija, ki jo je nato s svežim humorjem prestavil v šaljivo in dovpljeno slovensko. Ognjevit »jazze« medicinec je zaključil uspešno prireditev, neumorno pozivajoč k starim in moderam plesom veselo rajaloče pare.

* **Šentjakobska knjižnica** v Ljubljani, Stari trg 11, je izposodila meseca aprila 1928 3259 strankam 12.073 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od 4. do 8. zvečer in izposoja slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, poljske, francoske, angleške, italijanske, nemške, esperantske knjige in modne liste vsakomur, kdor se zadostno legitimira. Na razpolago novi popolni tiskani imeniki knjig, ki jih kupi, da si napiše številke knjig doma.

* **Društvo »Trgovska akademija«** v Ljubljani ima v četrtek dne 10. t. m. ob pol 6. uri popoldne v dvorani zbornice TOI svoj redni občni zbor. Na dnevnem redu je poleg poročil funkcionarjev in volitev novega odbora tudi važna točka: Ustanovitev štipendij za absolvente trgovske akademije za praktično izobrazbo v inozemstvu.

* **Jadranska straža**. Občni zbor občinskega odbora Jadranske straže v Ljubljani se bo vršil v petek 11. t. m. ob pol 21. v restavraciji »Zvezda«.

* **Zveza stavbnih zadrug, r. z. s. o. z.**, je imela 4. t. m. svoj redni občni zbor. V načelnstvu so bili ponovno soglasno izvoljeni gg. Anton Kristan in Emil Podkrajšek (Stan in Dom), dr. Muys-Spiller (Vrt in Mir), železniški uradnik Osredkar (Bajtar), upokojeni poštni inšpektor Klemenčič (Dom) ter ravnatelj užit. zak. Zupan (mestni uslužbenec). V nadzorstvo so bili poklicani: Čebular (Delavski Dom, Šiška) inž. Malašek (Stavbna zadruga javnih nameštencev, Novo mesto) in Anton Cugrič (Stan in Dom za Gorenjsko, Jesenice). Občni zbor je soglasno sklenil prirediti anketo o gradbeni akciji občin in oblastev ter zadrug, ki se naj vrši 10. t. m. v Ljubljani v mestni posvetovalnici. Povabilo se na to anketo vsi prizadeti javni čimtelji in vse stavbne zadrug.

* **Oblastnemu, oziroma cestnemu odboru**. Z Viča nam pišejo: Odborniki cestnega odbora na Viču menda ni neznano, v kakšnem obupnem stanju je mostič na potoku Curnovec, to je na deželni cesti z Viča skozi log do Vnanje Gorice. Mostu preti resna nevarnost, da se sesede in potega s seboj še kakšno žrtev. Kje tiči vzrok da ne pride do naprave novega mostu, ker popraviti ga itak ni več mogoče. Ali se res čaka na katastrofo in živalske ali celo človeške žrtve. Zakaj se ne prične takoj z delom, ki je neodložljivo? Most bi moral biti najpozneje do konca t. m. gotov, ker prihodnji mesec se prično košnje a kje naj posestniki vozijo seno? Ako leži krivda na cestnem odboru, naj se ta takoj zagne, ako pa spada zadeva v kompetenco občinskega odbora, pozivamo tega, da nemudoma vse potrebno ukrene, da se napravi nov most.

Novosti za pomlad in poletje

v raznih svilih in pol svilih, v volnenih di lenih, poldilenih in druge najmoderneje stvari v veliki izbiri — Vam nudi tvrdka JOS. SNOJ, LJUBLJANA, Prečernova 3.

* **Vič — Bolgarom**. Odbor Rdečega križa priredi v nedeljo dne 13. t. m. ob 8. zvečer v Sokolskem domu na Viču, zabavni večer s pestrim programom. Sodelujejo vse viške prosvetne organizacije ne glede na strankarsko pripadnost. Točnejši spored objavljamo pozneje.

* **Kolesarje opozarjamo**, da se za danes napovedane dirke »Sorec« št. Viču vrše od vsakem vremenu. Začetek točno ob 14. pred gostilno »Slepč Janez« (km 4.2).

* **Življenje v pragozdovih Amerike**. Samo še danes ob 11. uri dopoldne bo predvajala v prostorih kina Maticice poučni film »Življenje v pragozdovih Amerike«, ki predkaša po svojih lepih slikah in po zanimivih vsebini vse doslej predvajane kulturne filme. Najrazličnejše živali, način njihovega življenja, tropsko rastlinstvo, bogastvo narave je opisano v tem kratkem delu na najnovejši način. Opozorjamo ceneno publiko, zlasti šolske kroge in mladino, naj ne pozabijo posetiti ta spored. Cene 2 do 8 Din.

Danes velika poštna tombola z godbo ob 3. popoldne na Kongresnem trgu

* **V Spodnji Šiški**, v Knezovi ulici 19., sva otvorila gostilno pri »Nikotu«. Cenjenemu občinstvu se toplo priporočava. — Niko in Mici Malgar.

* **Odborniki in odbornice društva »Skrb za mladino«** prosim, da se danes udeležite pogreba umrle naše bivše podpredsednice gospe Leni Šelkove. Pogreb se bo vršil ob pol 16. uri iz Bohoričeve ulice. — Tajnik.

* **Mladinska akademija društva »Skrb za mladino«**. Uprava Narodnega gledališča nam je v zadnjem hipu sporočila, da se naša akademija ne more vršiti, ker je lutri popoldne generalna skušnja »Hermana Celiškega« Ker društvo »Skrb za mladino« ne zadene tu ničaka krivda; vljudo prosmo, da nam ceneno občinstvo oprost. Akademija se bo vršila prihodnjo nedeljo 13. t. m. — Odbor.

* **Jurjevanje na Ljubljanskem gradu** je zaradi slabega vremena preloženo na prihodnjo nedeljo 13. t. m.

* **Policijski drobiž**. Od petka na soboto so bili priljubljeni policijski naslednji dogodki: 1. poškodba tuje lastnine, 1. telesna poškodba, 2. prestopka kaljenja nočnega miru, 1. prestopak pljanosti, 1. popadljiv pes ter 9. prestopkov cestno-policijskega reda. Arretirana je bila neka Nežka G. zaradi tatvine 520 Din, dalje neki krošnjar in berat France.

* **Kruh mi je prevrnil v blato**. Delavec Ivan Ravnikar, uslužben pri peku Antonu Grčarju na Poljanski cesti, je pustil predvečernim jutrat z kruhom naložen voziček na prostoru med hodnikom ter tramvajskim tračnicami pred škofijo. Ob istem času je privozil po tramvajskih tračnicah delavec France D. z vozom gramoza. Ker ni mogel mimo s kruhom naloženega vozička, ga je to tako ujezilo, da je skočil k vozičku ter prekrnil kruh v blato. Interventirali je moral stražnik, ki je Franceta legitimiral in bo moral ta svoje dejanje zagovarjati pred sodiščem.

* **S kamnom ga je obdelal**. Progovni čuvaj Rok Vilfan je zapazil predsočnočnim na stranski progi v Dravljah pod nekim vagonom neznanega človeka. Opozoril ga je, naj se umakne s proge. Ker pa možki, v katerem je med tem spoznal v Dravljah stanujočega delavca Petra K., ni hotel poslušati njegovega opozorila, ga je potegnil izpod vagona za nogo. Petru pa nlegov prijem ni bil nič kaj po godu, zaradi česar se

je med obema razvnel boj. Koncem koncev je Peter pobral velik kamen ter ga zažugal Vilfanu z vso silo v glavo. Vilfanova poškodba je precej težka, tako da je moral iskati zdravniške pomoči.

* **Opasna štiriperna detelja** pod ključem. Po mestu se je klatila že mesece štiriperna detelja delamrznih tipov, ki ima na vesti neštevilne male tatvine. Te tatvine v mnogih primerih niti naznanjene niso bile in jim je prišla policija na sled šele sedaj, ko je zlikovce aretirala. So to 20-letni delavec Janez M., 18-letni Maks J., 20-letni Pavle P. ter enako stari Albin P. Vsi štirje so po navadi prenočevali pod različni kozolci, oziroma v skednjih v ljubljanski okolici. Pri tatvinah v raznih trgovinah, trafikah, mesarskih in branjevskih stojnicah so navadno prakticirali tako, da so nastopili skupno ter sta dva motila prodajalca, druga dva pa hitela basati v žep cigarete, jestvine, včas pa, ako je šlo prav po sreči, tudi gotovino. Janeza so prišli stražniki na Dunalski cesti, kamor sta ga pripodila dva dijaka, ki ju je opozorila na tatu trafikantra Marija Flandrova v Kolodvorski ulici. Janez je namreč v družbi z vsemi tremi ukradel malo prej Flandrovi nekaj cigaret ter cikaretnih ustnikov. Ostale tri so prišli detektivji v neki gostilni na Cankarjevem nabrežju, ko so po tatvini pri Flandrovi skušali okrašt še nekake starinarja na Gallusovem nabrežju.

* **Pokvarjenka**. Iz splošne bolnice je bila včeraj izpuščena po ozdravljenju prav nesrečne bolnišni komaj 16 let stara, vendar že znana prostitutka Marija K., doma iz Zg. Kašlja. Ko je bolniška sestra prinesla iz skladišča v sobo njeno obleko ter okrog 2000 Din vredno obleko enako odpuščene Franje T., je pokvarjenka že izrabila priliko. V hipu se je oblekla sama, istočasno pa pograbila obleko svoje tovarišice, se izmuznila na hodnik, od tam pa na dvorišče in skozi sprejemno poslople na cesto. Ubežnico so v bolnici pogrešili, ko je bilo že prepozno in ko je bila z ukradenko obleko že bog zna kje. Franciška T. je morala, čeprav zdrava, ostati še nadalje v bolnici, ker ni imela civilne obleke. Mlada tatlica Marička K. je bila tekom letošnjega leta zaradi tatvin že 4krat aretirana ter je presedela tekom letošnjega leta skoro dva meseca zapora. Zdjaj jo iščejo varnostni organi že petič.

* **Mestna zastavljavnica** naznanja, da se bo vršila tomesčna dražba v septembru 1927 zastavljenih predmetov v četrtek dne 10. t. m. ob 15. uri v uradnih prostorih v Prečni ulici.

* **Krasne obleke in bluze** dobite najceneje v trgovini Tomšič, Sv. Petra c. 38.

Birmanske obleke

svilene, etamine, popelin v veliki izbiri ter vseh velikosti že od Din 90 naprej kupite edino le pri tvrdki

BELIHAR & VELEPIČ

Ljubljana, Mestni trg 13.

— Oglejte si izložbe! —

Iz Maribora

* **Ljudska univerza** in Zensko društvo v Mariboru priredita v četrtek 10. t. m. v veliki dvorani Uniona bolgarski koncert v prid ponesrečencem po potresu v Bolgariji. Sodelovali bodo gospa Carigradska, gosp. Gospodinov in gosp. Krajec (bariton).

* **Ljudska univerza** v Mariboru. V ponedeljek ob 8. zvečer bo predaval umetnostni zgodovinar gosp. monsignor Steska iz Ljubljane o našem slikarstvu v 19. stoletju, t. j. renesančni in baročna doba. Predavanje bodo obrazilo lepe eksiopitne slike.

* **Zaobljuba okrajnih cestarjev**. Dne 30. aprila so bili zaobljubljeni vsi okrajni cestarji okraja Maribor kot javni organi in nosijo kot taki službene čepice, označene z znakom OM.

* **Umetniška razstava Trstenjak - Pirnat**. Z razstavo akademskega slikarja Trstenjaka, ki se odprla danes dopoldne v mali dvorani Uniona, je združena tudi razstava mariborskega kiparja in slikarja Pirnata.

* **Mariborski stanovnjaki** najemniki so imeli v petek zvečer javno sejo odbora svojega društva. Popolnoma napolnjena dvorana Gospodarske zadrugne banke je pričala, kako važen problem je v Mariboru stanovanjska zaštita, ker so se seje udeležili društveni člani iz vseh stanov od najvišjih državnih uradnikov do najbednejših upokoencev, invalidov in delavcev. Vse je priglasila enaka skrb, da dobe točne informacije o vprašanju, ki je zanje življenjskega pomena. Ker »Službene Novine«, v katerih je izšel novi stanovnjaki zakon, niso do spele, je višji ravnatelj gosp. Vrabl na podlagi besedila, ki je izšlo v slovenskih in arbskih listih, podrobno razložil določbe novega zakona. Veliko ogorčenost je vzbudilo dejstvo, da je novi zakon tako površen, da se niti ne more reči, kdo je sploh zaštiten in da bodo morali mariborski najemniki plačevati zvišano deseterkratno najemnino tudi za nehičijenska stanovanja, ker naše mesto ne šteje nad 50.000 prebivalcev. Posebno so se opozarjali najemniki, da se sme na 10kratni predvojni znesek zvišati s 1. majem samo čista najemnina, dočim se eventualne občinske davštine (gostališna, vodarina, kanalake pristojbine) morajo plačevati v iznosu, kakor so dejansko predpisane. Magistratni uradnik gosp. Kramberger je nato obširno poročal o intervencijah delegatov najemniškega društva v zadnjem tednu aprila v Beogradu. Njegovo poročilo je vzbudilo mnogo ogorčenja, pa tudi veselosti, ko je popisal težave in nezdružne razmere, v katerih je nastal novi stanovnjaki zakon.

* **KIFFMANN Maribor št. 36-b** prinaša kot prvi na trg najnovjši pridobiti žvčarske urarske industrije. Razpoložljivi je že začet le ure, ki niso ne le nena vadno poceni, temveč v letini tudi dobre Zelo pripravne za birmansko darilo. Ilustrovani cenik pošlje na zahtevo brezplačno.

* **Kesreka pri delu**. V Ljutomeru se je smrtno ponesrečil znani narodni obrtnik klepar gosp. Rižnar. Popravljaj je pri Sini goju žlebo. Ko je stal na lestvi pri strehi, mu je spodrsnilo, sgrabil se je za električno napeljavno, padel na tla in na mestu obležal mrtve.

* **Radioemanacijsko termalno kopališče 36° do 38°C DOLENJSKE TOPLICE** (Toplice pri Novem mestu), postala Straža—Toplice dolenske železnice, ozdravljeno sigurno revmatizem, nevralgije, (ishias), kruske bolezni, ostarlost itd. Vsaka tukašnja kura čvrsti in pomlajuje. Uspehe tega že stotletja starega zdravilišča ne doseže nobena druga toplica. — V predsezoni in posezoni znatno znižane cene — 20 din z vsem pavšalom 1200 Din. Sezona od maja do oktobra. Železnični popusti. Pina restavracija. Zahtevajte prospekte.

Ljubljanska porota

V ponedeljek, dne 7. t. m., se prične poletno porotno zasedanje. Poleg starca Jakoba Preka, ki je tat iz navade in katerega razprava še ni določena, se bo moralo zagovarjati 8 obdolžencev.

Prva razprava bo v ponedeljek proti Antonu Kastelcu radi umora; predsedoval bo podpredsednik dež. sodišča Keršič, Kastelca bo zagovarjal odvnetik doktor Gruden.

Drugi dan se bosta vršili dve razpravi in sicer proti Petru Prantaru radi poverbe in Franci Pravstovi radi hudodelstva goljufije.

V sredo, dne 9. t. m., se bo morala zagovarjati Marija Streharjeva tudi zaradi goljufije.

V torek bo predsednik razpravi viš. dež. sodni svetnik Mladič, v sredo pa višji svetnik Antloga. Prantarja bo zagovarjal dr. Papež, Pravstovo Milčinski, Streharjevo pa dr. Svigelj.

V četrtek, dne 10. t. m., bo sedel na porotni klopi Jože Medved radi hudodelstva oskrumbe in posilstva. Predsednikovo mesto bo zavezal svetnik dr. Gradnik, zagovarjal bo pa oboževca dr. Svigelj. Ta razprava bo tajna. Dalje bo ta dan zanimiva razprava proti Janezu Selanu, ponarejevalcu denarja. Zagovarjal ga bo dr. Fran Novak.

V petek dne 11. t. m. se bo zagovarjal Stanko Kuralt radi uboja, v soboto 12. maja pa Pepca Ramovševa.

Kuralta bo zagovarjal dr. Fran. Ramovševa pa Milčinski. V petek bo predsednik razpravi višji svetnik dr. Kaiser, a v soboto pa svetnik dr. Gaber.

Iz Jesenic

* **Peron jeseniškega kolodvora** že delj časa vzbuja pozornost potujočih zbog svoje obširnosti, čistote in bujne zelenja. Te dni smo bili zelo prijetno presenečeni, zlasti ob prihodu češkoslovaških uradnikov, kajti po vsej dolžini perona so bile izvešene lične in raznobarne cvetlične šare z raznovrstnim cvetjem, ki bodo v kratkem premešene na srednji peron, za glavni peron pa se izdelujejo druge še mnogo bolj lične. Veliko pozornost vzbujajo na restavracijskem delu perona šesteri krasni cvetlični postavki v obliki 1 meter visokih cvetličnih vaz v premeru pol metra širine, sestavljene iz same prsti, iz katere poganja cvetje naslednjih rož: dracena, indivisa, pelagonija visoka in viseča, kapucinke, lobelije, chiverije in sedune, ki jih je dobavil tukašnji trgovski in umetni vrtnar g. Josip Brečko. Priznati moramo kolodvorskemu restavraterrju gospodu Ozvaldu, da ima izborni okus, kajti tekom let je izpremenil prejšnji enolični restavracijski del perona v pravi cvetlični gaj, katerega krake poleg zelenja še krasne brezštevne slike naših najlepših pokrajin in gorskih vršicev, tako da lahko upravičeno trdimo, da je jeseniški peron eden najlepših v državi. Na tuje, ki potujejo skozi Jesenice iz raznih držav, napravi to gotovo zelo prijeten utis.

Iz Novega mesta

* **Nabori v novomeškem srezu** so bo do vršili v Novem mestu 14. t. m. za občine: St. Peter, Gorenje polje in Orehovo; 15. t. m. za občine: Mirna peč, Črmošnjice; 16. t. m. za občine: Brusnice, Toplice in Bela cerkev; 17. t. m. za občino: Smihel-Stopiče; 18. t. m. za občino: Novo mesto, Poljane in Prečno; v Trebnjem: 19. t. m. za občine: Trebnje, Mirna in Velika Loka; v Žužemberku: 21. t. m. za občine: Dvor, Ajdovec, Ambrus, Zagradec in Dobričice; 22. t. m. za občine: Žužemberk, Sela-Sumperk in Smuka.

* **V dobi davčnega vijaka**. Dne 14. t. m. se bo vršila pri okrajnem sodišču v Novem mestu dražba malega kmetiškega posestva v Vinji vasi. Najmanjši ponudek znaša 6407 Din.

* **Koncert podružnice Glasbene Matice**. 1. maja se je vršil pod vodstvom novega pevovodje g. A. Fakina koncert novomeške podružnice Glasbene Matice. Sicer podjeten in ambiciozen zbor nas ni povsem zadovoljil. Pesmi, ki jih je zbor izvajal, so prav dobri, in bi jih je, če bi se izvajale, kot bi bilo treba. Sokolski sionski orkester je odlično in prečno podal fantazijo iz Čajkovskega opere »Evgenij Onegin« in Chopinov »Preludij«. Želeti je, da bi priredil orkester v kratkem samostojen koncert.

Iz Kočevja

* **Rekrutovanje za mesto in sodni okraj Kočevje** se bo vršilo v dneh 23., 24., 25. in 26. maja po običajnem redu.

* **Občinske volitve**. Gerent dr. Čuš razglaja, da se bodo vršile občinske volitve v nedeljo 24. junija t. l. Volilo se bo 25 občinskih odborov in ravno toliko namestnikov. Volišče bo v prostorih mestne občine, v sejni dvorani od 8. do 17. Kandidatne liste se morajo vložiti samo 12. maja t. l. na okrajnem glavarstvu. O evnetuelni združitvi dveh list se mora dogovor vložiti do včetrge 15. junija ravnotam. Pravilni in končnojavni volilni imeniki bodo ležali v mestni občini skozi 3 dni t. j. od 3. do 7. maja v občinski pisarni na ogled.

* **1. maj**. Pri nas je 1. maj minil v miru, kakor da ga ne bi bilo. Delo je sicer počivalo, toda tistega živahnega vrvenja, kakor ga je bilo opaziti drugje dni, ni bilo. Kako ne, saj se borijo na eni strani rudarji za svoj obstanek, na drugi strani pa delavci Kajfeževе žage sploh ne delajo. Kjer ni dela, ni jela in ni — veselja.

* **Dva bregova**. Dne 1. maja je uprabil sportni klub »Jadrana« na tukašnji rečni gumnjazi Leskovčevu dramo v treh dejanjih »Dva bregova«. To je bil menda prvi polizkus postaviti to dramo tudi na ljudski, podeželski oder. Kar se tiče kompozicije in režije, smo bili vsi nadse zadovoljni. Saj pač več nismo mogli pričakovati, ko je oder tako majhen in garnitura pičila. Igralci so nastopali samostojno in odlično, znak dobre priprave in nekoliko že prakse. Povsem nam je ugajal Flow re Briga, ki se je popolnoma uživel v svojo vlogo. Isto bi lahko rekli o Macafurju in Komposarici. Roni se je poznalo, da nastopa na nekoliko afektirano, daš je baš Rona nad vse narurna »oseba«, na kateri ni niti za las tujega. Na splošno smo bili s to uprizoritvijo zelo zadovoljni in je želeli, da se naj baš šolska mladina bavi bolj s takimi nastopi, kakor pa kje drugje, ker ji to koristi za življenje.

* **Dar**. Namesto venca na grob blagopokojne ge. Fani Verderber, gostilničarke v Kočevju, so darovali kočevski gostilničarji 180 Din za mestne ubožce.

Iz Litije

* **Popravljanje mostu**. Litjski most so začeli temeljito popravljati, za kar je že skrajni čas. Sresko poglavarstvo je izdalo glede na popravo navodilo, kako se naj vrši za časa renoviranja promet preko mostu. Opozorjamo, da ima mostna uprava pravico, da čez dan zapre most delno ali popolnoma. Podrobnejša navodila so javljena vsem okoliškim županstvom.

* **Nov park**. Predlitiška uprava je otvorila med novimi stanovanjskimi hišami za Savo obširen in lep park, ki je v resnici kras delavskih naselbin. Umestem korak uprave je našel med delavstvom hvaležno odobravanje.

* **Protialkoholni dan**. Po odredbi okrajnega šolskega nadzornika v Litiji se je vršil v četrtek po vseh šolah našega okraja protialkoholni dan. Na litjski osnovni šoli je predaval deci višjih razredov okrajni zdravnik dr. Polde Ukmar. V Stični pa je predavala o škodljivih vplivih alkohola tamkajšnjim »Mladim junakom« učiteljica gd. Marija Bezeljakova, aglina delavca na treznostnem polju.

* **Streliške družine** so namenavale danes prirediti pomladni izlet na Poljski. Zaradi deževja zadnjih dni pa je izlet odgojen.

* **Za uktnjenje pouka ob seških dnevih**. Med litjskim, zlasti pa okoliškim prebivalstvom se čujejo že dalje časa pribozba, ker se vrši pouk tudi ob seških dnevih, teh prilikah je namreč po vseh litjskih ulicah zaradi goste gneče sejarjev in živine prehod jako opasen, za malo deco pa naravnost nevaren. Nekateri starši zadržujejo deco zaradi tega doma, drugi jih pa uporabljajo za čuvanje doma, ker gredo sami na sejem. Zaradi tega je pouk slabo obiskan. Pozivamo oblastvo, da ukine pouk ob seških dnevih iz navedenih razlogov tudi v Litiji, kakor je to navada v Smartnem, pa tudi po mnogih drugih šolah.

* **Zborovanje našega učiteljskega**. Včeraj je zborovalo vse učiteljske naše kraje, in sicer edinstvo UJU v Ljubljani, člani društva »Edinstvo« pa na Savi. Na obeh zborovanjih so manifestirali za neokrnjeno osemltno šolsko obveznost.

* **Zdravnik dr. Fajdiga**, okrajni sanitetni referent, se je naselil v Litiji v Zorjavi vili za Savo, poleg predlitiških stavb, kjer ordinira privatno od 9. — 11. dopoldne, uradno pa od 11. — 12. na steskem poglavarstvu.

Iz Trbovelj

* **Predavanje iz gospodarstva**. Kmetijska nadaljevalna šola v Trbovljah bo priredila 13. t. m. predavanje g. ravnatelja inž. Laha iz Ljubljane o rasti rastlin in o učinki kmetijskih gnojil.

* **Bratavska skladnica** v Trbovljah je določila 20.000 Din za zdravljenje bolehnih otrok na morju. Akcija bo prevzel Rdeči križ.

* **Trboveljski odbor Rdečega križa** je prevzel zbirko za žrtve potresa na Bolgarskem. Požrtvovalne dame Rdečega križa v Trbovljah bodo te dni pričele zbirati darove. Vsakogar ujudno naprosmo, naj daruje po svoji moči in naj ne pozabi naših srečnih bratov v Bolgariji.

* **Kmetijska nadaljevalna šola** v Tr

Iz življenja in sveta

Mercedes Niní Castellano,

bogata Španjolka, ki se bo poročila v bližnjem času z diktorjem Primo de Riverom.

Krvna preizkušnja in borba za njeno priznanje

8. civilni senat berlinskega Kammergerichta (približno našega dež. sodišča), je v neki sodbi (na tožbo radi očetovstva) izrekel, da krvna preizkušnja ne more točno ugotoviti, odnosno izključiti očetovstva. Sodba je med nemškimi sodbami osamljena in je vzbudila močno polemiko, najprej med juristi, potem pa med prvaki nemške medicine in biologije. V zadnji »Juristische Wochenschrift« se o stvari izjavljajo prvaki med nemškimi strokovnjaki. (Gre za sledeče vprašanje, ki je aktualno tudi za naše socialne in seksualne razmere ter za našo sodno, zastopniško in zdravniško prakso: Nezakonska mati toži možakarja na plačilo alimentov, obenem z ugotovitvijo očetovstva. Toženi priznava, da je občeval z materjo v znani dobi, kakršno določa zakon (paragraf 163 odz. ne manj ko 180 ne več ko 300 dni). Ali sme toženec nastopiti dokaz, da on ne more biti otrokov oče, ker spada otrok po svoji krvni sestavi k takšni skupini, h kateri ne pripadata niti mati, niti toženec. (Ako spadata otrok in mati isti krvni skupini, ni potrebno, da bi tjakaj spadal tudi oče. V takšnem slučaju je krvna preiskava ostala brez praktičnega uspeha, ker je dognala le to, kar že itak vemo, mater semper certa. Ako sta pa mati in oče različnih krvnih skupin in spada otrok k očetovi skupini, se smatra dokaz očetovstva za doprinese.)

Sodba Kammergerichta je navajala, da krvna preiskava ne podaja tako brezdvomnega izsledka, da bi se nani mogel opreti izrek sodnikov. Napram tej sodbi navaja v »Jur. W.« dunajski sodni zdravnik dr. Werkgartner v obširni razpravi, da temelji dokazovanje na trojnem temelju. Vsak človek prvič pripada za vse svoje življenje neizpremenljivo k neki določni krvni skupini. Pri današnjem stanju medicinske vede se smatra to naziranje kot brezdvomno in neoporečno. Drugič se mora prav tako smatrati za dokazano, da se pripadnost k eni ali drugi skupini da istotako nedvomno ugotoviti in dokazati, in da so zmotne ugotovitve ali opredelitve po človeškem prevdanku izključene. Tretje vprašanje pa je, ali se določene krvne skupine, ozir. pripadnost k njim podeduje po določenih zakonih, — in to vprašanje razmotriva dr. Werkgartner obširno ter zaključuje, da vključ številnim raziskavam ni doslej znan niti eden slučaj, ki bi ga smeli smatrati zanesljivo za izjemo iz splošno veljavnega pravila. Raziskovanje pripadnosti h krvni skupini (t. j.

»Blutgruppenuntersuchung«) ima zase ono verjetnost, kakor le katerikoli druga prirodoslovna znanstvena raziskava.

Tem izvajanjem se pridružuje znani berlinski sodni zdravnik, tajni zdravniški svetnik prof. dr. F. Strassmann, ki sporoča, da je tudi že senatni predsednik Leonhardt (pod čigar predsedstvom je izšla uvodoma omenjena razsodba), izjavil na nekem zborovanju berlinskega forenzično - medicinskega združenja, da mora prejšnje nazore, izrečene v tej sodbi, revidirati temeljem novo doznanih zdravniško-znanstvenih činjenic in spoznav.

Direktor Landgerichta, dr. Heilwig, ki je pristaš istega naziranja, poroča o slučaju, ko je pravočasno provedena krvna preiskava preprečila že nameravano (očetovo) krivo prisego.

Po vsem tem, zaključuje »Jur. W.«, je treba računati s tem, da bo preiskava o krvni pripadnosti k določni skupini, danes dopuščena že pri mnogih sodiščih Nemčije in Avstrije, kmalu nesporna in splošno uvedena pri vseh sodiščih.

Za nas bi bilo zanimivo še, kaj pravijo o istem vprašanju še Čehi, Slovenci in pa Francozi in Lahi, bodisi sodišča, bodisi zlasti zdravniki. In po tej primerjavi nastane neposredno vprašanje, kedaj bo ta mnogokrat sigurna ugotovitev očetovstva uvedena tudi pri nas?

Otvoritev novinarske šole v Pragi

V petek so otvorili na svečan način v zborovalnici praškega mestnega doma Svobodo šolo za politično znanost, ki ji je namen, da bi dala češko-slovaški žurnalistiki znanstveno podlago.

Za člane častnega predsedstva od otvoritve do konca učnega leta 1929—1930 je imenoval prosvetni minister Hodža prof. dr. Jožef Susto, prof. dr. Jana Krčmář, urednika Jožef Penžeka, predsednika Splošne češke bančne zveze urednika Jana Heireta in kot člana kuratorija prof. dr. V. Tilleja, sekcijekega načelnika v notranjem ministrstvu dr. V. Joachima, urednika dr. Leva Borskyja, prof. dr. Vilibalda Mildschuha, ministerjalnega višjega poverjenika dr. Valterja Wohryzeka, višjega sekcijekega svetnika v naučnem ministrstvu dr. Antona Dvořaka, urednika J. B. Zykja, dr. Franca Bachera, dr. Vincenca Charvátja in dr. Jurija Mannheimerja, senatorja dr. Vlad. Táčka, glavnega tajnika dr. V. Šusterja, senatorja J. Pichla, ministra Fedorja Houdeka, poslanca Františka Tomášeke, senatorja Jožefa Vranjia, prof. dr. Františka Weyra, podpredsednika poslanske zbornice inž. Jana Dostáleka in ministra dr. Karla Urbana. Za dobo do konca učnega leta 1928-29 je imenoval kot predsednika kuratorija sekcijekega načelnika v naučnem ministri-

stvu dr. Fr. Matouš-Malbohana, kot podpreds. gl. tajn. trg. zbornice dr. Bogdana Žyvánskyja, glavnega tajnika narodno - gospodarskega zavoda inž. Jožefa Jareša, vladnega svetnika inž. St. Janščka in končno ministerjalnega svetnika v poljedelskem ministri-stvu inž. dr. Edvarda Reicha.

Nenavaden prisklednik

Filmska diva Laura La Plante dinira v Hollywoodu s svojo najljubšo živaljo: s slonom Minniejem.

Ženska v nevarnih letih

Klimakterij ali prehodna leta so pri ženski most med dobo zrelosti in dobo starosti. V tistih letih preneha zmožnost do ploditve, ker prenehajo tudi jajčniki s produciranjem jajčec, mesečni tok se polagoma ali hipoma ustavi. Tako je normalno, vendar so tudi slučajji z izjemnimi simptomi. Že doba prehoda ni pri vseh ženskah enaka. Preden se organizem uravnoteži, traja celo leto, včasih pa tudi dve. V splošnem stopijo ženske naših krajev v ta stadij v povprečnem letu 47.2. V južnejših deželah se dogaja to pozneje, v severnejših tudi prej. Odloča vse polno plemenskih, klimatičnih, socialnih in konstitucionalnih momentov. Zanimorke in severnoameriške Indijanke rode n. pr. še v petdesetih letih. Veliko ulogo igra tudi podedovalnost.

Ženske smatrajo ta leta po navadi za nekačeno bolezen, kar pa ni dobesedno tako. Ta čas je doba, ko išče organizem nadomestila za tiste substance, ki jih je prejemal po notranji sekreciji v dobi zrelosti in ki so se prenehale tvoriti s prenehanjem nastajanja jajčec. Vse težave te dobe se da do premagati z zavzivanjem nedražljivih hrane, z opustitvijo alkohola, kave, čaja in drugih mamljivih pijač, z mlačnimi, slatinskimi in morskimi kopelmi in z dovajanjem jajčnikovih substanc, ki jih nudi zdravilstvo v raznih oblikah. Vsekakor pa je priporočljivo vprašati zdravnika za svet, tudi če se prehod vrši popolnoma normalno. Saj obiskujemo zobozdravnika redno tudi z zdravimi zobmi. Tem bolj je zdravnik potreben če se pokaže kakršnakoli nepravilnost, n. pr. če se pojavijo hipna in močna krvavljenja. To je važno tudi radi tega, ker oboli največ žensk v teh letih na najstrašnejši ženski bolezni, na raku v maternici. Med prve simptome te bolezni spadajo neredna, včasih čisto brezbolestna krvavljenja. S hitro operacijo ji je mogoče najčešče priti v okom.

Med drugimi težavami, ki se pojavijo v prehodnih letih še pred popolno ustavitvijo mesečnega toka, so nervoznost, težko dihanje, močno utripanje srca, nespečnost in včasih zelo viharne seksualne razburjenosti. Ženske v prehodni dobi ne imenujejo zaman »žensko v nevarnih letih«. Včasih si razlagajo ženske ustavev mesečnega toka za simptom nosečnosti in šele zdravnik jim potem pojasni, za kaj prav za prav gre. Tudi iz takšnih razlogov je potrebno, da je ženska popolnoma poučena o zadevah, ki posegajo tako odločilno v njeno življenje.

Med drugimi težavami, ki se pojavijo v prehodnih letih še pred popolno ustavitvijo mesečnega toka, so nervoznost, težko dihanje, močno utripanje srca, nespečnost in včasih zelo viharne seksualne razburjenosti. Ženske v prehodni dobi ne imenujejo zaman »žensko v nevarnih letih«. Včasih si razlagajo ženske ustavev mesečnega toka za simptom nosečnosti in šele zdravnik jim potem pojasni, za kaj prav za prav gre. Tudi iz takšnih razlogov je potrebno, da je ženska popolnoma poučena o zadevah, ki posegajo tako odločilno v njeno življenje.

Dirka v smrt.

Znani ameriški avtomobilist Frank Lockhart je hotel pred nekaj dnevi doseči nov hitrostni rekord d. novim motorjem tipa 900 C. V. v Daytoni (Florida). V največjem diru je zavozil v obrežno sipino, avto se je prevrnil in dirkač je našel pod njim strašno smrt.

Volilna šala

Pri pravkar končanih francoskih volitvah se je pojavil tudi prav zabaven kandidat, neki gospod Duconnaud, »slikar sadja in pokrajin«, čeprav razumemo njegov pridevek, da je »fruitier-paysagiste«. Ta gospod je menda nekaj sličnega, kakor rajnki avtor Švejk Hašek, ki je tudi »kandidat« in se rogal oficijelni politiki. Duconnaud je nastopil v Quartier Latin, v študentovskem kvartu Pariza, kjer najdeš različne zabavne tipe in kjer so zelo pristopni za »hecene« ideje. V velikih plakatih je kandidat Duconnaud obljubil svojim volilcem, da bo — če bo izvoljen, seveda, — skrbel za zgradnjo velikih kanalov od morja pa naravnost do pariških bulvarov, zato da bodo Američani in drugi prekmorski potniki lahko iz »steamerja« stopili — naravnost v bulvarne kavarne! Svojim volilcem je nadalje obljubil, da bodo enkrat na teden smeli priti v zoološki vrt na lov, in dalje, da se mora postaviti blizu Pariza velik vremenski ob-

servatorij za brivce, — ker vedno govorijo o vremenu, čeprav o njem nič ne razumejo. Najradikalnejši je pa kandidatov predlog, da se z zakonom odpravi revščina, in sicer vsak dan od 8. ure zvečer pa do jutraj. — Pri prvi volitvi je Duconnaud dobil 143 glasov, pred ožjimi volitvami pa je srečnejšim protikandidatom predlagal »sportno tekmo, češ, vsi kandidati naj korakajo ritenski od vodnjaka na trgu sv. Mihaela pa do Medicejskega vodnjaka v Luxemburškem parku, in kdor pojde najbolj počasno nazaj, je zmagovalac. Pa niti najbolj nazadnjaški kandidati niso predloga sprejeli. Škoda, da Duconnaud ni tudi poslavec!

Tašča

»Daj hitro, Tiburcij! Ne morem toliko časa prijazno gledati.«

Raab o raketnem letalu

Te dni smo poročali, da so Oplove delavnice v Rüsselheimu sklenile z letalcem Antonom Raabom pogodbo, da bo vodil prvo raketno letalo, ki se bo dvignilo v kratkem v še ne doseženo zračno višino. Ta vest je šla kakor blisk po vsem svetu in Raaba, ki biva v Kasselu, oblegajo venomer cele čete novinarjev. Raab je zelo zgovoren človek in rad daje vsakovrstna pojasnila, ki se tičejo njegovega držnega podjetja.

V Oplovih delavnicah so izkoristili, kakor je on pravil, serijo novih izumov iz zadnjega časa, ki omogočajo letalom, da se dvignejo v višino do 15 km. Sedaj nastane vprašanje, ali more človek vztrajati tako visoko nad zemljo. Najvišje po letalcih dosežene višine znašajo okoli 4000 m, a zrak je tam tako mrzel in redek, da je daljše bivanje v njem izključeno. Turistom po gorah je stvar lažja. Dosegli so že veliko večje višine, čeprav tudi ne za dalj časa. Pri svojem poletu se bo Raab poslužil aparatov s kisikom in ker mu organizma ne bo treba preveč napejati, bo morda le uspel. V skrajnem slučaju mu bodo na razpolago avtomatična padala najnovejšega sistema, ki ga bodo v trenutku ponesla na zemljo. Letalo pa bodo gnale tri baterije rak-

Poskusi s tem letalom se bodo vršili sprva še v območju najnižje zračne plasti in raketni motorji bodo tako nastavljeni, da letalo absolutno ne bo moglo višje. Pozneje bodo skušali ugotoviti pred vsem to, ali je res, da je zemeljska atmosfera v velikanski višini odeta z ledenim neprodnim plaščem, kakor trdi dunajski meteorolog Hörbiger, genijalni izumitelj glacialne kozmogonije. Če je to res, potem bi bilo letanje ljudi v brezračni prostor, letanje v interplanetarnem prostoru in zunaj njega brčkone za vse večne čase le lepa in nemogoča pravljica.

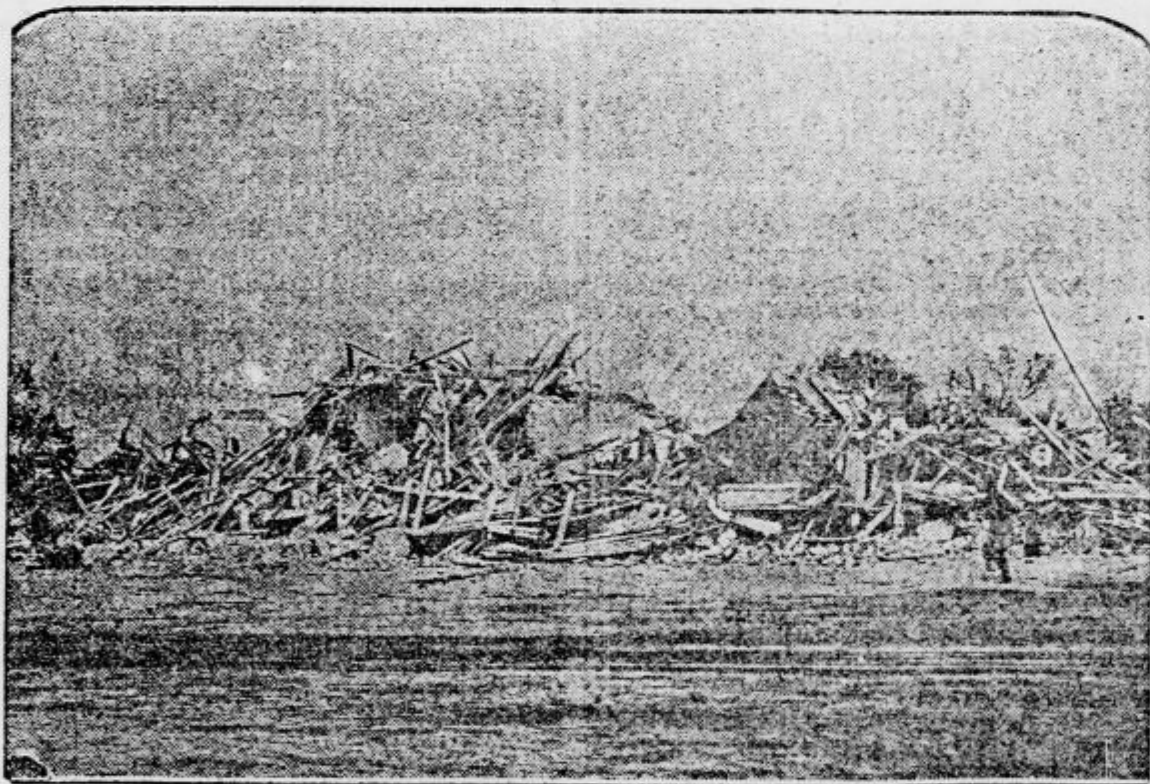
Ampak raketno letalo bo vseeno imelo velikanski pomen za zračni promet preko oceanov. Večina dosedanjih poletov na dolgo progo se je izjalovila samo zato, ker so letalci v nižjem ozračju, nad katerega niso mogli, zadel v viharje in druge nepravilne. Meteorologi pa menijo, da je v višini 8000 metrov in še preko venomer jasno nebo s čisto neznatnimi zračnimi toki. V teh višinah bi ne bilo bojazni, da boš naletel na vožnji preko oceanov na viharne toke, ki jih naši sedanji motorji še ne morejo prenašati, in tudi orientacija bi bila lažja, ker je nepri-likla megla izključena. Za današnji čas je raketno letalo letalo bodočnosti.

Draga vožnja

Komandant Burney, ki se nahaja sedaj v Združenih državah, da bi organiziral zračni promet z novim angleškim zrakoplovom »R 100«, je izjavil, da bo stala prva vožnja preko Oceana v tem zrakoplovu vsakega potnika kakšnih 400.000 Din v naši valuti. Pozneje se bo ta ogromna voznina znižala morda na petino ali celo na desetino.

»Na pomoč! Ženska pri krmilu!«

K potresu na Bolgarskem.

Razvaline šolskega poslopja v vasi Manolito pri Plovdivu.

Paul Rosenhayn:

Filmsko snemanje

Madeleine Barre je odprla vrata avtomobila in stopila v sprejemnico Grand Hotela. Ravnatelj jo je sprejel z globokim poklonom:

»Milostiva, glavni režiser, Splošnega filmskega društva vas čaka in prosi, da ga sprejmete.«

»Kje je gospod?«

»Tu zadaj, v kabinetu.«

»Prosim, pokličite ga.«

Čez nekaj trenutkov je stal pred njo visok in plečat mož.

»Komu naj se zahvalim za čast, ki me je doletela?«

»Milostiva, že dolgo sem iskal igralke, ki bi mogla igrati glavno vlogo v novem filmu, ki ga pripravljam. Na pravil sem celo vrsto poskusov, a nobeden me ni zadovoljil. Ko pa sem vas nočjo videl na odru, mi je postalo jasno, da morete edino vi igrati vlogo. Nagrada je postranska stvar.«

Nasmehnila se je:

»K sreči imam sedaj nekaj časa. Moja gostovanja se nadaljujejo šele čez mesec dni. Ali boste v tem roku lahko dovršili film?«

»Upam, da. Najprej bomo snemali posamezne prizore, med tem se bodo delali poskusi za nastope z množico.

Teh je na srečo malo. Ako ste pripravljeni, lahko takoj naredimo pogodbo, jutri pa začnemo filmati.«

Potegnil je iz žepa list papirja. Igralka ga je preletela z očmi, na koncu je prikimala, segla po peresu in podpisala svoje ime.

»Kje in kako bomo začeli?« je vprašala.

Režiser se je za trenutek zamislil in rekel:

»Prosim vas, da pridete jutri ob šestih zjutraj v park za hotelom.«

»Ob šestih že? Ali ne bo prezgodaj?«

»Na žalost — tako je določeno. Pozneje bi nas nadlegovali ljudje, ki ho-

dijo mimo.«

»Kako naj se oblečem?«

»Prosim docela enostavno. Napravil bomo zaključni prozor četrtega dejanja. Ubiti morate moža, ki gre na sestanek z neko damo. Ta prizor je najvažnejši. Ostalo bomo filmali v ateljeju.«

Madeleine Barre je točno ob šestih prišla v park. Režiser, dva igralca in operaterji so že čakali nanjo. Stransko osebo je še stopalo iz avtomobila. Režiser ji je po vrsti predstavil soigralce, premeril jo s strogim pogledom od glave do pete in dejal:

»Prav takšno sem si vas predstavljaj. Nato je vzel uro iz žepa.

»Vaš partner ni točen. Ima slabo navado, da se rad zakasni. Tu vam izročim revolver s slepimi naboji. Stopite za to drevo in kadar se vaš partner prikaže izza vogala one hiše, pazite na moje znamenje in sprožite. Ustrelite dvakrat, vrzite se na tla in čakajte, mo-je nadaljne odredbe. Operaterji, na delo!«

Čez deset minut je zaškripal pesek na stezicah. Blížal se je majhen, eleganten gospod.

»Za drevo!« je velel režiser.

Madeleine Barre je bežno ošvrknila operaterja ki je jel vrteti kljuko na aparatu.

»Zdaj!«

Skočila je izza drevesa. Prišlec se je blížal z lahkim sigurnim korakom. »Kak imeniten igralec!« je pomislila. Ne da bi pogledala režiserja, je napela petelina, sprožila dvakrat zaporedoma in se vrgla na tla.

Minilo je nekaj sekund brez povelja. Iz zemlje se je kadila vлага. Čutila je, kako se vnija vanjo, in to ji je postalo zoprno. Nekakšna tesnoba in tišina sta ji stisnili srce. Kaj molči režiser tako dolgo?

Tedajci se je oglašil avtomobil. Kaj, režiser še ne zine besede? Vprašujoče

Rajazzo' preobleko

Izdelujemo samo iz angleškega najfinejšega koverkot platna. Vsak motociklist naj si ga nabavi. Stane samo Din 180.—.

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

Kulturni pregled

Ljubljanska drama

Začetek ob 20.
Nedelja, 6.: »Herman Celjski«. Premijera.
Abonma.
Ponedeljek 7.: »Roka pravica«. A.
Torek, 8. Nedeljski oddih. D.
Sreda: Zaprt.

Ljubljanska opera

Začetek ob 19.30.
Nedelja, 6. ob 8. popoldne: »Grofica Marica«.
Ljudska predstava po nižjih cenah.
Izven.
Ponedeljek 7.: Zaprt.
Torek, 8.: Mignon, C.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 6.: »Dobri vojak Švejk«. Kuponi.

Ljubljansko gledališče. V operi je danes ob 15. »Grofica Marica«. — V drami ob 20. sveder premijera Novčanovega »Hermana Celjskega«. Premijera Pucničeve »Dejvice s zlatega zapada« ne bo v torek, ampak šele v četrtek zvečer.

Pri umetniških vodjih našega teatra

Članek smo prejeli v obliki je preden je izbruhnila gledališka kriza v Ljubljani. (Ur.)

Gledališki svet je oznanil naravnost obupno stanje slovenskega Narodnega gledališča v Ljubljani. Po poročilih uprave prinaša novo budžetno leto primanjkljaj enega milijona dinarjev, ki pade v prvi vrsti na kritje osebnih izdatkov. Ta primanjkljaj pomeni nove redukcije že itak minimalnega osebja in njih plač. Osebnih redukcij preobremenjujejo že itak prenapolnjeni igralci tako, da nastopajo isti v enem komadu v dveh, celo v štirih vlogah; da pa redukcije plač pri tem napornejšem duševnem delu in današnjih življenjskih prilikah ne uplivajo blagodejno je jasno.

Da bi izvedel kaj natančnejšega o umetniških razmerah v našem teatru sem se vopitil k artističnim vodjem, ki so moji

Režiser Nar. gledališča v Ljubljani
prof. Osip Šest

radovednosti rade volje ustregli in mi dali namizna poročila, ki jih v naslednjem prišam.

Ljubljanska drama.

Ravnatelj drame G. Pavel Golia se nahaja na bolniškem dopustu, nadomestuje ga šef - režiser g. prof. Osip Šest, ki bo izpeljal po možnosti že predvidene stvari do tedaj, da se direktor Golia vrne. Kot vršilec dolžnosti dramskega ravnatelja izjavlja g. prof. Šest, da vse govornice in fakti o zmanjšanih dotacijah do danes na dramo ne uplivajo. Nasprotno je drama sveža in mlada ter živi same sebe. »Zelje bit, pravi, da bi uprava enkrat vsaj na papirju vodila zase operne in dramske račune, da bi videli, s kakšno malenkostno subvencijo bi drama lahko živel. Res je delo 100% in večne štednje ne uplivajo blazilno na posameznike, a nova orijentacija repertoarja bi odpomogla tem večnim finančnim stiskam.«

Kakšen bi bil ta repertoar?

Če bi bilo po mojem bi večno igral Shakespearea, a ker se to ne da realizirati in gledam na teater z očmi, ki se ne navdušujejo ob vsaki modni stvari mi ugaja predvsem solidnost v repertoarju, režiji in kreaciji igralcev. Mislim moram na repertoar, ki bi bil za slovensko narodno gledališče reprezentativen. V poštev bi prišla dela domače in svetovne literature, ki bi bila pisana za igralce in umetnike, da bi pri tem računali vsaj 50% na blagajno. Jasno

Začasni intendant
pesnik Oton Župančič

je, da bi ne zavzel odklonilnega stališča napram modernim pokretom, daš slednji žalibog Ljubljano prihrteva.

Lahko izvem Vaše stališče do igrane slovenske drame?

Po svetu pišejo mnogo dramskih del, a le malo od teh je dobrih. Isto je pri nas. Vprašate me, v čem tiči vzrok? Pri nas pisatelji premalo poznajo oder in ne ločijo dramske dela od odrskega. V gledališkem svetu včas sedaj nov pisatelj, ne več toliko literaren, a zato teaterski.

Kaj pripravlja drama?

Sedaj delam na Novčanovem »Hermanu« ki je brezdvomno veliko in učinkovito delo in pride na oder še ta mesec. Delo, pri katerem sodeluje ves naš dramski ansambel in so glavne vloge v rokah gg. Levčarja, Rogoza, Skrbinška, ge. Marije Vere, Nablocke, bo opremljeno z vsem teaterskim bleškom in bo imelo gotov uspeh. Zatem prihrta vsopredno študirati g. Debevec Materinkovega »Župana Stilmundskega« z g. Levčarjem in go. Juvanovo v glavnih vlogah, g. Skrbinšek pa Jeromovo »Fani in zaveza« s služničadjo. Jaz sam bom režiral Haško-vega »Dobrega vojaka Švejka« z g. Cesarjem v naslovni vlogi. V isti vlogi se zopet predstavi našemu občinstvu vzorni slovenski igralec g. Daneš. Do generalne vaje pa pridemo letos s Clabundovim »Krednim krogom«, kjer bo po daljšem odmoru nastopila zopet v glavni vlogi prihrbljena ga. Šaričeva.

Omenili ste Danešev gostovanje. Mislite morda da je kakšnega gosta?

Da! V toplejših majevih dneh mislim povabiti iz praških »Vinhovradov« g. Stjepanka, ki bo igral »Cyrana«.

G. prof. ali mislite, da se finančne razmere v našem teatru kdaj zboljšajo?

Jaz sem optimist in vem le to, da teater bol in če nam odpove vse od države in oblastne uprave do mestne občine, eno ne odpove in to smo mi. Če je teater dober in zdrav mora inkaso rasti, če inkaso pada je znak, da je teater slab. Dejstvo pa je, da je naš teater dober in zato ne more propasti!

Naša opera.

Direktor Mirko Polić je prepričan, da je podhranjenje desinteresiralo ljudstvo za teater, ki je videlo v njem le še erarno zadevo, ne pa nacionalni zavod. Treba je publiko teatru zopet približati, da bo spoz-

Direktor opere
Mirko Polić

nalz v njem svoje ogledalo in uvideh, da je slovenski teater vprašanje slovenskega naroda in ne države SHS. Država je votala teatru do 6 milijonov in prejela od inkasa komaj slabo četrtino. Računi so pokazali, da je plačala država za sedež, ki stane 100 Din 80 Din, posestnik pa 20 dinarjev. Če teater ne bo našel podpore pri občinstvu bo moral zmanjšati obseg, če se pa to zgodi bo prihodnje leto državna dotacija še manjša, tako da bo teater padel na predvojno stopnjo. Zato si mora biti uprava svesta, da pritegne v teater živmežje ljudske plasti, da s tem popravi inkaso, ki ostane sedaj doma. Sicer opažam, da je letošnji inkaso večji od lanskega in prepričan sem, da ni to le zgolj slučaj, ampak tendenca kvišku.

Dve komponenti: podpora od strani publike in dober pevski material, ki ga Slovenci hvala Bogu imamo sta najboljša podlaga za našo opero. Tudi naši pevci, katerih požrtovalno delo majhnim honorarjem ne odgovarja so toliko zavedni in ne bodo dopustili, da teater propade.

Ali so predvidene še kakšne redukcije personala?

Minimum personala je dosežen, po mojem mnenju že prekoračen. Večji, modernjši in težavnejši repertoar lahko predvajamo le z izven teaterskimi močmi, kar je v Ljubljani mogoče.

Repertoar.

Kar se repertoarja tiče je tako zvan normalni operni repertoar v Ljubljani skoraj že izčrpan in smo prisiljeni mnogo oper reprimirati. Vsaka absolutna novitela namreč je vedno kolikor toliko riskantna z ozirom na njen uspeh. Razven tega je pa pri obsežnosti našega dela skoro nemogoče postaviti več ko eno izrazito moderno opero na repertoar, ker zadržuje vsakdanje delo, posebno, ker je v tekoči sezoni v solistovskem personalu mnogo novih moči, ki nimajo še naščitiranega normalnega repertoarja. Tudi je za absolviranje modernega repertoarja potreben perfekten orkester. Sicer je naš danes že pod normalno, vendar je pa prav dobro vigran in ima odlične moči, ki pomanjkljivost personala odtehtajo. Povdarjam pa, da je naš orkester edini simfonični orkester v Sloveniji, ki bi se zanj kot institucijo zase morali interesirati vsi krogi. Repertoar te sezone je odvisen od tega ali gremo na turnejo ali ne. Vsekakor pa računam na to, da vprizorimo Pucničovo opero »Dekle z zlatega zapada« z g. Mitrovičev in gg. Gospodinovom in Holodkom v glavnih vlogah, ki je prišla na repertoar zato, ker nam je nov Pucnič potreben in obljubljenega »Turandota« radi ogromnih režijskih stroškov zaenkrat ne moremo vprizoriti. Nadalje vprizorimo še Straussovo »Salome« in Kogojevo »Črne maske«.

Kaj mislite o bodočnosti našega teatra?

Ključ za bodočnost našega teatra je v rokah uprave in našega občinstva. Če bo vodila uprava pametno gledališko politiko, se razmere če že ne ustali, pa vsaj zboljšajo.

F. D.

Odstopiljš upravnik Nar. gledališča v Ljubljani
arh. ing. R. Kregar

Aprilski zvezek „Ljubljanskega Zvona“

Te dni je izšla četrti številka letošnjega letnika »Ljubljanskega Zvona«. Opremljena je z portretno pesnika Iga Grudna.

Številko otvarja esej B. Borka o največjem pesniku povojne, boljševiške Rusije Sergeju Jesenjinu. Pisec premostriva njegovo duševno krizo, ki ga je naposled privedla k samomoru in ga karakterizira kot poeta primitivne, a zivane kmečke Rusije. Esaj izpopolnjuje Jesenjinovo pesem »Sovjetska Rusija« v prevodu Mileta Klopčiča.

Dobršen del te številke zavzema nadaljevanje romana Jožeta Pahorja »Serenisima«, ki ga ni treba nobenemu čitatelju posebej priporočati, saj so ga dosedanja poglavja dovolj upeljala v slovenski svet. Nadaljuje in zaključuje se esej Nikolaja Berdjajeva »Križa sodobne kulture«.

Bratko Kreft se je oglašil z povestjo »Vlaci«, s pesmimi pa sta zastopana Ferdo Kozak in Karlo Kocjančič (v prozi). Znanstvena razprava Rudolfa Kolarika o jezikoslovu Miklošiču se nadaljuje in se bo v prihodnji številki zaključila.

Med književnimi poročili ocenjuje Fran Albrecht knjigi Pirjevca »Slovenski močje«

repertoarja, ki je največji strup za mlado, nova gledališka okolja. V katerih sta sprida današnje manije sporta, čarlestona in detektivskih filmov, gledališče in knjiga edina buditelja plemenitejšega vzornirjenja, nežnejše občutljivosti za lepoto in globlje umevanja življenja. Če je že hotelo n. pr. mariborsko gledališče na ta način zvesti pod svojo streho nemške someštane, čemu pa le morala biti opereta v Sarajevu ali celo v Skopju? Jasno je, da siromašno opremljeno in izvajane operete ne morejo rešiti gledališkega vprašanja in se je treba vprašati, zakaj so se ti dragi polzkusi izvajali in se še izvajajo pod državnim firmo?

Pisec pravi nadalje: Če govorim strogo, je absurdno zahtevati, da naj država organizira in plačuje plehko zabavo ljudem, ki bi sicer odšli v zabavišča. To ni naloga subvencioniranih gledališč, niti sredstvo za njih vzdrževanje!

Z dramo so se delali razni polzkusi: z dobro izbiro komadov, z dobriimi predstavami, s precejšnjo opremo. Samo pozglavitno se je bilo prezreti: ponavljajo manjšo število komadov v večjem številu krajši! To je edini način, da lahko obiskovalci gledališča ta ali oni komad dobro pripravi in da število predstav ne bo manjše od števila vseh predstav tega pa vseh šest obiskovalci gledališč, ki naj bi po vseh deželi širila gledališko

in dr. I. Lah »Vodniki in prerokci, Simon Dolar Veberjeve »Idejne temelje slovan-gerjevega »Mojea malega Hlačka« in B. B. Nevišičev »Studio o Gjalakem in Bartolovičev »More u našoj književnosti«.

»Ljubljanski Zvon« stane 120 Din na leto in se naroča pri upravi, Prešernova ul. 54.

Dve zbirki mladinskih pesmi

(Danilo Gorinšek: »Maj« in »Pisan cvet«). Lansko leto je izdal mlad pesnik D. Gorinšek drobni zvezek pesmi za deca: »Maj«. Zbirka je že razprodana. Mogoče je to dejstvo navdušilo pesnika, da je izdal novo knjižico: »Pisan cvet«, pesmi za mladino.

Noben pesnik mladinskih pesmi pri nas ne more mimo Levstika in Župančiča, ki sta bila klasika v tem podzvetu. Zlasti vpliv Župančičev je zelo močan. Včasih zasliši tudi značaj pesmic Zmaja Jovanoviča. Zlasti oblikovno pa se je pesnik ori na »verz naše in srbske narodne pesmi. Toda pri tem njegova originalnost ni nič izgubila. Tako je najlažje peti otrokom. Otroci bodo teh pesmi veselili, ker so deležni v njih tople besede, ki jo jim sicer v življenju malokdo govori.

Pesnik ima izreden dar živeti se v otrokovo dušo. Z njim misli in čustvuje. Zna dojemati okolico kot otrok, otroško pojmovati življenje, ki za spoznava še nepokvarjena miselnost otrokova. Podčrtana so tudi vsa značilna čustva otrokova, ki se veseli spomlad, solnca, dneva zvezdnatega neba in narave in se plaši noči, smrti, nevihte itd. Vse to je izraženo v lepih figurah, večnoma vzeti iz narave in je polno onomatopoezije, kakor v narodni pesmi. Tudi fantazija je čisto otroška. Lepe so zlasti pesmice, ki govorijo o materi, kateri je avtor tudi posvetil prvo zbirko.

Jeziki pesmi je lep, vrez gladek. Pesmice so zelo pevne in hvaležne tudi za glasbenika. Izšla je knjiga v lastni založbi. F. B.

„Zbori“ št. 2

»Zbori«, ki izhajajo sedaj v novi, jako lični in pestri obliki, se vse bolj uveljavljajo kot glasilo ter se le čudim pritožbam njihovih izdajateljev, da je premalo naročnikov. Mislim bi bilo namreč in pričakovati, da bodo vsi zborovski pevci segli po tem materialu, ki jim v mnogo ličnejši obliki nudi vsakovrstne pesmi, ki pridejo v poštev za zbor v mestu in na deželi. Saj nudijo dosedanj 3 letniki te revije že dokaj lepo zbirko pesmi za vsakovrstne sestave zborov in so torej silno uporabne. Žal, se uredništvo, kakor kaže, omejuje le na umetniško manj zanimive zborovske skladbe, bržčas iz vzroka večje popularizacije, ter prinaša izključno le skladbe, ki so vsakemu zboru dandanes lahko dostopne in za vsakogar izvedljive.

Pričujoča številka obsega osem strani književne priloge, ki je večnoma posvečena pevskeemu zboru Glasbene Matice, ki je med tem že nastopil svojo turnejo v imozemstvo. Kratekemu nekrologu Serafinu Vilharju sledi nadaljevanje dr. Schwabove zanimivo pisane razprave »Ispavl in jaze« ter v nadaljnjem pevska, koncertna in operna kronika, dopisi itd. Priloge so dodane dobro posnete slike pevskega zbora Glasbene Matice, Fr. S. Vilharja, Jakoba Lumburja in J. Betetta. Muzikalni part obsega tri Mirkove in eno Brnobičev pesem. Vasili Mirk, ki biva sedaj v Mariboru, prispeva svojo veselo »Jurjevo« za ženski

zbor s spremljevanjem klavirja. Pesmica je preprosta ter prav lahko izvedljiva in brez vsakršnih umetniških aspiracij. Napaka na strani 14, vrsta 3, takt 2. v altu, kjer stoji »e« mesto »es«, si bo lahko vsak sam popravil po analognem mestu. Ostali dve sta privedli narodnih povelj (Kolo in Bogata sem) Brnobičev op. 10 interpretira v nekoliko ohlapnem in maniriranem slogu Kettejevo pesem »Na poljani...« (za mešani zbor). Ponavljanje posameznih besedi ali stavkovnih delov v posameznih glasovih vpliva kvarno na jasnost izraza, n. pr. str. 19. 3. vrsta, in prej, ko poje bas: »Mir je mir v poljani, beli javor tih (3krat), listov zelenih (2krat)«.

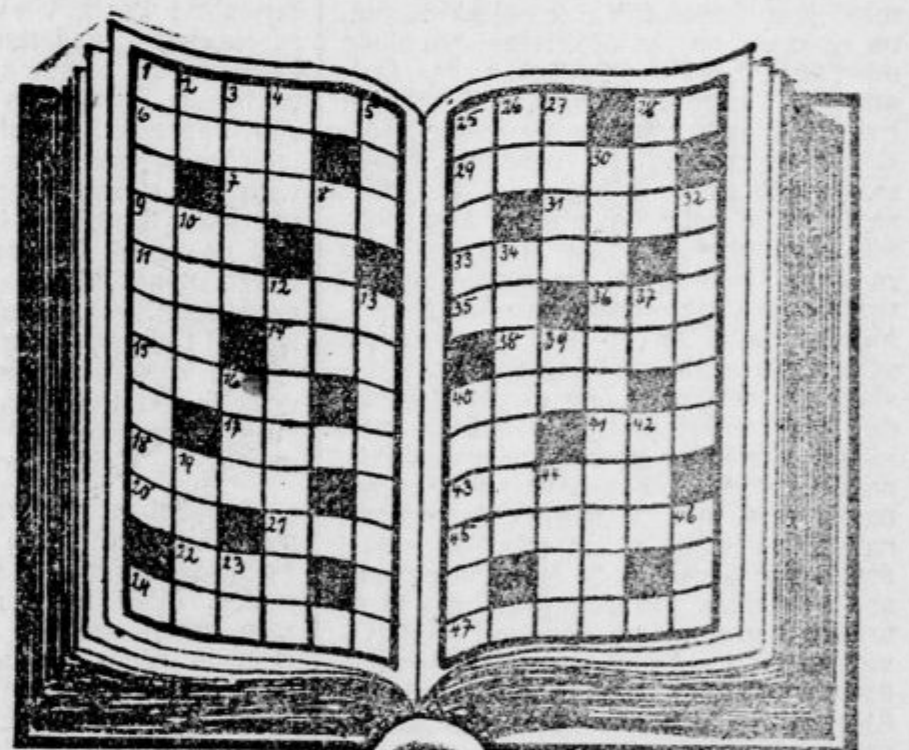
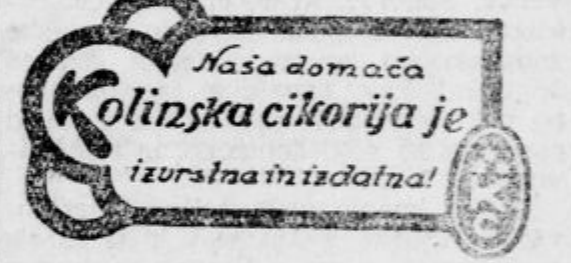
V ostalem je zvezek, kakor vselej, primeren skoro vsakemu zboru ter priporočljiv. L. M. Š.

Besednjasta mednarodna razstava upodabljače umetnosti v Benetkah. V četrtek, dne 3. maja je bergamski vojvoda otvoril 16. mednarodno razstavo upodabljačih umetnosti v Benetkah. Na razstavi so zastopane vse velike evropske države, poleg Italije tudi Francija in Anglija, Nemčija, Rusija, Španija, Nizozemska, Češkoslovaška, Madžarska in druge. Francija, Anglija, Nemčija, Rusija, Španija in Italija imajo lastne paviljone, druge države so se morale zadovoljiti z navadnimi razstavišči.

Razstava angleške moderne umetnosti v Ljubljani. Na pobudo novo osnovanega Britanskega društva za Jugoslavijo v Londonu, ki ima poseben odsek za propagando in za posredovanje slikov med Britanci in Jugoslaveni, se bo priredila letošnja jesen v treh glavnih središčih Jugoslavije (Beograd, Zagreb, Ljubljana) razstava moderne angleške umetnosti. V ta namen se bodo prepeljale semkaj slike, ki so razstavljene v velikobritanskem paviljonu na mednarodni razstavi v Benetkah. Zbirka bo še izpopolnjena našlaj za Jugoslavijo. Razstava bi se priredila najprej v Ljubljani. Prihodnje leto namerava aranžirati omenjeno društvo reprezentativno razstavo jugoslovenske umetnosti v Londonu.

»Hlapec Jerneja« v angleškem prevodu. Londonski založnik John Rodker je sprejel med svoje edicije v letošnji sezoni Cankarjevega »Hlapec Jerneja« v prevodu gospe Jerasove. Ta izdaja bo opremljena z daljšim uvodom našega rojaka, angleškega esejista Janka Lavrina. Iz zasebnega pisma publicista Wilfrida Hindleja, člana redakcije »Timesa«, ki se je mudil lani v Ljubljani, posnamemo, da se je nadejal lepemu uspehu te knjige. Gosp. Hindle pravi dobesedno: »Sodeč po tistem, kar sem sam videl, je nivo slovenske moderne literature višji od nivoja angleške moderne literature.«

Marija Zeljenzova - Kokalj Dušanove ugank. Ilustriral F. S. Stiplovec. V Beogradu je izšla v avtorčini založbi majhna knjižica za otroke. Na 32 straneh se vrste verzi z ugankami, ki jih pojasnjujejo ilustracije. Naš priznani umetnik F. S. Stiplovec je knjigo čedno ilustriral, pa tudi tisk in papir sta dobra, tako da je knjižica lep dar našim malikom.

Pomen besed.

Vodoravno: 1. nemški komponist, 6. svetopisemska oseba, 7. elektrarna v Jugoslaviji, 9. vprašalnica, 11. neosvoboleno mesto, 14. krajevni prislov, 15. svetopisemska oseba, 17. bivši a-o. voljak, 18. grški prefiks, 20. egiptski božanstvo, 21. medmet, 22. del sobe, 24. stara mera, — 25. pesmit, 28. osebni zaimek, 29. renta, 30. vprašalni zaimek (stara oblika), 33. prvi človek, 35. medmet, 36. rimski datum, 38. živalska pravilica, 40. avtomobilska znamka, 41. števniki, 43. deska, 45. okolica, 47. izraz na menihah.

Navpično: 1. francoska kolonija, 2. predlog, 3. blago, 4. kraj v južni Tirolski, 5. krajevni prislov, 8. prižnica, 10. prostor v gledališču, 12. prebivalec evropske države, 13. spojina vodika in dušika, 16. žensko ime, 19. osebni zaimek s predlogom, 23. kratka na listinah, 25. vihar, 26. plemiška členica, 27. žensko ime, 28. kača, 30. starogrški vojskovodja in državnik, 32. majhno okno, 34. premija, 37. isto kakor pod 26., 39. ime raznih nemških rek, 40. žensko ime, 42. zaliv (tuhka), 44. kemične spojine, 46. sbh. vprašalnica.

Naša gledališka kriza

V najnovejši številki (7.) zagrebške revije »Nova Evropa« je napisal sedanjil prosvetni minister g. Milan Grof daljši razprava »Pozorišna kriza«. Pripravil jo je v dnehi, ko še ni bil prosvetni minister, zato je zdaj tem zanimivejša; znano pa je tudi, da je g. Grof kot dolgoletni gledališki intendant strokovnjak v tej vprašanji.

Pisec ugotavlja predvsem, da naša gledališka kriza ni posledica najnovejših redukcij državnih subvencij, da tudi ne izvira zgolj iz finančnih težav. Zdi se mu, da se je pri nas takol s početka osnovalo preveč gledališč, ki so se držala zbog lokalnega samoljublja. To velja o obalnih gledališčih. Ponekod so le-ta nadaljevala tradicije, kakor n. pr. v Mariboru, kjer je slovenski ansambel nadomestil nemškega, vendar pa se mu vžile simpatičnemu prizadevanju ni posrečilo, da bi si ustvaril dovolj — publike. Drugod so delali znova in z velikimi ovirami. Obalna gledališča so imela paradne naslove državnih gledališč, dasi država ni voljala na nje in ni mogla prevzeti stvarne odgovornosti za njihovo delovanje. Vsa ta gledališča, ki so začela delovati z dramo, so končala z uvaženjem operete. Prvi vzrok sedanje krize je nezdrava umetniška podlaga obalnih gleda-

lišč. Improviziranih brez igralcev, brez repertoarja in brez programa. Drugi vzrok pa je njihov nedoločen zakonski in upravni značaj. Za razliko od osrednjih gledališč (Beograd, Zagreb, Ljubljana) so se nazvala oblasna gledališča, vendar jih oblasti ne marajo prevzeti, država pa je prestrašila visokih gledaliških subvencij (l. 1926/27 so njim izdatki prekoračili petdeset milijonov dinarjev) in se je razbremenila predvsem pri gledališčih, ki niso izrazilo državnosti.

Pisec nato opisuje kritičen položaj obalnih gledališč, ki so vsa prezadolžena in ki se s svojimi osebam vred ne morejo nadejati rožnate bodočnosti. Ta preobremenjenost je vsakdanjimi skrbmi nadložnost neurejenih odnosov in životarenje brez vere v prihodnost, se prenaša tudi na publiko. Iščoč v sili zdravila ondi, kjer stalnega zdravila ni, hoteč za vsako ceno razvneti zanimanje občinstva, so gledališke uprave počenale napako za napako. Tako je tudi prišlo do operete, — operete brez operetnega ansambla in brez operetne opreme. Nihče ni premišljeval, ali te klaverno opremljene predstave lahko ohranijo iluzijo pikantije brez duha in lepote, razkošja v cunjah, iluzijo razigrane veselosti s sestrami, danimi lici zboristov, ki se samo enkrat na dan do sigeja nadeja. Tako je prišlo do

repertoarja, ki je največji strup za mlado, nova gledališka okolja. V katerih sta sprida današnje manije sporta, čarlestona in detektivskih filmov, gledališče in knjiga edina buditelja plemenitejšega vzornirjenja, nežnejše občutljivosti za lepoto in globlje umevanja življenja. Če je že hotelo n. pr. mariborsko gledališče na ta način zvesti pod svojo streho nemške someštane, čemu pa le morala biti opereta v Sarajevu ali celo v Skopju? Jasno je, da siromašno opremljeno in izvajane operete ne morejo rešiti gledališkega vprašanja in se je treba vprašati, zakaj so se ti dragi polzkusi izvajali in se še izvajajo pod državnim firmo?

Pisec pravi nadalje: Če govorim strogo, je absurdno zahtevati, da naj država organizira in plačuje plehko zabavo ljudem, ki bi sicer odšli v zabavišča. To ni naloga subvencioniranih gledališč, niti sredstvo za njih vzdrževanje!

Z dramo so se delali razni polzkusi: z dobro izbiro komadov, z dobriimi predstavami, s precejšnjo opremo. Samo pozglavitno se je bilo prezreti: ponavljajo manjšo število komadov v večjem številu krajši! To je edini način, da lahko obiskovalci gledališča ta ali oni komad dobro pripravi in da število predstav ne bo manjše od števila vseh predstav tega pa vseh šest obiskovalci gledališč, ki naj bi po vseh deželi širila gledališko

umetnost, birokratski sedl in čaka v »kraju svoje pristojnosti«. Igralci se skrije za »razvrstitev« uprava pa se v potu svojega obraza temeljito trudijo, da bi iztisnile iz maloštevilne, vedno iste publike poslednji sok zanimanja za gledališče.

Pisec pravi da je vedno jasno pojmoval naloge in značaj gledališč v naši revni kmečki državi, ki šteti celo pri osnovnem šolstvu. Nikdar ni bil za to, da bi država odtegnila gledališčem vsakršno pomoč, to da zdrav gledališki razvoj z visokimi stremiljenji je mogoče tudi brez luksuza. Zanj se nam ni treba nenaravno vzpenjati na prste, zakaj takšna poza ni ne odlična niti vzdržna.

Nato pisec podrobno premostriva gledališče budžete in konstatira, da je v teku dveh let izdala država za gledališča četr milijarde dinarjev — žrtve, ki ni v nobenem primerem razmerju z drugimi izdatki za narodne potrebe. Svojo razpravo sklepa tako-le:

Ako hočemo, da bo gledališče napredovalo, da bo vzpodbudilo dramsko stvarjanje in vzgajalo igralce, da bo moglo v svoji sredini kulturni vpliv, tedaj mora imeti — g e t a l e e ! Slikarstvu zadostuje primerno število mecenov — gledališču pa nobena podpora ne more nadomestiti občinstva... Treba je podvojiti trud v dveh

smereh: v večjem delovanju, v skrbnejšem spoznavanju težen in nastrojen občinstva, v prebujanju odrenenih energij in zaostalih ambicij pri igralcih, ki jih čedalje bolj upropasta sedanji birokratizem — tako njihov kakor upravni. Treba je najti nadome, stilo za razkošno opremo v močnejšem vsobinskem izraževanju. Oživiti moramo dobo gledališkega romantizma; dobo strastne ljubezni do gledališča, zlasti med mladino; z repertoarjem, z igro igralcev, s kategorijami predstav za vse sloje in vse denarice moramo usvariti iz gledališča bolj mikavno ognilišče, v katerem se bo uprava bolj gospodinjstvo brigala za goste in stalno razpihovala ognjevitost in ambicije. Treba je tudi obvarovati gledališče pred klikami, sektarji, karjeristi in birokrati, požar umetnost zahteva svobodo in širino, pokajrtvovalnost, navdušenje prepričanje!

Brez take atmosfere ni dobre drame. Zmotno je misliti, da se opera in balet lahko gojita ob skromnih sredstvih. Strog izbrani ansambel solistov brez sinekur, manjši zbor, manjši balet, manjšo število stalnih članov v orkestru — manjše mase na odru — pomenijo manjšo opremo in manjše materialne izdatke.

ZAGREB

V vsem, prav v vsem je Zagreb vse drugačen, kakor Ljubljana. Dasi ravno je Zagreb danes, kakor nekdanji Trst, skoraj — in gotovo še po velikosti — drugo slovensko mesto, večje kot Maribor. Le da se naši Posavci takoj asimilirajo in postajajo »purgeri«. Kajkavci so gotovo bližji slovenstvu, kakor bosanskemu ali šumadinskemu štokavstvu. To razliko in to sorodnost pa v Zagrebu občutijo in doživljajo na vsak korak. Kamor prideš — izvzameš se glavne tuje ulice, ki niso ne kajkavske ne štokavske, marveč teopoldstädterske, — povsod drugod najdeš ljudi, ki se zavedajo svojega slovenstva. Slo-

varstvu, ter kot služkinje, hišne. Tudi že po pisarnah. In — — — najdeš jih zvečer po ulicah in klopih, v barih, svečnicah, Veneris vulgivar. Le hercegovačko ljudstvo se je morda toliko razseljevalo kakor naše, in vsem sosedom na vse strani pomnožilo njih fabrike in javne hiše in bolnice in delavnice in jim dajalo toliko, toliko svojega semena in svojega mleka in svoje krvi. Ne prestan ver sacrum, hektombe vsem, le ne sebi.

Zagreb grmi. Tu je promet. Zjutraj zamrgole ulice, vse belo in rdeče je, ker se od Sombora, Šestina in Sveti Zgrne narod na zagrebski trg. Ljubljancem,

danes skoraj ne upamo več staviti sami sebi.

Drugod po Zagrebu? Trgovin vedno več, pa skoraj vsa v rokah priseljenih tučcev. Vrsta neznošnih imen, kolonij nemškega židovstva. Domačinom so v glavnem ostale »sitničarje« in »podrmi«. Konkurence je pa toliko, da kupiš vse manufakturno blago, obutev in razne luksuzne in vsakdanje predmete v Zagrebu zopet precej ceneje kot v Ljubljani, dasi seveda procentualna razlika ni tako ogromna, kakor na živilskem trgu. Tudi kar živi tu naših uradnikov, mi potrjujejo, da se živi v Zagrebu dokaj ceneje kot v Ljubljani, če bi ne bilo te stanovanjske druginje. In pri tem se nikjer ne zida toliko, kot v Zagrebu. Morda niti v Beogradu ne. Celi deli mesta so novi, in nikjer ni onih hišic, kakor v Ljubljani. Zagreb zida same palače, obkroženo mesto pa nastaja novo gosto mesto vil, cottage, — pa ne vilic, marveč resnično velikih vil, kakor si predstavljamo ta pojem iz starih časov. 8 sob, 2 kopalnici itd za 1 rodbino, in mnogo vrta k temu, to je vila! In takšnih vil je tu novih več stotin, cela Šalata, ali Čmrok jih je poln in Pantovčak in Borongaj in sploh, kamor greš. Nekdanje sejmšče pa je lep trg, obkrožen z velikimi palačami, in nad Jelačićevim trgovom se porušili sredi mesta vse stare hiše in tu, v srcu najbolj historičnega dela starega Zagreba, se kopljejo temelji za fronto novih palač.

Ob petih popoldne zamrgole ulice z novo intenzivnostjo. Zagrebska publika goji patriarhalne navade in gre ob tej uri na sprehod, »promenado«; — in na jazo, kakor se tu izražajo v svojem volapluku. Sedaj imajo dame svoj shopping, avtomobili se pripode in drdajo in tulijo, prodajalci ponujajo Riječ in Večer, Hrvata in Narodni val, trume flaneurjev in flaneus se gnete med kavarinami in pred njimi in v njih, vse klopi, vsi stoli so zasedeni, vsi lokali polni. Za Ljubljancema pogled, ki ni brez zavisti in sentimentalnosti...

Esplanade ne smeš izpustiti. Dasi je le kopija zapadnega hotelskega komfora, in sicer konvencionalna in vrhu tega še nekoliko bledeča kopija. — se vendar še izplača, da se poslužiš tega hotela vsaj včasih. Da si privoščiš iliti, da si kje drugje, v večjih razmerah.

Umetniški paviljon ima svojo razstavo. Mnogo prostora, mnogo praznine, ne vse tako v škafličici, kakor v majhnem Jakopičevem paviljonu. Skoraj da ima vsaka slika, vsak kip svojo steno, svojo svetlobo. Kvalitativno baš sedanjia razstava ne gre preko povprečnosti, ne idejno, ne tehnično. Iskanje novih izrazov, hlastanje po originalnosti, borba zoper konvencijo, pa vendar nič večjega, in nič, kar bi živelo s svojo dušo, izražalo neko globljo samobitnost. Te slike, ti poskusi razodevajo kozmopolitične tendence brez adektivne potence. Ta XXVI. Proletni salon kaže 16 umetnikov, med njimi 4 kipe. Postružnikovi »Srbijanci« so edini jači lik. Postružnik, Trepsa, Tabaković ti ostanejo v spominu, in v četrti ure si »skozi« (Seveda, tak oglej ne bi in ne more biti »skritika«.) Kratke obiske, dolžnosti takorekoč, med opravi in pred vlakom. Domače publike je v razstavi malo. Trije gledalci, ena gledalka, dva parčka na šestanico, blagajničarka in jaz. Tout comme chez nous.

Zagrebcane bolj zanima nogomet. Les prid' se Kranje niti! To je temperament, to je druzina! In to je masa publike, in strokovništvo in partijska zagnanost! Pa vkljub vsemu temu več vedrine in humorja. Če se stopo, se za hci, ne kakor pri nas, zares in za sodnjo in bolnico. Vrag vedi, da mi nikdar ne zademo oni »juste milieu«!

Prječev proces! Tudi to je teater svoje vrste. Občinstvo, nagmetno v umazano, prav nič imponirano sodno dvorano, je slično naši publiki pri porotah. Mnogo zija, mnogo profesionalov in kandidator. Prječev proces je v toliko drugačen, ker študira mnogo radovednejši seosko romantiko, in popolne pridejo elegantne dame in si ogledujejo obtožence in priče, včasih se malo solže, potem na si pobarvajo ustnice z rouge in lice s pudrom in odhajajo. Sedaj traja ta proces že tretji ali četrti teden in dame so interes izgubile.

Senzacija je v Maksimiru, v parku, kjer je tudi zoološki vrt. Levinja je do-

bila trkadiše, ne enega, kakor v znamenem pregovoru, marveč kar dva! Tado-godek v živalski kraljevi rodbini je znan v vsaki zagrebski hiši, in vse dame romajo v Maksimir in bi rade nesle levjim dojenčkom bonbone, — kar je zabranjeno, — in jih ocenjujejo, da so »hercig, lib in feš,« kar ni zabranjeno.

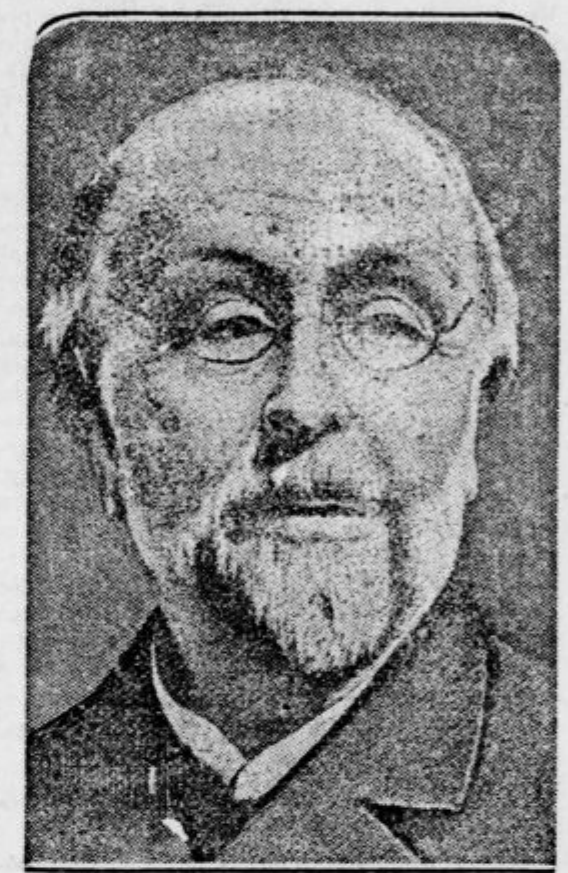
Ko te nosi večerni brzovlak zopet proti Šofli in gledaš one razmočene ze-

lene loke in sinje griče, se ti vsiljuje vprašanje: Čemu Gubec in vse drugo? Mi smo še-le v prvih začetkih, v prvi šoli, mi še-le nastajamo in smo revni in iščemo, iščemo... Potem se spustiš v pogovor z nemškim ali laškim trgovskim potnikom ali srbijanskim politikom, in ko privoziš do Ljubljane, je tu ves dan deževalo.

Hippolyte Taine

21. aprila je bila stoletnica njegovega rojstva. Ne vem, če se je to stoletnice kdo spomnil v Jugoslaviji. Morda kakšen profesor v Beogradu, nekdanji francoski dijak. Pri nas? Mi častimo vsakega nemškega skribenta secundi in terti ordinis, ne poznamo pa največjih mož, ki so oblikovali današnje miselnost Velikega Zapada. Kdo pri nas pozna ime Sievesovo, komu pomeni pri nas kaj ime Mirabeau ali Lafayette, kdo ve kaj o d' Alembertu ali Montesquieu-u, ali njihovih angleških predhodnikih? Masaryk, ki je zadolen s Hume-ovo filozofijo, je za nas čudovita izjema, in ime Hippolyta Taine-a je manj znano, kakor Borneovo, manj kot Heglovo, manj kot ktero-ko. Podobni smo kočku, ki kupuje vse iz druge roke in nosi »von Herrschaften abgelebte Kleider«. Nemški »Volk der Dichter und Denker« je svoje najboljšje prevzel od zapada. Hippolyte Taine je morda prvi in najčistejši predstavnik onega tona, ki mu mi pravimo »kulturni delavec«.

Francozom je Taine najprej strogi sistematičar, mož filozofskega ugovora, težje in neizprosne logičnega dokaza. Nemci pa so občudovali predvsem njegov moštinski stil, očaralo jih je njegovo zgodovinopisje.

v dovršeni umetniški obliki, ki je ni dosegel noben nemški zgodovinar. Celi generaciji je v Nemčiji Francoz Taine veljal kot mojster stila in obenem stvarni mojster zgodovine, ki je spregovoril slova začrti veljavno besedo o veliki francoski revoluciji iz 1789. — besedo obtožbe in obsodbe, obsodbe ne le francoske marveč vseh revolucij sploh, revolucionarstva kot »iscelnosti«. I znanost i politika sta odslej napredovala daleč preko Tainea in tega reakcionarnega mišljenja, in z napredkom sta se obe znanosti oddalili od njega i v načinu, kaj nam velja za problem, i v stvari, kako na vprašanja odgovarjamo, kako dogodek ocenjujemo. Taine sam še spada v zgodovino. Ob stoletnici njegovega rojstva pa smemo vprašati: Kaj pomeni Taine nam?

Sin odveteika neke v Ardenah, je Hippolyte Taine postal profesor in je v glavni dobi svojega življenja predaval na Ecole des beaul Arts v Parizu (šoli za lepe umetnosti) o umetnosti, zgodovini in o estetiki. Izhajal je na iz filozofije in se je vedno vračal k zadnjemu, filozofskemu vprašanju o veljavi vsake stvari namur večim dobam, namur tako zvani večnosti. Ta učenec Spinoze obževalce Stendhala, je bil sodobnik Darwinov Niemu lastna miselnost, torej je važna zato, ker je umetnino in umetniški skup prvi poskušal obrazložiti s točnim opazovanjem vsake podrobnosti in s sintezo. V svojem prevencu je že obrazložil umetniško osebnost Lafontaineovo z obektivnimi predpostavkami njegove provincije, iz katere je izšel, iz kake njegove rodbine in njezega kroga. V delu o Titu Liviju je branil »misl toz« ali nauk da je Livij vodila »misl vodila«, ali glavna smerica »faculté maitresse«, ki je prepoila vse njegovo delanje in nehanje in iz katere

re se mora razumevati vsaka podrobnost njegovega mišljenja in pripovedovanja, njegovi nazori.

V prvem glavnem Taine-ovem delu, v zgodovini angleške literature, že najdemo njegovi iz prirodoslovia posneto sistematsko metodo povsem zrelo: Literatura je historičen dokument za zgodovino narodovega razvoja. Vsa zgodovina pa mu je problem psihologije, t. i. problem, najti, razumeti in opisati, kako je neka miselnost nastala in se razvijala v gotičnem narodu. (To je baš glavna naloga knjižnega zgodovinarja). Vsa poedini zgodovinski dogodek je nastal in se da razumeti, če spoznaš njegove tri bistvene pogoje:

La race, le milieu, le moment.

To so: Pleme (narod, ljudstvo): okolica, sredina, in trenutke, doba. Rasa, pleme, je izraz za skup vseh fizičnih pogojev: milieu, sredina, okolica, je skup vseh socialnih pogojev, le moment, pa ne koledarska doba, marveč individualni povod, ki je zadnji faktor, da nastane poedin pojav ali da nastopi neki dogodek. Ta trojica sestavin, iz katerih se sestavlja vsako doživetje, je postala slavna. Če je v naši dobi rekel dr. Dermota po češkem vzorcu: »Človek je produkt razmer«, je s tem le pospošil in ponovil Taineovo trojstvo, s katerim se obrazloži vse: La race, le milieu, le moment. Samo pomisli na primer, kako so te tri prvine ustvarile naš prvi december, kako so tu odločilno volivale rasa, milieu in moment. In na vprašanje, zakaj v teh desetih letih nismo dosegli več in boljše, — zopet odgovor: Prouči trojstvo »race, milieu, moment«, in razumeš boš, da boljše in več v tem desetletju... doseči nismo mogli... To je primer S. to povsem lastno, originalno analizo dogajanja je pa Taine združil krepko umevanje, blestečo analizo dogodkov, bogastvo primer v toku svojega opisovanja, tako da mu je to prvo njegovo glavno delo že prineslo sloves evropskega učitelja. Anglijo je Taine na svojih številnih inozemskih potovanjih največ obiskoval, njo je najbolj poznal, to zemljo je ljubil in občudoval Taine je bil aristokratski državljani, nastopal in živel je poln ugleda in slovesa. Časti in slave, ki jo je potreboval za svoje življenje kot načelno bistvo, ne le kot ugled, ki za zahteva samozavest moža, ki ustvarja. Zunanje njegovo življenje se je razvijalo v korektni vsakdanosti, njegov čin in usoda sta bila v njegovem ustvarjanju, njegovem delu, njegovem spoznanju in nauku. Bil je eden onih strogih severnih Francozov, ki jih v Franciji sami smatrajo za mešanico galskih in germanskih osebnosti. In vendar reprezentira prav tihično francosko duševnost, namreč smisel za načelo in pravilo, za sistem, za intelektualno pojmovanje vsega, kar se dogaja.

Sedaj je ponosni, uzledni učentak, ki je bil varen istino razumevati in razlagati s svojim razumom in sistemom, naenkrat doživel veliki polom, débacle Francije l. 1870, »leto groze«, grozote revolucije in komunne. Bolest in groza in strašno nacionalno ponižanje so mu vsilili vprašanje: »Odkod to? Kako je vse to mogoče? Kje so temelji dogodkov in doživljanja sodobne Francije?« Monod pravi, da se je Taine lotil teh vprašanj, kakor zdravnik, ki stoji k postelji bolne domovine. On sam se je na primerjal s prirodoslovcem, ki študira organizem hrošča s povečalnim steklom in ki noče nič drugega, ko da konstatira to, kar je. Tako je Taine ustvaril svoje naznemenitje delo, veliko delo »Postanek sodobne Francije« (Les Origines de la France contemporaine), ki je izšlo od 1876, v več zvezkih nedokončano. Nad tem delom je umrl. Vkljub vsemu kar se temu delu sme in mora očitati, je vseeno čudovit dokument duševnega ustvarjanja Tri načela, la race, le milieu, le moment, se uporabljajo za razumevanje francoske zgodovine. Kakor sodobni Gustave Flaubert in pozneje veliki realist Emile Zola, tako zbira Taine vse podrobnosti, vse vsakdanje majhne dogodke, les petits faits, vso množico karakterističnih lastnosti, ter daje trivialnemu in efemeremu smisel in historično vrednost. Bralcu sugerira Taine na mojstrski način vso miselnost dotične dobe, katero opisuje, tako da ono dobo doživlja na novo in iznova. Z množico naredb in dogodkov, z moralno in duševno silo vsake razlage in razumevanja dogodkov te uvrst norazi, te za roko povede seboj, ti s prstom pokaže pravo pot, tako da si prenehaš in da ob-

Strossmayerjev spomenik v Zagrebu

(Kip Ivana Meštrovića)

vence, Štajerce, Kranjce, Dolenjce, Prlekke, Posavce, polno jih je in... oni te spoznajo po govornici četudi govoriš še dokaj čisto hrvaščino, spoznajo te po neki trš izgovorjavi ali po tonu, ki spominja na ožjo domačijo, in te nagovore...

Koliko imamo nove sefitive, jugoslovanske! Mesto v Ameriko, ki je zaprla svoje vrata, mesto v Porurje in drugod na Vestfalsko, se seli sedaj vsako pomlad gata slovenskih ptic selivk na jug, pa se jeseni ne vračajo, jeseni jim slede nove jate, Sarašev in Sušak, vsa Dalmacija, Beograd, Skoplje in Zagreb in nešteto drugih južnih krajev noše večje domovine sprejemajo vase na tisoče slovenskih sinov in hčera, — statistika se jih še ni polastila, niti socialna politika. Zaenkrat so še ko listie, da bodo za gnoj, iz katerega bo morda oginjal vrt lepše jugoslovanske bodočnosti. Morda, Sedaj na se čuje v pogovorih večini vprašanje, ali bi se prišlo misliti na naše šole v Zagrebu, v Beogradu, da na ožjo organizacijo naše kolonije, na vzajemno pomoč, posredovanje, na društveno življenje, na varstvo zoper izkoristitve, na materinsko pomoč, na prosvetno delo. In takoj se oglasi drugo vprašanje, ali je to sploh potrebno, in kakšno, v kateri smeri naj bi se takšne stvari mogle podvzeti med Hrvat in Srbi? Ali ni to nekaj bistveno drugega, kakor med Nemci, Lahji ali Angleži? In je v tem jedro jugoslovanskega vprašanja za nas.

Slovenec in Slovenke najdeš v podrumih, natakarije, snažilce čevljev, likarice in šivke, v policiji in med vozniki in postrežniki, v raznih obrtih in sploh kot majhne nastavlence in majhne obrtnice in obrtnice, kot kvalificirane delavce, zlasti v mizarstvu in ključavn-

zlasti naše gospodinj, nimajo pojma, kaj se vse tu najde. Vse vrste ranega sočivja, najfinejših salat in finih fižolčkov, kumaric, buč, raznih kupusov in keljev pa vse do letošnjega finega šparglja, razno cvetje in semena in pa naš luk, vse to se tu dobi na kupe, v izbiri, ki je nisem videl nikdar v Ljubljani, ne v Trstu, ne Gradcu, le redko na Dunaju. V takšni izbiri in takšnih masah ti postreže le še Praga in pa nedosegljivi Pariz v svojih »Halles«. Ko se sprehaš med temi zagrebskimi seljankami ob osmih zjutraj, se spomniš na barvni Zolov opis v »Ventre du Paris«. Zagrebski trebuch mora biti bogme izbirčen in precej širok in razvlečen. In cena, — skoraj za polovico ceneje je vse ko v Ljubljani, in marsikaj mnogo pod polovico! Ima pa tudi Zagreb vse drugega mil klima, za 2—3 tedne je pred nami, ves v zelenju in cvetju, že pred 14 dnevi so cvetele breskve in hruške in sedaj cveto orešnje po vsem gricvju od Podsuseda do Slemena in okrog prastarega Medvedgrada, kamor so še Celjani hodili na lov...

Ljubljancem na zagrebskem trgu ne more odvrniti očesa od narodnih noš. To niso paraadne, to so narodne noše v praksi. Malo manj romantične so, pa zato zares narodne in zelo slikovite. Bela in rdeča sta temeljni akordi. Le da je zunanost vseh teh seljakov in seljakinj v fizičnem pogledu daleko pod slovenskim standardom. Ti ljudje so majhne rasti, bledih, izmozganih lic, očitno zelo podvrženi bolehanosti. Na prvi pogled se vidi, da delajo trdo, in da žive slabo. Mnogo slabelje, ko pri nas. Ilustracija socialnega vprašanja na deželi, in zopet smo pri vsebini jugoslovanskega vprašanja, ki si ga dan-

Golouhova „Križa“ na deskah

(Delavska predstava v Narodnem gledališču)

Prosvetna delavska organizacija »Svoboda« je praznovala letošnji prvi maj z uprizoritvijo Golouhove »Križe«, katero je režiral Bratko Kreft. Predstava ni bila le običajna proslava, pač pa dogodek v našem kulturnem življenju.

Golouh je v »Križi« nanizal slike iz prekratnega življenja našega industrijskega delavstva. Doba štrajkov in meznega gibanja, nacionalizacija večjih industrijskih obratov, spopad z nacionalisti, križa v obratovanju in odpustitve delavcev ter selitev v Francijo, razpad enotne delavske organizacije v različne frakcije, vse te slike je združil v zaključni sceni, ki odpira pogled v bodočnost, ko bo po trdem delu ustvarjena industrija, v kateri ne bo delavec več suženj kapitala, temveč se bo uresničil stavek: delu čast in oblast. Pisatelj je poskušal z objektivnim pogledom prikazati razmere med delavstvom in razredni boj s kapitalističnim družbo. Kapital ne bo mogel rešiti križe, v katero je zabredel z nesmotritnim izkoriščanjem dela in delavstva, le razredno zavedno, strokovno izobraženo delavstvo bo odločevalo o končnem boju. Idejno si pogledata v drami dva svetova v oči. Novi

svet predstavlja delavec Puntar, starega pa nacionalisti. Oba se borita za pravico in poštenost. V smrti se združita. Novo življenje zahteva žrtve apostola prihajajočih in borce starega sveta. — Vkljub prizadevanju pa pogreša drama umetniški kvalitet in bo ostalo delo le kot propagandno delo. Toda to pot niso odločevali umetniške vrednote dela, temveč uprizoritev. Zato je škoda, da niso delavci nastopili z boljšim delom, ker so pokazali zmnožnosti, ki so morale vsakogar presenetiti.

Režiser in igralci so imeli izredno težko nalogo. Borba kolektivnega človeka zahteva gibanje množic. Taki prizori so nenavadno težki. Množico mora sestavljati masa, v kateri se gibljejo oistro izraženi tipi. Ni dovolj, da se množica ravna po gotovih psiholoških zakonih, v celokupnem nastopu mora izražati voljo in idejo. Režiser mora strogo paziti na celoto, a nič manj na vse najsubtilnejše posameznosti. Vsaak tak prizor mora biti izveden z železno logiko. Doslej so bili masni nastopi na naših deskah le diletantsko delo. Sele v »Križi« sm gledali nastope množice, ki so tako sugestivno vplivali na gledalca, da je postal tudi on član aktivno delujoče množice na odru. Večkratni različni prizori so dokazali, kako mojstrsko obvladajo režiser in igralci svojo nalogo. V neizbrisnem spominu ostaneta spopad delavcev z nacionalisti in odhod v Francijo. Zadnji je po svojih notranjih vrednotah

celo presegal prvega, ker se njegova vsebina ne naslanja toliko na zunanje efektne dogodke.

Kdor bi pripisoval uspešni nastop dejstvu, da so delavci predstavljali tako rekoč sebe in okolico, bi bil v zmoti. Deske so deske, veliko študija in zmnožnosti je treba, da lahko učinkovito predstavijo najpreprostejši dogodke iz lastnega, vsakdanjega življenja. V bistvu tudi ni res, da so delavci igrali sebe; ustvariti so morali predpisane tipe, kar se jim je v splošnem izredno posrečilo. Režiser je pri tem pokazal sposobno roko. Spretno je izbral posameznike, ki so pomanjkljivo napisane značaje oživil v življensko resničnostjo. Kakor vlti so bili n. pr. Puntar, Peter invalid. Enako hvalo izrekam ravnatelju delniške družbe, Goldmannu, Skoku, advokatu, redakterju in drugim, ki so nastopili v množici.

Uprizoritev »Križe« je dostojno predstavila dramo kolektivnega človeka. Meni pa je dokazala, da je v naših ljudeh veliko igalskih sposobnosti in talenta. Samozvestni nastop me potrjuje v zavesti, da je naš delavski stan kulturno zrel in bolj sodoben kot meščan.

Edino žalostno dejstvo pa je, da pogrešamo dobrih dramskih del, v katerih bi se tovrstni igralci lahko razvijali in ustvarjali nekaj samoniklega.

Juž Kozak.

Vrli vojak Švejk

(K uprizoritvi v celjskem gledališču.) Nemško komedijografa M. Brod in H. Reimann sta po svoje drammatizirala Haškovega »Švejka«, in Maks Pallenberg žanje sedaj pri Pisatorju v Berlinu kot Švejk velike uspehe. Pri nas ga je prvo uprizorilo mariborsko gledališče, in to s češkim obeležjem, sedaj pa ga je skušilo celjsko gledališče slovenizirati. »Pufleke« Švejk je figura, ki jo lahko postaviš v življenje vsakega evropskega, zlasti pa srednjeevropskega naroda. Tip »vrlega« vojaka Švejka, ki lavira med omejenostjo in prefriganostjo, je ostra satira svetovne vojne, zlasti bivših avstro-ogrskih razmer. Posamezne figure so vzete iz življenja in izvrstno pogodene. Celjskega »Švejka« je režiral g. Bratina in igral tudi naslovno vlogo. Režija je bila deloma kos svojih nalogi. Nekatere scene, zlasti ansambelske, so bile premalo izpoljene in tudi tempo je bil prepočasen, vsled česar je trajala predstava kljub eni sami pavzi nad tri ure. Celjski »Švejk«, ki naj bi bil slovenski, ni odgovarjal konceptji Haškovega »Švejka«. S slovenizacijo, ki ni vzbudila vtisa enotnosti in ki ni bila dočela v stilu, je igra precej izgubila na efektu. Ta eksperiment na bi se bil lahko posrečil, če bi se bila režija v stilu bolj naslanjala na original Jaroslava Haška, nego na nemško drammatizacijo. Izra, ki vsebuje 14 epizod, je bila inscenirana s pomočjo nevrtno enokirna in zaves. Bila pa je nekoliko monotona, ker so bile spremembe zgolj markirane.

Gosp. Bratina je igral Švejka na svoj na-

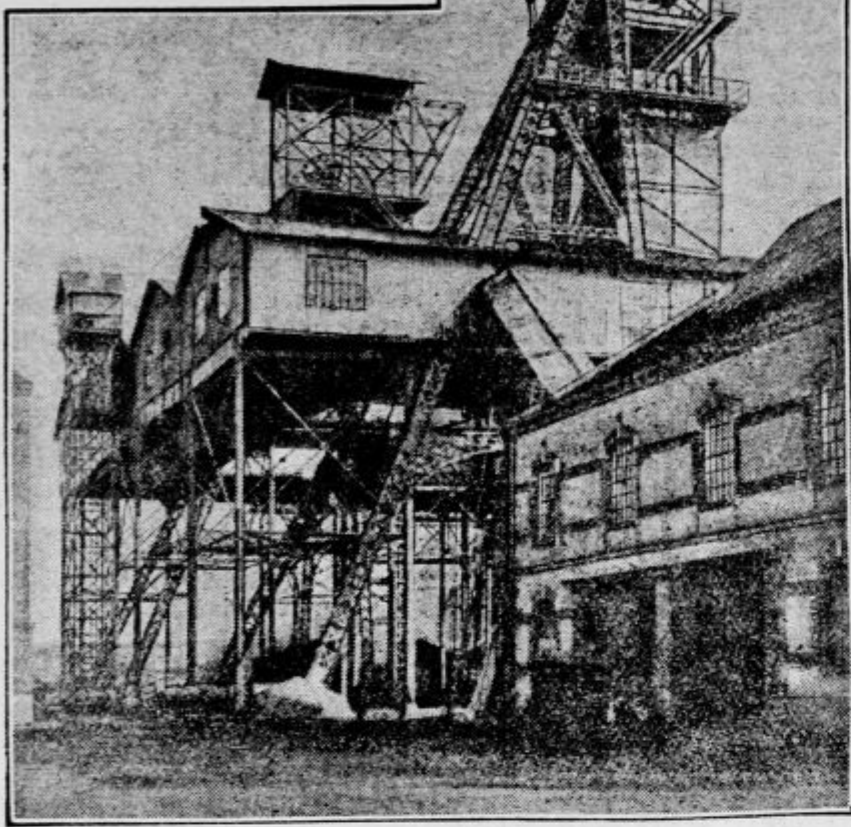
čin, v tekstu ni bil povsem siguren, pa je skušal z rutino in ekstemporacijami izpolniti nastale vrzeli. V zadnjih slikah je prekorail okvir svoje vloge in podal svojega Švejka s premočnim temperamentom in močnatostjo. Bratinov Švejk je imel ozeč obraz in angleške brke, temno moiro čepico in jugoslovansko vojaško suknjo; to ni tip avstrijskega »pufleke« in k. u. k. idijota Švejka! Gosp. Pfeifer je igral detektiva z izvrstnimi germanizmi in obersta von Schröderja z dobro interpretacijo avstrijskega oficirskega tipa. Gosp. Perc je podal profesorja zgodovine s češkim naglasom, s saperjem Vodičko pa je ustvaril komorno figuro. Zelo posrečena sta bila gosp. Fedor Gradišnik kot nadporočnik Lukaš in g. Bele kot vojni dobavitelj Barany z madžarskim naglasom. Simpatično je vplival gosp. Marolt kot avditor. Dobra sta bila tudi g. Zabkar kot krčmar in g. Videtič kot trgovac in kot vojni kurat. Lep napredek je zaznamovali pri gđ. Zabkarju (Etelka) in gđ. Sončevi (Dolly). Solidno igrjo sta podali gđ. Kaučičeva (krčmarica) in gđ. Lovrečeva (kuharica). Ostali so le deloma ustrezali. Scena na fronti je bila pokvarjena, ker je bila igra ansambla nemogoča. Tudi ne gre, da nastopajo avstrijski vojaki v jugoslovanskih uniformah z avstrijskimi čepicami; to nikakor ni v stilu. Nekatere scene v igri, ki so bile prepovršno naštiđirane, so večinoma zaradi neprimernih ekstemporacij in »igranja po domače« mejile na banalnost.

Gledališče je bilo nabito polno. »Švejk« bo v Celju kljub vsemu dobro odrezal.

Rado Pečnik.

Iz življenja slovenskih rudarjev v Franciji

Železni rudnik Saint Pierreumont v Manciullesu v Franciji
eden najmodernejše urejenih železnih rudnikov v pokrajini Meurthe-Moselle, kjer je zaposlenih tudi lepo število Slovencev.

Manciulles, začetkom maja

Rudnik Saint-Pierreumont, ki je bil pred svetovno vojno last nemške delniške družbe Gelsenkirchen, je bil Slovincem dolgo časa popolnoma nepoznan. Šele leta 1923. so pričeli prvi slovenski rudarji v tem rudniku delati, v začetku seveda z majhnim, toda življenjskim razmeram približno primernim zaslužkom.

Ko je leta 1924. v Porurju zavlada velika brezposelnost, ki je zadela tudi Slovence, so bili ti prisiljeni iskati pomoč pri svojem konzulatu, ki pa seveda, kakor običajno, za podporo ni imel denarja na razpolago, — pač pa jim je preskrbel posel v Belgiji in Franciji. — Na ta način je večje število Slovencev iz Porurja odpotovalo in se deloma naselilo v Manciullesu.

Ker pa je, kar se tiče dela, v premogovnikih in železnih rudnikih velika razlika, sprva tem Slovincem naporno delo v železnem rudniku ni ugajalo, dokler se mu niso privadili. Po preteku šestmesečne pogodbe, na katero so bili vezani, si je nekaj teh rudarjev poiskalo kruh deloma v premogovnikih, deloma v železnih rudnikih na Lotrinskem, drugi pa so ostali v Manciullesu, kjer so še danes zaposleni.

Ravnateljstvo rudnika St. Pierreumont se je za Slovence posebno zanimalo in nameravalo zaposliti večje število posebno brezposelnih rudarjev iz Slovenije. Do tega pa ni prišlo, ker so oblasti zabranile izseljevanje rudarjev v večjih skupinah. Le posameznikom, ki so lahko krili potne stroške sami, se je posrečilo dospeti sem in se na ta način rešiti brezposelnosti in pomanjkanja v domovini.

Meseca aprila 1926 je obiskala komisija Delavske zbornice v Ljubljani več rudnikov v Franciji, da prouči tukajšnje razmere in da pripomore brezposelnim rudarjem do zaželenega kruha. Med drugim je ta komisija obiskala tudi rudnik St. Pierreumont in si ga ogledala od zunaj in znotraj. Kakor se je sama izrazila, je dobila prav dober vtis; objavila je napotiti nekaj brezposelnih rudarjev v ta rudnik, toda ostalo je zgolj pri obljubi.

Kar se tiče zaslužka, znaša danes brez družinskih doklad povprečno 37 frankov na 8 ur, a od tega zneska se odbije 5,75 % za pokojninsko in bolniško blagajno. Za hrano in stanovanje plačujejo samci po 12,50 fr. dnevno (vštevši 1 liter pijače). Poročeni imajo prav lepa stanovanja z električno razsvetljavo in plačujejo od sobe po 5 fr. mesečno. Poskrbljeno je tudi za duševno razvedrilo in zabavo v prostem času.

Edino žalostno je, da se mladina odtuji svojem maternemu jeziku, ker obiskuje izključno le francoske šole.

Posebno pazno izkazuje ravnateljstvo rudnika dojenčkom, za katere poskrbi do-

voljno količino prístnega mleka. Vobče je vzorna ta skrb za ves naraščaj domačih, kakor inozemskih delavcev. Tako imajo n. pr. iz šole odpušeni fantje priliko, da se izuče rokodelstva, dekleta pa šivanja, kuhanja in gospodinjstva sloh.

V splošnem se torej počutimo Slovenci izseljenci tukaj dobro, pri čemer pa domovine ne pozabimo. Tudi iz naših grl zadoni pesem »Domovina mili kraj« in tužno nam je srce, ko se spominamo svojega lepega rojstnega kraja. Vendar se pa čutimo zadovoljne, da smo v zavetju, posebno, ako čitamo slične članke, kakor ga je prineslo »Jutro« št. 95 od 22. aprila t. l. pod naslovom »Beda in glad v šentjanskem okraju«, kjer gladujejo naši sotrpini, in to zgolj po krivdi klerikalne pristranosti, ki je zagrešila greh nad ubogim ljudstvom pri razdelitvi koruze. Rojaki! Odprite vendar oči in premislite si dobro, komu boste oddali pri prihodnjih občinskih in državnih volitvah svoje glasove. Ako čitate napredne časopise, imate dovolj snovi za obsodbo klerikalne politike.

Tudi mi izseljenci smo dobro poučeni o domačih razmerah, in če se še kdaj vrne-mo v domovino, homo vedeli dobro, katera stranka deluje v blagor kmeta in delavca.

Prisrčen pozdrav vsem tovarišem in rojakom v imenu tukajšnjih slovenskih rudarjev! — J. P., naročnik »Jutra«.

Kino

Noč ljubavi

(K premijeri v kinu Matič)

Motiv tega krasnega filma, prirejenega po pesnitvi španskega pesnika Calderona de la Barca, je staro pravo fevdalnih gospodarjev, pravica do poročne noči z ženami svojih podanikov.

Mlada žena ciganskega glavarja Montero (Ronald Colman) je ugajala vojvodi, ki jo zato v prvi noči zahteva za sebe. Ona si pa rajša vzame življenje kot da bi se udala vojvodi in ko dobi Montero naslednjak in le mrtvo truplo svoje ljubljene soproge, prišede osveto. Prilika se mu kmalu nudi in ko se vojvoda ženi, ugrabi Montero nevesto vojvodinjo (Vilma Banky) in jo odpelje. Začetkom poina sovraštva do cigana se mlada žena kmalu zaljubi v mladega lepega junaka, obojito še, ko zazna za njegovo nesrečo in zločin svojega moža. Toda čut dolžnosti zmagaja nad ljubeznijo in zato se žena naslednjega jutra vrne k možu; ta pa jo da zapreti v temnico kljub prisegi, da je nedolžna in nedotaknjena. Montero, ki jo hoče rešiti, pade tiranu v pest in le-ta ga ukaže sežgati na gredi. V zadnjem hipu še-le zmagava pravica. Ljudstvo se dvigne nad okrutneža in ljubavni par ima odprto pot do sreče.

V glavnih vlogah nastopata Ronald Colman in Vilma Banky. Blaga, čista lepota Vilme ter močata stasitost Colmana delujeta na vsakega gle-

dalca. Obojito je krasna Colmanova igra; dostavno poln mirne in sovražstva do vojvode, ostane vendar kavalir napram ujeti ženi ter se ne osveži na njej za storjene krivice. Montague Love dobro podaja silnega, sarovega despota, ki pozna zgolj kazen užitek in nasladi. Posrečeno so inscenirane orgije na domu vojvode. Poleg pretresljivih prizorov v filmu ne manjka tudi izredno šaljivih scen. Struktura filma je deko, ki zasluži v polni meri pohvalo in najboljšo oceno.

Ana Karenina

Nov film Grete Garbove.

Znano je, da je uspeh Grete Garbo presenetil tudi večake. Ta mlada izralka, ki jo je sprejelo občinstvo z urovn nepopisnim navdušenjem, je bila, ko je prišla v Ameriko, angažirana z minimalno plačo, danes je pa ena prvih zvezd in ima tri tisoč dolarjev tedenske plače in vesti o njenih filmih pričakujejo povsod z velikim zanimanjem. Po Sudermannovi drami »Pod jarmom strasti« je trajalo precej časa, preden je Metro-Goldwyn-Mayer našla primeren sujet za nordijsko lepoto in nenavadni talent Grete Garbove. Končno se je družba odločila za »Ana Karenino« Leva Tolstega. Eden najbližjih sorodnikov velikega ruskega pisatelja je dobil nalogo, da roman obdela za film. Preden je film prišel v javnost, so pripovedovali, da je docela izpremenjen in da ne odgovarja romanu. Partner Grete Garbove je bila druga velika skrb, ki je mučila ravnateljstvo firme M. G. M. Po več poskušajah so določili Ricarda Corteza, ki pa ni bil deležen posebnih simpatij gospodične Garbove. Ta je nekega dne kar zapustila atele in izjavila, da se ne vrne, dokler ji ne najdejo partnerja po njenem okusu. Njen režiser je vedel, kaj to pomeni. Toda ravnatelj se niso dali ugnati in dolgo je trajalo, preden so pristali, da se že fotografirani film uniči in da začno iznova z Johnom Gilbertom kot partnerjem Grete Garbove. Občinstvo bo s to izpremembo zadovoljno, ker bo spet gledalo film s parom, ki jih je tako navdušil v drami »Pod jarmom strasti«. Ljubezenske scene med Grete Garbovo in Johnom Gilbertom so v tem filmu še bolj omejevali in strastne. Tako nam bo jesen prinesla film Grete Garbove, ki ga smemo pričakovati z velikim zanimanjem.

Zakej ima Adolphe Menjou uspeh pri ženah

Igralec, zlasti filmski, ki stoji nad maso, čigar slika gre po vsem svetu, postane postane skoro vedno tip. Sablonizirajo ga. Vloge so si podobne kakor jajce jajcu in čustva in konflikti so vedno isti. Samo partnerica je enkrat zlatolaska, drugič črna in tretjič suha happy, potem pa spet redko unhappy. To ne pomeni, da bi bilo tipiziranje samo po sebi škodljivo. Mi sami, gledalci, iščemo tihov. Hočemo namreč vedeti: To je demonska žena, to je romantičen junak. Ta je zločinec, oni le gentlemeni, bonvivanti. Don Juan. Pravijo, da tip popolnega gentlemena in kavalirja izumira in da je samo še nekaj redkih primerov. Morda ima zato Adolphe Menjou toliko uspeha pri ženah. On je v resnici tip moškega, ki ga imajo vse žene radi in ki ga redko najdemo v resnici. Toda Menjou je več kot ljubezniv spomin na preteklost, ko še niso jemali erotike tako odkrito in brez poezije. On je tudi moderen: po svojem skepticizmu in po svojem porogljivem humorju, po svoji moči in resignaciji. Don Juan starih časov je bil bolj strasten in mnogo bolj enostranski. Menjou pridobiva žene, ker se ne baha s tem kot drugi slični moški. Toda njemu so žene važne in potrebne, vendar ne prevažne in nepotrebnice. On se ne vznemirja, če mu usoda ne dovoli žene, za katero mu je šlo. Nikdar ne pričakuje preveč in zato ne more doživeti velikega razočaranja. Neprijetnih stvari se reši z resigniranim smehljajem in nikdar ne odpre srca, da bi vam pokazal svoje srce: Glejte, kako trpim.

Nema umetnost

Spisala Pauline Frederickova.

Danes smo vendar tako daleč, da velja udi film kot umetnost. Tudi oni krogi, ki so še pred kratkim prezirali film, so bili končno prisiljeni izpremeniti svoje mišljenje, ker so velika filmska dela, ki so izšla v zadnjih letih, izpreobrnila tudi največje sovražnike. Možnost izražanja z nemo mi-niko, ki pride v filmu mnogo bolj do velja-ve kot na odru, je doseгла, da je dobil film novo vrsto odličnih pristašev. V gledišču vlada beseda, kretnje so šele na drugem mestu. Rada imam besedo in gledišče in ne verlameim, da bi film ubil oder. Toda prav tako imam rada tudi film in menim, da je popolnoma enakopraven gledišču.

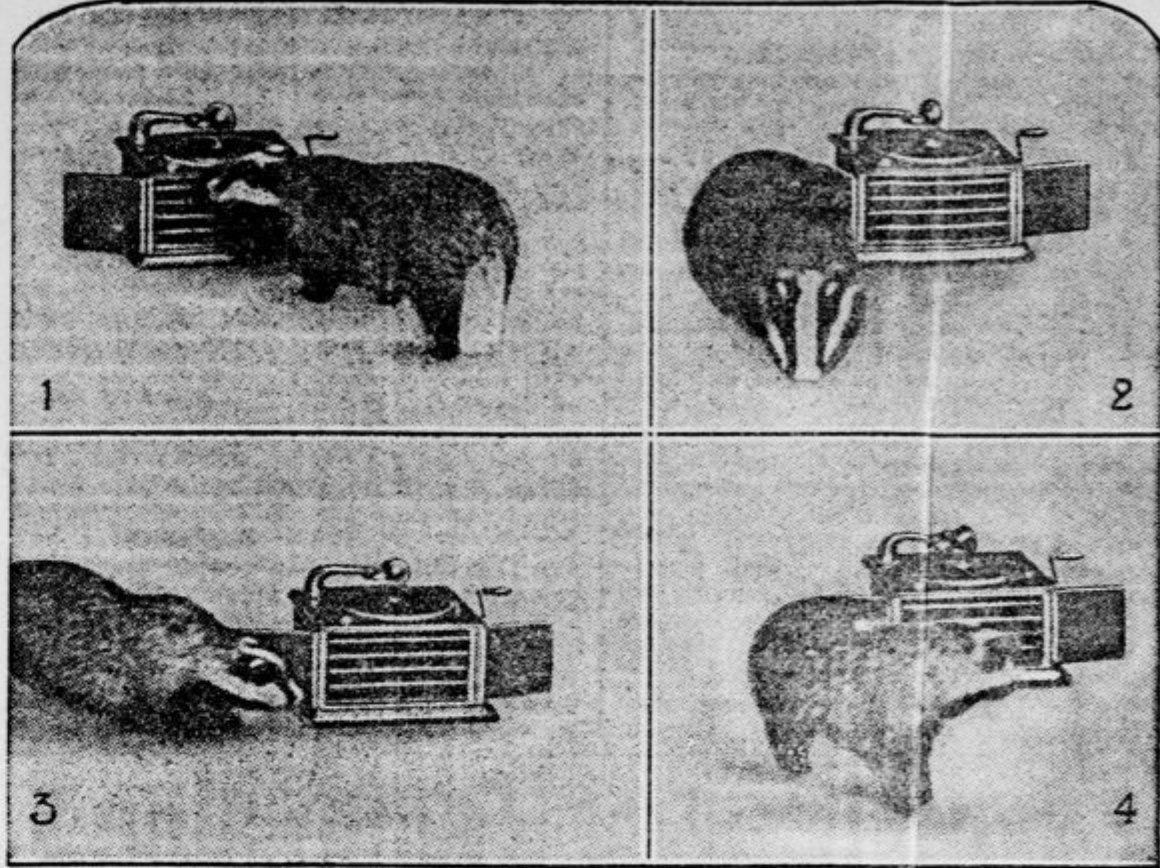
Najmočnejši dramatski izraz ne rabi besede. Kolikor močnejše pretrese človeka kak doživljaj, toliko manj more govoriti. Kadar danes beremo ali gledamo klasične drame, se včasih kar čudimo, kako mnogo besed so rabili ob smrti in drugih tragičnih prireditlah. V velikih momentih beseda molči in samo obraz govori.

Zato je film idealno sredstvo za slikanje resničnih doživetij, ki morelo ganiti gle-

dalca. Nepotrebne besede vas tu ne motijo — seveda, če je film dober in nima preveč naslovov.

Gledališka predstava, ki ima velike dramatske efekte, je torej lahko dobra tudi kot film. Taka drama je »Madame X«, katere glavno vlogo sem posebno rada igrala. Ta žena nosi s seboj celo verigo muk in postane iz ljubezni do sina celo ubijalka. V filmu ni mogoče podati izraza notranjih muk z besedami, ampak ga lahko samo projicirate na obraz in na kretnje telesa, kar deluje še bolj pretresljivo kot na odru.

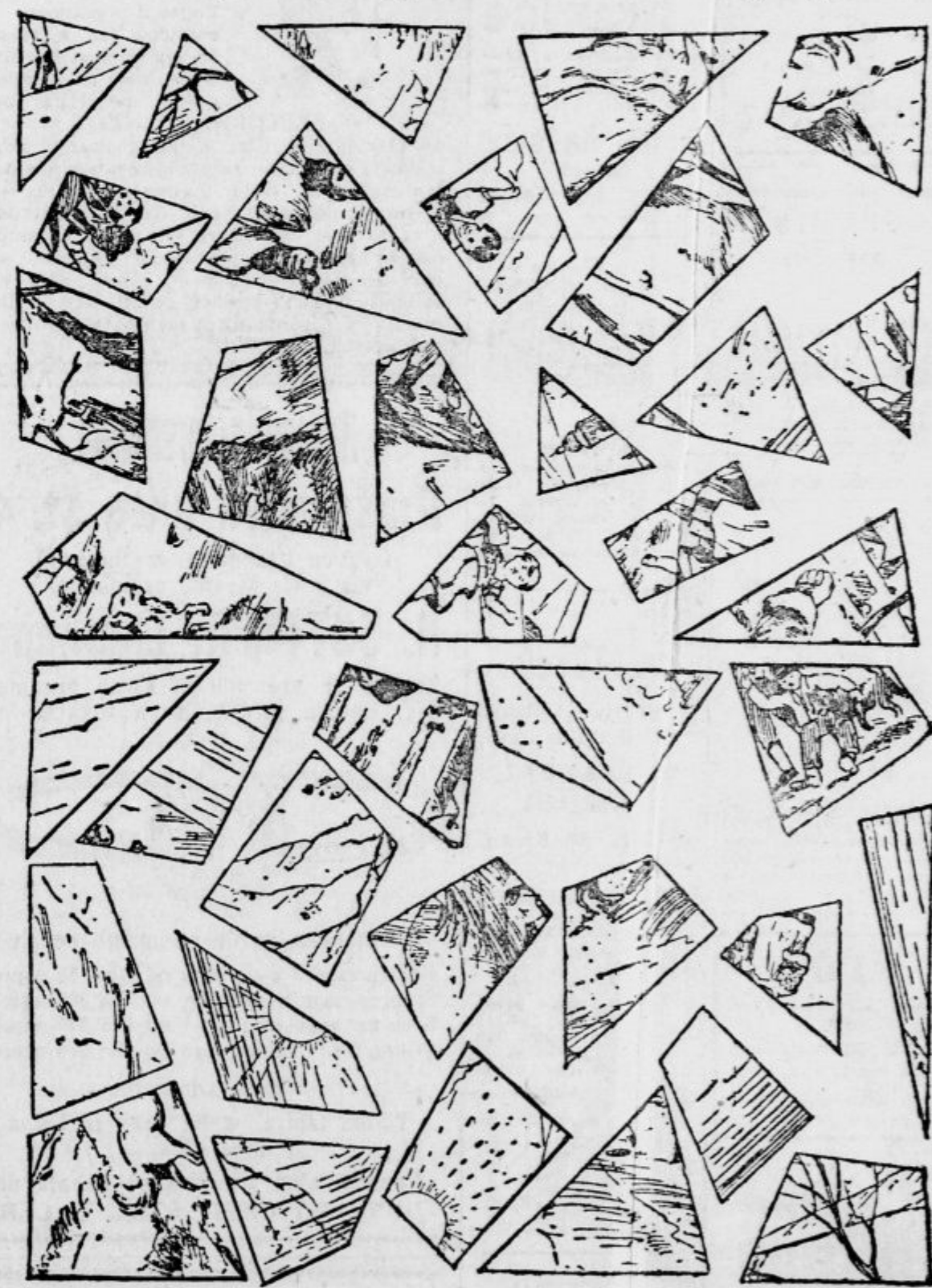
Seveda se ne sme generalizirati. Groza je nima, strast govori. Besnost govori, žalest molči. Za eno čustvo je najboljša beseda, za drugo molč. Gledališče in film sta sorodni umetnosti. Češar ne bi smel entuziast za gledališče in oboževalec besede mrdar pozabiti. A tudi ljubitelj filma, ki mu je do mimičnega izražanja več kot do besede, ne bi smel teza pozabiti, sicer zaide v zmoto, da je gledišče preživelo. To pa spet ni res, kajti beseda je večna in zato bo gledišče obstajalo tudi nadalje.

Ali so živali dovzetne za glasbo?

Monakovski profesor dr. Sebastijan Schmid se je bavil v zadnjem času z obsežnimi poskusi, da bi dognal to vprašanje. Najbolj zanimivi so bili eksperimenti z dvoletnim jazbecem pred gramofonom, ki jih je profesor tudi filmoval. Slika nam kaže razne faze teh poskusov: na prvi vidimo, kako išče žival odkod prihajajo glasovi, na drugi se je obrnila vprašujoč proti filmskemu operaterju, na tretji se je vrnila k glasbilo, na četrti pa kroži okoli njega in ne more dognati izvora glasov. Bilo je pa očitno, da je imel štirinožec veliko ugodje pri poslušanju muzike.

Majniška uganka za sestavljanje

Panteleimon Romanov: Knjigovodja Kirjuhin

Knjigovodja Kirjuhin iz livarne je sedel s svojimi prijatelji v pivovarni in je tožil:

— Povej mi, prosim te, kako je to, da smo mi po svoji državni obliki nemara za nekaj tisočletij pred drugimi, a naše življenje je od sile zastalo? Praviš, da v inozemstvu ne razločiš delavca od drugih: ima klobuk in zapestnice. In pri nas? Ondi služijo tako dobro, da lahko delavec dostojno hrani in oblači svojo rodbino, da ima sobo s slikami in marsičem drugim. Zakaj ni tega pri nas? Zato, ker se vse potratja za žganje. Bili smo v prejšnjih časih zaostali in smo taki še dandanašnji. In kako sirove so naše šege! Nihče ne mara spodobno govoriti, nihče ti po omikano ne odgovarja, — hudič je z nami. Naši ljudje se sramujejo da bi bili nežni. Nu, zato pa se jim vidi spodobno, če uganjaš škandale ali hodiš razcapan po ulici...

— Pri nas ne pazijo na malenkosti, — je menil prijatelj.

— Ondan sem čital o Ameriki... Tam ti žive kakor gospoda. Nostjo klobuke in imajo zavese na oknih. Tako mora biti. Če imaš v žepu dve odvišni kopejki, že si moraš zvezati ovratnik in natakni zapestnice... Glejte, tako

tudi jaz storim. Imam sila majhno plačo, ali pri meni je vse, kakor se spodobi: zlikane hlače, rokavice, dokolenice... In danes pojdem domov z gramofonom, z zavesami za okna in s klobukom za ženo... Treba je, da clovek ume gospodariti. Vse predmetje ve, kako omikano jaz živim. Kdo se umeje lepo vesti? Samo Kirjuhin. Poslednji nedeljo sem šel na sprehod v rokavicah in se opravičeval ljudem...

Kirjuhin je plačal, si nataknil rokavice in odšel. Ker so popili deset steklenic, se je Kirjuhinu na vsakem koraku ponudila priložnost, da se komu opraviči.

— Ali vidiš? — je rekel. — Pravkar me je sunil neki patoglavac. Lahko bi ga bil opsoval... Nu, pa sem se zgolj opravičil.

— Kako si mogel to storiti? — Kako? I nu, tako. Ponovno vprašam: Kdo v celem predmestju živi kot kulturni človek? Edini Kirjuhin... Prosim, postoj malo!

Prijatelj je obstal. Kirjuhin je stopil pet korakov naprej in je vprašal:

— Ali se mi pozna, da sem knjigovodja?

— Ne, gospod si.

— Kaj pa da... Poleti kanim kupiti cilindar, potlej ga boš videl, kaj bo iz mene.

V tramvaju je imel dokaj opravka,

preden je pospravil svoje reči: gramofon, zavese in škatlo s klobukom. Medtem je nekaj polglasno mrmrljal. Sedel je tik nekega gospoda in je dejal:

— Vračam se domov z različnimi rečmi. Pri nas je taka navada, da polovico plače ostaviš prvega v žganjarni. Jaz nisem te bire in baže. Pijem samo enkrat na mesec pivo, zato pa sam zmerom odbrano oblečen, takisto žena. Nihče ne bi po videzu sodil, da sem knjigovodja.

Sosed ga je pogledal, a ni rekel besne mev. Kirjuhin je vzel iz žepa krtačico in ogledalo in je jel gladiti potno frizuro.

— Ali z ženo imam precejšen križ. — je rekel in je pozorno motril sosed. — Dati komu kulturo je prav tako težko, kakor naučiti svinjo vožnje z vprego. Na primer, moja žena... Druga na njenem mestu bi hvalila Boga, da ima naprednega moža. Nu, namestu tega imam vsak dan prepir v hiši in včasih se celo pretepava. Dobro je, da je žena še dokaj blagega značaja, sicer bi bilo bolj in prejšlo. Tako sem se je navadil, da mi je čedalje bolj zoprna. Mestne gospodične hodijo tako snažne, v klobučkih, z manikiranimi nohtki, dočim si ta moja krava oblači nekeke čudne jope in se ves božji dan vrta samo okoli piskrov. Vrhu tega ne razume toliko, da bi za nohet djal...

Ondan sem govoril z njo o Fjordu, a žensče nima niti pojma o njem. In je tudi nič ne zanima... Jaz lahko govorim o tem in o onem, ali žena sedi kakor panj in gleda neumno ko noč... Da, moja žena je prava neotanka. Ko pridem domov, s kom naj se razgovarjam? Kaj naj mi razveseli pogled? Ne, naša dežela ni zame. Prej ko mogoče moram kam za mejo. Zato se je treba učiti jezikov.

Na postaji je stopila v tramvaj neka ženska. Kirjuhin je pohitel, da bi pospravil svoje reči in ti ponudil prostor.

— Madame, če vam je drago...

— Prosim, prosim, nikar se ne trudite, — je rekla in je sedla na drugo klop.

Kirjuhin je sedel in je zmajal z glavou.

— Moj Bog, kako smešni so nekateri ljudje. Ko bi bila vsaj lepota! Kdo drugi bi ji bil pljunil v obraz, a jaz skočim pokonci in pravim: prosim, madame...

Tramvaj se je ustavil. Kirjuhinov so sed je izstopil. Zdaj se je obrnil k drugemu in je rekel:

— Ali ste videli tega -le bedaka? Ves čas sedi kakor sova in mi venomer nekaj pripoveduje.

Naposled je izstopil tudi Kirjuhin in je pozdravil svoje znance. Potisnil je

čepico visoko nazaj in se je prezirljivo poklonil.

— Krasne rokavice imate, — je pripomnil neki znanec.

— Šest rubljev petdeset, — je rekel Kirjuhin in izprožil roke, da bi znanci lahko občudovali njegove rokavice.

Ko se je peljal s sanmi po vasi, je zrl melanholično na hiše, kmete in žene. Občutil je neumljiv prezir nasproti ljudem, ki nimajo ovratnic in se ne umejo razgovarjati. In jel se je žalostiti, da je edino bitje v tej vasi, ki živi kot omikani človek.

Njegova žena je bila v jedru mirna in dobra. Vse bi bilo prav, če ne bi bil on toliko civiliziran. Rad bi govoril z njo o Ameriki, dočim ona niti ne ve, kaj je Amerika...

Glej, danes ji je kupil klobuk... Toda prav za prav bi si želel nežno, tenkočutno ženo, — tako, kakršen je sám, — ne pa takega-le panja...

Ko se je pripeljal pred hišo, je opazil, da Akuljina pravkar krmi svinje. — Hej, ti neumnica, ali ne vidiš, da ti je prišel mož? Glej, dar sem ti prinesel: klobuk. Ne vem, ali ga boš umele posaditi na glavo... Kaj pa otroci? Dober dan!

Pomagajte Bolgarom!

NAŠA POMLAD

Lakasti čevlji za vsako vreme in vsako priliko

9645 — 60723

Din 249.-

za dopoldne

6875 — 60598

Din 229.-

za popoldne

8855 — 60371

Din 229.-

za večer

Barvasti čevlji za solnčne dneve

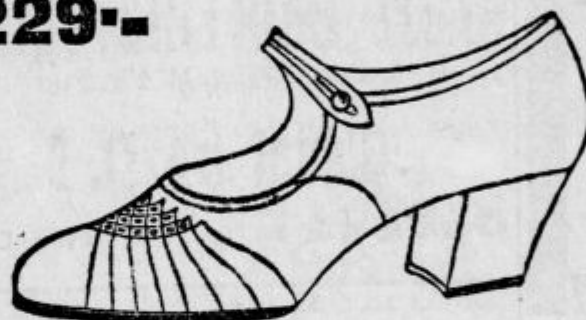
Din 229.-

9665 — 80406

Modern drap ženski čevlji. Mehak usnjen podšiv. Noga dobi vitko obliko. Hoja postane prijetna.

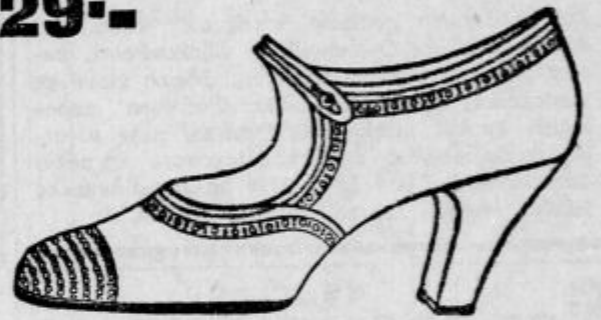
Din 229.-

6645 — 20571

Eleganten čevlji iz svetlo sivga voljnega usnja. Na končini okusno okrašen, izpopolnjuje njegovo lepo obliko.

Din 229.-

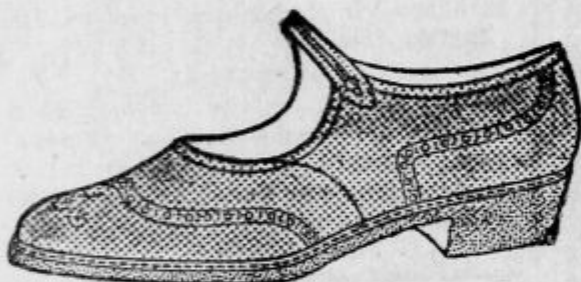

8645 — 80318

Posebno lep čevlji z mnogimi luknjičastimi okraski. V svetli drap-barvi z visokimi podpetniki. Za izprehode — najpriljubljenejši vzorec zapadnih dežel.

Čevlji za šport in izlete

Din 249.-

9635 — 40988

Obrobljen šivan nizki čevlji iz finega boks-usnja z nizkim podpetnikom z okusnimi luknjičastimi okraski.

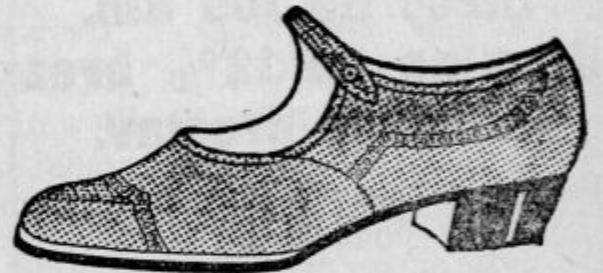
Din 269.-

9645 — 40062

Fin boks-čevlji z elastičnim gumijastim podplatom. Zelo prijeten pri velikih izletih.

Din 249.-

9645 — 40723

Novost zgodnje pomladanske sezone v svetli drap-barvi. Okusni luknjičasti okraski na končini in peti. Nizek usnat podpetnik.

Čevlji za gospode za vsako priliko

Din 269.-

9937 — 60991

Črn rob, šivan nizki čevlji z vulkaniziranim gumijastim podplatom. Za vsakdanjo uporabo in širapac najbolj prikladen.

Din 269.-

9937 — 40992

Ta čevlji ima zelo okusne okraske. Izdelan iz finega rjavega teleč. boks.

Din 299.-

4937 — 40099

Nizki čevlji z gumijastim crep-podplatom bogato okrašen. V črni in rjavi barvi. Zelo prijeten pri hoji.

Din 299.-

9637 — 13795

Zelo eleganten rob. Šivan nizki čevlji v čudoviti črešnjevo-rdeči barvi. Za vsako priliko kar najbolj prikladen.

Rota

Stanley Weyman:

Rdeča kokarda

Roman.

»Gospoda,« sem vzdiknil in moj glas se je gromko razlegel po dvorani. »temu protestu se upiram zato, ker je prazen in jalov; med drugim tudi zato, ker je čas, ko bi bil morda še kaj zalegel, zdavnaj minil. Potezate se za predpravo, ki jih ni več! Za svoj izjemni položaj, ki je šel po vodi! Ogorčeno protestirate zoper edinstvo svojih predstavnikov s predstavniki ljudstva — zdaj, ko že zasedajo skupaj! Oni zasedajo skupaj in vaš protest jim tega ne bo ubranil, prav tako gotovo ne, kakor ne morete ustaviti naraščajoče povodnji! To, kar zavračate, je izvršeno dejstvo. Če vržete kost pred sestradanega psa, ali morete upati, da mu jo ne-ogrizeno izpulite iz gobca? Ako se zanašate na to, ste brezumniki. A to niti ni moj najjačji ugovor zoper vaš protest. Francoja je danes ta dan gola, tik pred bankrotom, brez zaklada in brez denarja. Ali mislite, da ji prinašate pomoč in da jo boste oblekli in obogatili s tem, da trkate na svoje predpravo in izjemne svobodščine ter vztrajate na njih do poslednje pičice? Ne, gospoda. Te svobodščine, te pravice in predpravo, s katerimi so se naši predniki upravičeno ponašali, so jim bile podeljene v davnih dneh zato, ker so bili ščit Francije. Oni so oboroževali vojnike in so jih vodili v

boj; ostalo je bilo skrb družbe. Dandanes pa je ljudstvo tisto, ki mora v boj, ljudstvo tisto, ki plačuje, ljudstvo tisto, ki dela vse. Da, gospoda, taka je resnica, ki jo sleherni izmed nas dobro pozna: »Kmetavci plačujejo za vse!«

Umolknil sem, meneč, da pride zdaj tisti izbruh, ki sem ga že tako dolgo pričakoval. Toda preden se je utegnila zbornica oglašiti, je udarilo v dvorano kričanje stotin in stotin človeških grl. Prihajalo je s trga, skozi okna, ki so bila zaradi vročine odprta. Ta krik je bil pritrjevanje ljudstva na ulici, ki je prvič slišalo nekoga, ki je glasno oznanjal njegovo pravico. Naj je bil še tako vesel in dobrohoten, vendar nas ni zmedel nič manj nego bi nas bil zmedel napad. Tudi jaz sem odrevel z odprtimi usti in ostrmel z ostalimi vred.

Toda moja osuplost je bila še majhna v primeru s tem, kar je palo na moje nasprotnike. Ogorčeni vzkrili, s katerimi so me hoteli zasuti, so jim zamrli na ustnicah; minuto ali dve so gledali drug drugega, kakor da ne verjamejo svojim ušesom. Ves ta čas je vladalo v skupščini razdraženo, prepadeno molčanje. Nato je planil gospod de Saint-Alais s svojega sedeža.

»Kaj je to?« je kričnil in njegov plemeniti obraz je bil od srda temen kakor hudourni oblak. »Mar je kralj tudi nam zapovedal, naj zborujemo s tretjim stanom? Ali je tudi nas dotorej ponižal? Ako ne, gospod predsednik, ako ne,« je pomovil, z mahljajem roke se braneč ploskanja, ki je pozdravilo njegove besede, »in če ne gre morda za spetko, zasnovano po kakem nevednežu iz našega stanu, ki se je zvezal s sodrgo, da bi izzval novo kmečko vstajo...«

Predsednik, bojazljiv gospod iz uradniškega plemstva, ga je prekinil:

»Pazite, gospod, okna so še odprta.«

»Odprta so?«

Predsednik je pokimal.

»Kaj je nam do tega? Kaj nam je do tega?« je ognjevitno odvrnil Saint-Alais. »Kaj je nam do tega?« je nadaljeval, gledaje okoli sebe, kakor da se je v žarku njegovih oči združilo vse zaničevanje njegove ošabne duše. »Odprta so, pravite? Nu prav, naj ostanejo odprta. Naj sliši ljudstvo obe stranki, ne samo tistih, ki se mu priključujejo; tistih, ki se zanašajo na njegovo šibkost in nevednost in hočejo s tem, da obtožujejo nas in opravičujejo ljudstvo, postati Retzi in Cromwelli naših dni! Da, gospod predsednik,« je nadaljeval, ne meneč se zame, ki sem mu zaman izkušal seči v besedo, med tem ko so ostali člani skupščine hrume vstajali s svojih sedežev, »še enkrat pravim: tistih, ki jih odlikuje poleg Cromwellovega in Retzovega častihlepa samo divjost teh dveh, ne pa tudi njih sposobnosti!«

Ta krivični očitek me je zadel v živo in burno sem vzrožil:

»Gospod markiz, če namigavate s temi besedami name...«

Saint-Alais se je zaničljivo zasmejal.

»Umejte jih, kakor vam drago, gospod.«

»S prezirnim odklanjam to podtikanje!« sem zavpil. »Gospod de Saint-Alais me imenuje Retza in Cromwella!«

AVTO
iskusnega
Zakaj? avtomobilista.

Zastopnike

za prodajo Ratne štete
iščemo.

Vsi, ki niste zadovoljni s svojimi generalnimi zastopniki in delodajalci, obrnite se radi direktnih pogovorov na našo bančno tvrdko, ki dela z močnim kapitalom. Točno in direktno obračunavanje. Javite se na Jugoslovansko Rudolf Mosse A. D. pod znakom »Velika Provizija 183.«

Jehnična
dovršnost!
Velika
rezerva sile!

Ideal slabe ceste!

(„Schwinuachse“)

VELIKO IZBIRO

Izbranih vrst

VINO

po najugodnejši ceni.

ter žganih pijač

audi Vam

PIVNIČARSTVO »OPSKREB« D. D.

Zagreb, Frankopanska ul. 12.

Ako potrebujete izvolite ogledati naše klet in pokušati vrste brez obveze za kupčijo

PODNE PASADNICE
je lepo porilo. Puna tis-
nina za porilo in poslah
na ovretno »Korolice«
veliki izbor
R. MILETIC
»Pri škotah, Ljubljana«

Josip Pogacnik

v Radovljici

izdeluje

OBLEKE po angleški in francoski modl.
lina vedno v zalogi češko in angleško
blago.

Češko sukno, kamgarne kupite naj-
ceneje pri trvdki

ALOJZ DROFENIK, CELJE

samo

Glavni trg št. 9

Ostanki za polovično ceno.

Nizka
nabavna cena!
Mala uporaba
bencina!

Neomejena trajnost!
Minimalno izrabljenje!

Avtomati za merenje moči

povsod postavljivi, donajajo visoke dohod-
ke. Išče generalnega zastopnika, z naj-
manj 50.000 Din kapitalom. — Oferte pod
J. H. 2991 na Rudolf Mosse, Zagreb, Zrinjski
trg 20.

Redka prilika!

Pozor Amerikanci, trgovci, gostilničarji!

Proda se gostilna

s trgovino ter okoli 20 orakov posestva, vsa
trgovska zaloga, polna klet vina, vobče živ in
mrtev inventar (4 konji), ob glavni cesti med
Vinico in Varaždinom, vse po najugodnejših po-
godbah.

V slučaju, da bi kupec ne reflektiral na vse
posestvo in ves inventar, se odprda tudi delno,
hiša z ev. željenim komadom posestva od morda
le dveh orakov; hiša, v kateri se nahaja gostilna
in meš. trgovina, je enonadstropna.

Ponudbe je nasloviti ter vsa nadaljna vpraša-
nja staviti na naslov: Mijo Deždek, Strmec, po-
šta Petrilanec pri Varaždinu.

KUPIM STALNO VSAKO MNOŽINO

kostanjevega taninskega lesa

smrekove skorje, cele in zdrobljene, smrekove hmeljeve droge,
rabljene sode od strojne in jedilnega olja, v dobrem stanju,
po najvišjih cenah. Akreditivno plačilo.

FRANC OSET, Sv. Peter v Savinjski dolini.

OSEBNI AVTO

znamke „MAG“ s 4-5 sedeži, 4 cilindri, vse v naj-
boljšem stanju se takoj proda.

M. Grundner, Zreča pri Slovenskih Konjicah.

TRSTJE ZA STROPE

naročate le v tvornici, katera edina izdeluje to blago iz najboljšega
materijala in prodaja najceneje.

JOS. R. PUH Ljubljana, Gradaška ulica 22 — Telefon 2513

Gradanska pivovarna d. d., Daruvar, Slavonija

PIVO VINO SLIVOVKA LIKERJI Malinov sok

TVORNICI ŠPIRITA I RAFINERIJA, Daruvar - Badljovina

Zastopstvo za Slovenijo v Ljubljani, Karlovska cesta št. 2

VILA

ob mestnem parku v Mariboru z dvoje
stanovanj po tri sobe, verando, kopal-
nico, kuhinjo itd., z velikim sadonosni-
kom in vrtom je na prodaj za 350.000.—
Din. Naslov v upravi »Jutra«.

Novo kožo lica!

dobite »Venus-om«, naj-
večji izum moderne
kosmetike! To medicinsko
olajšanje od dr. Dor-
raine & Cie. Paris, odstra-
njuje v 10-14 dneh vse
nedostate lica, kakor bore,
ubore, mrjje, grube, hra-
pavost, rdečilo, hohljice,
namreškano kožo. Iščaje in
maskebo Koža lica postane
zopet elastična, barvnostna
in zdrava kakor mlađa de-
teta, a izgled lica je pomisljen za mnogo let. Neboj-
priznanje so vsakemu na vpogled Garancija 92 Din.
Centifolia kosmet. zavod, Zagreb, lica broj 57.
Zahtevajte ilustrirane prospekte zastoj!

Najokusnejša
izvečba!
Zelo elegantna
linija!

Ugodni plačilni pogoji!

Senzacionalna novost!

Za mednarodno postavno zavarovan
predmet, ki se ga porabi v masah iščemo
za Slovenijo

generalnega zastopnika

z možnostmi največjega zaslužka. Sol-
ventni gospodje z organizacijskim ta-
lentom naj se obrnejo takoj na tovar-
narja PERSCH-a, Hotel Slon Ljubljana

Paviljon

na zelo ugodnem prostoru Ljub-
ljanskega velesejma je ceno na
prodaj. Ponudbe pod »Sejmski
paviljon« na upravo lista.

Delnice

Ljubljanske kreditne banke
večja množina, pod tečajem napredaj.
Ponudbe pod »Brza odločitev« na ogl.
oddelek »Jutra«.

„SPECTRUM“ d. d.

luž. Kopista, Dubsky in Krstić, tvornica
ogledal in brušenega stekla,
Ljubljana VII, Medvedova ul. 38, tel. 343
Zagreb, Beograd, Osijek, Središnjica:
Zagreb

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašins-
ko steklo 5-6 mm, ogledala, brušena
vseh velikosti in oblikah, kakor tudi
brušene prozorne šipe, izbočene plošče,
vstevljanje v med. Pina, navadna
ogledala.

Generačno zast.

FERRUM
D. D.
Zagreb, Matjeva 14/1
Telefon 42-26.

Ljubljana: J. Kraker, Poljanska 6. Tel. 28-41.
Maribor: R. Pelikan, Kranjska Petra 6. Tel. 406.
Beograd: Ferrum d. d., K. Milića 64. T. 61-87.

Sprejmemo zastopnike.

ANTON MACUN
manufakturna trgovina
MARIBOR, Gosposka ul. 10
Na drobno! Na debelo!

Specijalna mehanična delavnica
za popravo vseh pisalnih, račun-
skih, kopirnih in razmnoževalnih
strojev in blagajn po konkurenčni
ceni
LUD. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ul. 6/1. Tel. 29-0

Vodne turbine
avtom. regulatorje, zatvornice, opreme za
žage in mlinske izdeluje in dobavlja
G. F. SCHNEITER, Skofja Loka
podjetje za zgradbo vodnih turbin
Konkurenčne cene! Zahtevajte ponudbe! Prvo vrstne reference!

Inserirajte v „Jutru“

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
Delniška glavnica
Din 50.000.000.—
Skupne rezerve ca:
Din 10.000.000.—
Ustanovljena 1900. CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA Ustanovljena 1900.
PODRUŽNICE:
Brežice, Celje, Crnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto,
Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Sibenik, Gorica, Trst.
BRZOJAVNI NASLOV: BANKA LJUBLJANA.
Telefon št. 2861, 2413,
2502 in 2503.
se priporoča za vse bančne posle.

Auto-karoserije

za avtobuse, luksuzne
in tovarne automobile
najsolidnejše izdelave

M. FAJFAR

Izdelovanje avto karoserij
Ljubljana, Trnovska 25.
Telefon 34-10

Nouveaute — Salon damskih klobukov
ANGELA PEKOLJ, LJUBLJANA
Sv. Petra cesta št. 24 (pritilje)
se priporoča cenj. damam za obilen obisk. — Delo
po najnovejših dunajskih modelih.

Dr. F. KOLTERER

zdravnik zdravilišča — specialist za balneoterapijo
naznanja zopet svojo ordinacijo
v ROGAŠKI SLATINI (Strossmayerjev dom)

Tovarna POHIŠTVA
I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6

poroča svojo veliko zalogo vsako-
vrstnega pohištva po najnižjih cenah

Perie

gošje, rašje, kokoške in purje prod-
vsko množino in po najnižji cen-
i tvrdke R. VAJDA, Čakovce, Medji-
murje. Telefon št. 59 60, 8

Generalno zastopstvo vseh jugoslovan-
skih tovarn

kisove kisline

ima za Slovenijo **Gospodarska zveza**
v Ljubljani, na katero se direktno obra-
čajte glede ponudb.

Perje — Surovo maslo

kupuje na celoletni sklep prvovrstno, centrifugalno
čajno maslo. — Dopisil pod E. Vajda, Čakovce
Medijurje. Telefon 59, 60, 8.

Najpopolnejši
Stoeper
šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter
za vsak dom. Preden si nabavite
stroj, oglejte si to izrednost pri-
tvdki

Lud. Baraga, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6 I.
Izredalen pouk 15-letna garancija
Telefon št. 980.

Potnega srca in v najgloblji žalosti naznanjamo vsem
sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas
je naš ljubljani soprog, oče, brat in stric

Jakob Tegelj

posestnik v Planini pri Rakeku

dne 5. maja ob pol 10. dopoldne po mučni bolezni v
62. leti starosti za vedno zapustil.
Pogreb bo v ponedeljek ob 4. uri popoldne.
Bodite lahki zemlja, naš dobri oče.
Planina, 5. maja 1928.

IVANA TEGELJ, soproga; FRANC, TONČEK, DRAGO,
JAKOB, PEPCA, REZIKA, MIČI, otroci — in vse ostalo
sorodstvo.

Zahvala.

Ob prebrdki izgubi našega nepozabnega, predobrega, lju-
bečega soproga, očeta, dedeka, brata, svaka in strica, gospoda

Martina Plaznika p. d. Klembasa

se najljubše zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem za mnogoštevilne izraze blagodejnega sožalja, za po-
klonjene prekrasne vence in šopke, ter vsem, ki so ga v tako
izredno velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Posledje se še zahvaljujemo g. dr. Jensterleju za njegovo
požrtvolnost ob bolezni pokojnika, kakor tudi vsem, ki so ga
za časa bolezni obiskovali in ga tolažili ter mu s tem ublažili
njegovo trpljenje.

Najskrenejša zahvala tudi čistili duhovščini za zadnje
spremembe, hvala požarni bratovi in lovskim društvom „Jelenca“,
„Kum“ in „Draga“ čijih člani so nepozabnega rajnega nosili
v zadnjem počitku ter izkazali pokojniku zadnji v srce sega-
joči lovski pozdrav. Prosim vse, da mu ohranite blag in trajen
spomin.

Hrastnik, dne 1. maja 1928.

Zalujoči ostali.

Črka sama ne pomeni ničesar!

Nekatere vrste olj, različne po kakovosti in različne po izvoru, so ozna-
čene z istimi črkami, kakor jih uporabljajo že desetletja za označitev mazil
Gargoyle.

Ako torej skratka zahtevate „A“ ali „B“ ali olje „BB“, tedaj niste goto-
vi, da dobite pravi Gargoyle Mobilol.

Najbolj zanesljivo je, ako zahtevate izrecno „Gargoyle Mobilol A“ ali
„Gargoyle Mobilol B“ ali „Gargoyle Mobilol BB“, kakor to že predpisuje
za Vaš motor Gargoyle Mobilol priporočilno kazalo.

Ne pozabite torej, da črka sama ničesar ne pomeni!

VACUUM OIL COMPANY D. D.

ZAGREB, Trg N št. 5
BEOGRAD, Skopljanska ul. 5

Telefon 6651 in 6652
Telefon 21—41 in 44—80

Kadar najbolj cveto cvetice v loncih, so tudi
najbolj potrebne hrane. Najbolj priporočljivo je,
da hranite Vaše cvetice s KANIPOS rastlinsko
soljo, po priključenih navodilih. Omot 12.50 in
42 Din. — Napredaj v lekarnah in drogerijah ter
trgovinah semen. Po povzetju razpošilja Z. SU-
MAHER, kem. in farm. laboratorij, Crvenka
(SHS).

Brez kakršnekoli izgube na gojenju poradi že
40 let uporabljajo priznani „Kokov“ prašek za
živino. Če ga le malo pridenete redni hrani, že
boste videli uspeh. Kuretna se odebti in tudi
bolje nese. Je tudi najsigurnejše zdravilo proti
raznim boleznim. Univerzalni učinek je pravi
blagoslov na dvorišču. Omot 10—40 ali 115 Din.

STAVBENIKI

dosežejo z našim izolacijskim preparatom
„ISOL“ pri osuševanju vlažnega zidovja.
izolacijah in konzerviranju zidovja

fenomenalne uspehe!

Zahtevajte prospekt! — Trgovcem s stav-
bnim materialom, barvam in služimo s
posebno ugodno prodajno ponudbo.

LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA
DRUŽBA, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.

Zdravilišče Rogoška Slatina

Največje in najmoderneje urejeno zdravilišče v kraljevini SHS.
Svetovnoznani zdravilni viri:

„Tempel“

„Styria“

„Donat“

Zdravljenje vseh bolezni želodca in črevesa, mehurja, žolčnih kamnov, srca,
ledvic in jeter.

Glavna Sezona: 1. maja do 30. septembra
Sezona: 15. junija do 31. avgusta

Cene zmerne. Izven glavne sezone znatni popusti. Svira vojaška godba. Ra-
dio. — Največji komfort. Prometne zveze zelo ugodne. — Na železnici izred-
ni popusti. Razpošiljanje mineralne vode. Zahtevajte prospekt!

Ravnateljstvo zdravilišča.

Vsak naj čita

»PONEDELJEK«

ki prinaša najnovejšo
politične, športne ter
druge zanimive
domače in tudi
zunanje
dogodke

Številka 1 Din

Naročnina: mesečno 4 Din, četrtletno 10 Din polletno 20 Din
Naročajte in širite „Ponedeljek“

Mineralno in blatno kopališče **DARUVAR**

Radioaktivni topli viri 38-50° C

Najuspešnejše zdravljenje: ženskih bolezni,
reumatizma, podagra, lisa, sta-
bokravnosti in splošne slabosti.

Celo leto odprto!

Prijetno letovišče!

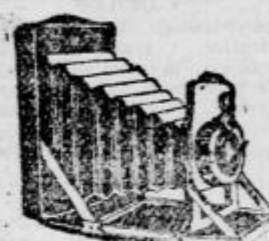
Ugodne železniške zveze!

Zelo zmerne cene!

Izven glavne sezone znaten popust!

Zahtevajte prospekt od ravnateljstva kopališča.

FOTO-aparate

in potrebščine po
nizkih cenah v zalogi
drogerija

A. Kanc sinova
Ljubljana

Židovska ulica 1

in drogerija

M. WOLFRAM nasl. M. KANC

MARIBOR, Gosposka ul. 33

Originalni francoski
ECLAIR VERMOREL
je najboljši razprševalac na svetu

in originalni francoski
TORPILLE-VERMOREL
stroji za razprševanje žuželk

Generalno zastopstvo:

BARZEL d. d., Subotica
Zahtevajte cenik! Dobite ga povsod!

Knjigovodinjino obenem korespondentinjo

perfektna nemščina in laščina — Iščo lesna trgovina (pisarna)
v Ljubljani za takojšnji nastop; vpoštevajo se samo dobre in
zanesljive moči. — Ponudbe na oglasni oddelci „Jutra“ pod
„Export lesa“. 6094—

Leiterberška opekarna pri Mariboru

priporoča svojo v državi SHS priznano, najboljše vpeljano
in vremenko najbolj odporno

Izporiti strešno in zidno opeko prvovrstne kakovosti

ki zaradi svoje visoke žgane temperature nadkriljuje navad-
no ilovnato opeko, in sicer v najmanj dvojnem obsegu.

- la izporiti zarezna strešna opeka, sistem inž. „Steinbrück“;
- prešana opeka, sistem Wienerberger;
- dvojni zarezna prešana opeka, sistem Leiters-
berger;
- bobrovc (strang) z dvema nosovl;
- strojna zidna opeka, 184 kg pritiska na cm²;
- radial in votla zidna opeka 1. t. d.

Za kvadratni meter se uporabi 15 komadov zarezne strešne
opeke, ali prešana opeke v teži 32 do 35 kg, ali pa 30 ko-
madov bobrovcev v teži ca. 45 kg.

Lahka streha štedenje pri leseni konstrukciji.

Na 10 tonski vagon se natovori 2500 komadov zidne, odnosno
4500 komadov zarezane strešne ali 4000 komadov prešane
(Wienerberger) ter 5000 dvojni zarezane prešane opeke
(Leitersberger) ali pa 6000 komadov bobrovcev.

Dobre zastopnike sprejem.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Derwuschek

mestni stavbeni mojster in posestnik leiterberške opekarn-
e pri Mariboru.

Vsakovrstne
trgovske knjige,
štrance, mape, noteze, herbarije, odje-
malne knjižice, bloke, šolske zvezke itd.

nudim po skrajno ugodnih cenah!

Anton Janežič,
LJUBLJANA, Florjanska 14.
Knjižgozavnica in čitalnica trgovskih
knjižig.

NA DEBELO! NA DROBNO!

Zahtevajte
brezplačni

CENOVNIK s 1000
slikami!

A KIFFMANN,
Maribor št. 31-b

Pri švicarski tvornici ur.
Lastno izdelovanje okrovi
in sestavljanje ur (remon-
taža).

Štev. Din 49.
30-b

ura na sidro (ankerica)
nekoliko boljše izvršitve
65.—

3-letno jamstvo

Ure: Omega, Doxa in
dr. znamenite ceneje nego
druga

Štev. Din 64.
35-b

z enim zvoncec, z 2 zvoncecema Din
69.— Sletno jamstvo pošiljam po po-
vzetju. Za neodgovarjajoče vrnen-
je denar nazaj!

Obnavljamo
našo akcijo cene prodaje, s ka-
tero smo imeli v zimski seziji
najpopolnejši uspeh.

Nudimo Vam: 3 m modernega
blaga za damske plašče s la pod-
logo po

bajno nizki ceni
Din 396.—

In to na šestmesečne obroke!

Oblačilnica „ILIRIJA“
Ljubljana, Mestni trg št. 17-1.
telef. 2825

UREDITE SVOJO PREBAVO IN IZGI-
NILE BODO VAŠE BOLEČINE.

Bolečine v želodcu in črevesih, zapeka,
glavobol, naval krvi v glavo, nervoznost,
nespanje, hemoroidi slab tek imajo svoj
izvor v slabi prebavi. Uredite svojo pre-
bavo s preizkušenim eliksirom „FIGOL“,
na bodo minile vaše bolečine. „FIGOL“
eliksir ureja prebavo in Vam povrne
zdravje. „FIGOL“ izdeluje in pošilja po
pošti proti povzetju z navodilom o upo-
rabi lekarna.

Dr. SEMELIČ, DUBROVNIK 2.

Originalni zavojček 3 steklenic, z ovojem
in poštino vred Din 105.—, 8 steklenic
Din 245.—, 1 steklenica Din 40.—.
Mnogostevne zahvalne izjave dohajajo
vsak dan o uspešnem delovanju „Figola“.

Reform steklenice
so za konzerviranje sadja in povrtnin
najboljše in najcenejše.

Glavna zaloga za celo Jugoslavijo
pri tvrdki

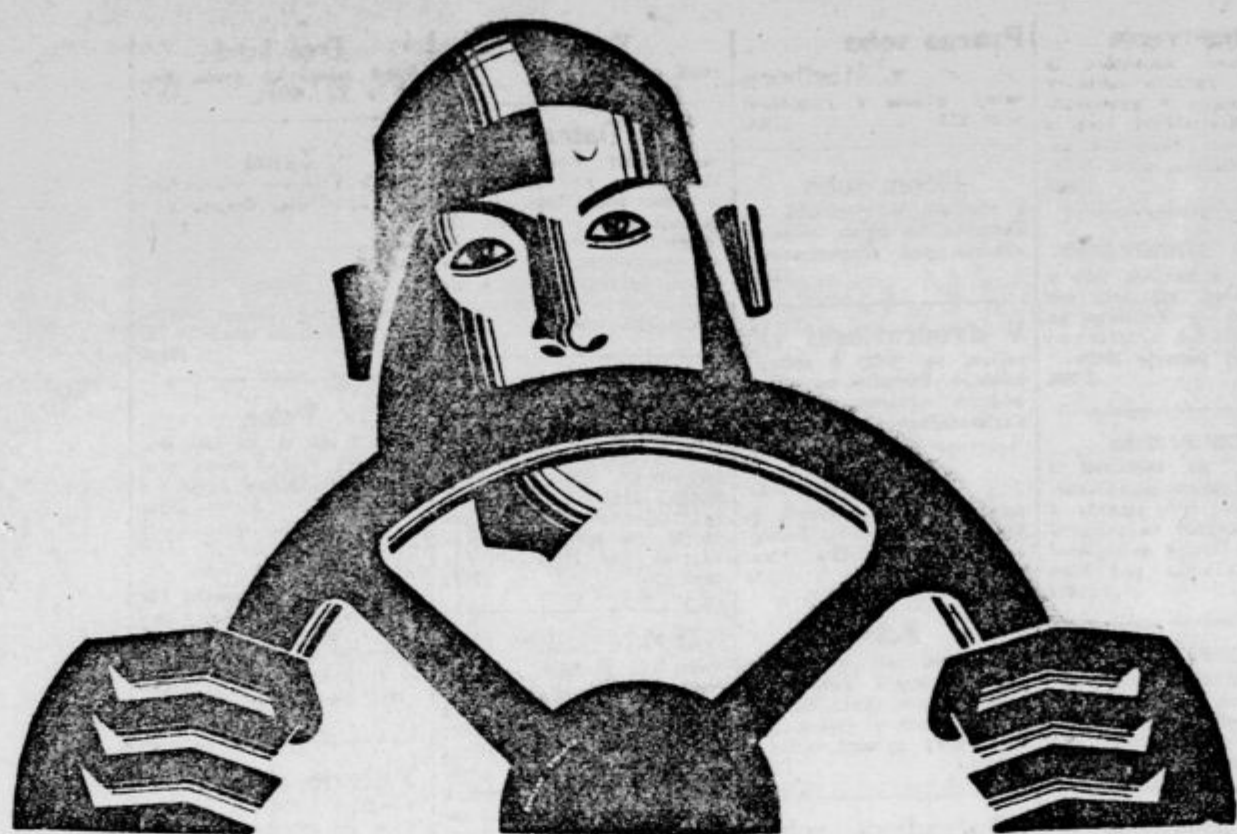
LOVRO PETOVAR, Ivanjovci.

Istotam se dobi Zupanc-eva knjiga:
Konzerviranje sadja in vsakovrstnih
povrtnin za domačo uporabo
Ceniki na zahtevo.

Sedaj
vidim, ko sem
enkrat kupil, da
je veletrgovina
R. STERMECKI
v CELJU

najboljši vir za nakup suknje in kam-
garna za moške obleke, volne, svile,
cefrila in delena za ženske obleke,
platna oksforda, modrotiska, cvilisa
ter sploh vse manufakture, ker je vse
prvovrstne kakovosti iz najboljših
svetovnih tovarn, in mnogo nižje ce-
ne kakor povsod drugod. Pišite takoj
po vzorce na veletrgovino

R. Stermecki, Celje št. 20.
Naročila čez 500 Din poštne prosta

VEČJA SIGURNOST NA POTOVANJU VSI AUTOMOBILISTI SO NAVDUŠENI ZA CHRYSLERJEVE HIDRAVLICNE ZAVORE ZANAŠANJE VOZA IZKLJUČENO- ZAVORE DELUJEJO TAKOJ

Vedno enakomeren pritisk na vsa štiri kolesa. Vsako reguliranje in
mazanje je nepotrebno. Ne škripljejo, ne ropotajo. Moč ustavljanja
je izdatno povečana. Izdrsenje voza v ovinkih in pri zaviranju je
izključeno. Absolutno sigurna in brezskrbna vožnja, celo za vozača
amaterja.

Chryslerjeve hidravlične zavore!

Preizkusite sami oni model Chryslerja, ki Vam najbolj
ugaja. Vsak zastopnik Vam bo dal Chrysler brezplačno
in brezobvezno za poizkusno vožnjo na raspolago.

Uživajte v Chryslerjevem sijajnem akceleriranju in
njegovi brzini: 100, 115, 128 kilometrov na uro; v edino
mekhem delu motorja—šest cilindrov, in sedem širokih
ležajev; v njegovi udobnosti; v njegovem mirnem delu.

Izberite si model, ki Vam najbolj ugaia, saj imate štiri
velike kategorije Chryslerjevih voz. Chryslerjevi vozovi
obstoje v vsaki tipi in ceni.

GLAVNI ZASTOPNIK ZA JUGOSLAVIJO: W. H. SMYTH, BEOGRAD
ZASTOPNISTVA: LJUBLJANA, — AMERICAN MOTORS LTD., — ZA LJUBLJANSKO OBLAST,
MARIBOR, — AMERICAN IMPORT CO., — ZA MARIBORSKO OBLAST
Chrysler Sales Corporation, Detroit, U.S.A.

ČATEŽKE TOPLICE pri Brežicah.

Radioaktivna terma + 52° C. — Izborni uspehi pri
lečenju revmatizma, ischias, ženskih
bolezni in drugo.

Pričetek sezone 13. maja.

V predsezoni do 30. junija pri sobah 25% popusta.

Kupi se:

1 event. 2 stacionarne PARNE LOKOMOBILE, rabljene,
vsaka po 230/280 HP. Relektura se samo na dobro ohran-
jene stroje na novejši konstrukcije.

Naprodaj:

1 pogonski parni stroj 50 HP (Antriebsdampfmaschine) rablj.
proizv. Breitl. & Danek po jako ugodni cen. Ponudbe za
oboje na upravo „Jutra“ Maribor pod „PARA DDD“. 6071a

IVAN ZAKOTNIK

MESTNI TESARSKI MOJSTER

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe,
osirešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in
zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, pavil-
ljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. — — — — — Tovarna furnirja.

Gospodarska izložba v Pragi

Cehoslovaška

vrši se letos od 15. do 21. maja.

Obsega vse delokroge gospodarske produkcije.

Na potne legitimacije za Kč 21.— daje čsl. konzulat
vizum brezplačno in lastnik legitimacije ima 33% po-
pusta na vlake čsl. državnih železnic.

Informacije:

Zemědělská Jednota Praha, Florenc 27, Cehoslovaška.

LOKOMOBILE MOTORJI DIESELOVI IN NA SESANI PLIN JAREMNIKI PINI & KAY KOMPL. ŽAGE

Povojni plačilni pogoji

Braća Fischer d.
ZAGREB, Gundulićeva ul. 36

DR. SCHAFERJEV EPILIPSAN

proti

epilepsiji, krčem in padavice

se je izborno obnesel tekom 15 let. Dnevno
prihajajo naročila. Pojasnila in naročila
izvršuje: lekarna Sv. Stjepana Mr. M. Fister,
Osijek III.

Rast brade pri damah

in vse nadležne dlačice na tilni
ku pod oazduho to na obrazu
odstranite sami na najpro-
stelsi način z molim preizkuše-
nim odstranjevalcem dlak —
Komplet samo Din 60 franko.
ako pošljete denar naprej

Kosm. laboratorij
W. ECKHARDT Augsburg, Deutschland.
Rosenburgerstr. 12-93

Predsezija

v staroslavni

Šmarieških toplicah

pri Novem mestu na Dolenjskem
traja od 1. maja do 30. junija in stane
20-dnevna oskrba (3krat na dan obilna,
dobra hrana), soba, kopanje, 2 zdravniški
ordinaciji ter vožnja v Šmarieške toplice
in nazaj

Din 900.—

V glavni seziji od 1. julija do 31. avgusta
stane penzija: (hrana kot v predseziji) ter
soba, dnevno za osebo

Din 45.—

Voz odhaja iz Novega mesta dnevno ob
13. uri. Kopališče ima 6 basenov. Kopeli so
bogate na ogljikovi kislini: terma 27° R.
Zdravljenje zelo indicirano za Neurastenijo,
Hypertonijo (močni krvni tlak), Rheu-
matizem (revmatika s srčno hibo), Aretiro-
sklerozo in ženske bolezni.

Kopališče ima krasno lego, mir in prelepa
gozdna šetališča.

Vsa pojasnila daje:

Uprava Šmarieških toplic, Novo mesto.

FRANCOSKA LINIJA

Cie. Gle. Transatlantique

Za severno Ameriko in Kana-
do največji in najlepši brzo-
parniki Havre—New-York sa-
mo 5 1/2 dni čez morje

V Južno Ameriko Argentini-
jo Chile Uruguay vsak te-
ten iz Havre Bordeaux in
Marsilije

CIE CHARGEURS-REEUNIS
SUD ATLANTIQUE TRANS-
PORTS MARITIMES.

Izvrstna hrana, izborna po-
strežba, vino brezplačno.

Vsa polasnita daje brezplačno
zastopnik

Ivan Kraker, Ljubljana

Kolodvorska ulica 35.

2 leti kredita!

Vseh vrst

mizarski in kolarski stroji

posamezni in univerzalni z vgrajenim motorjem
ali brez njega

Polnojaremniki

**Welker Werke I. Wachstein, Wien X.,
Luxenburgerstrasse 12.**

Kozličkovo meso

à Din 17.— za kg

Franja Ocvirk, mesarija
stojnica — Solski drevored.

Sprejme se

40 dobrih zidarjev

na palači Delavske zbornice
in na Poljanskem nasipu pri gradbenem
podjetju inž. Dukić in dr.

ZELE ZNIZANE CENE!

Dvokolna, novi model 1928, motorji, otroški in
igračni vozički, najnovejši silvalni stroji in pnevmati-
ke Michelin. Posebna pozornost na popoldne popravo,
smaliranje in ponikanje dvokolov in otroških vo-
zičkov, silvalnih strojev itd. Prodaja na obroke. —
Ilustrovani seniki franko.

»TRIBUNA« F. B. L.

tovarna dvokolov in otroških vozičkov.
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Tudi Vaša obleka

postane zopet kakor nova
ako pustite isto kemično čistiti, barvati,
plisirati in likati v tovarni

Jos. REICH, Ljubljana, Poljanski nasip 4-6
SPREJEMALISCE SELENBURGOVA ULICA 3
Izvršitev v 24 urah. Postrežba točna.

Cene zmerne.

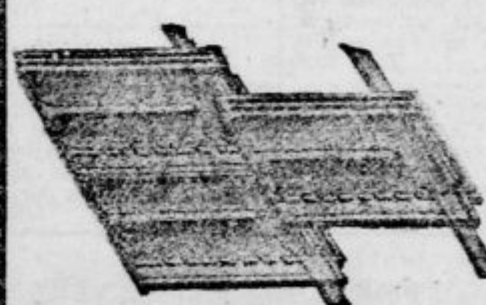
Plisiranje najnovejših vzorcev

Za krojače! **Nova velika** Za krojače!

Knjiga krojaštva

za samouke o prirobovanju moških oblačil.

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7
Zahtevajte opis knjige

„ILOVAC“

tvornica glinastih stre-
šnikov in opeke

Frölich in Bichler
Karlovao

Dnevna produkcija 100.000
komadov strešnikov in
opeke. Proizvajanje vseh
vrst opeke in strešnikov

ter vseh glinastih predmetov — Posebno se priporočajo

zarežani in dvakrat zarežani
strešniki

v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah. Dobavljajo se franko
na vsako postajo.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

„EKONOM“ Ljubljana, Kolodvorska ul. 7.